Betänkande KuUB 7/2017 rd─ RP 39/2017 rd

Kulturutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om yrkesutbildning och till vissa lagar som har samband med den

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om yrkesutbildning och till vissa lagar som har samband med den (RP 39/2017 rd): Ärendet har remitterats till kulturutskottet för betänkande och till grundlagsutskottet och arbetslivs- och jämställdhetsutskottet för utlåtande.

Utlåtanden

Utlåtande har lämnats av
- grundlagsutskottet GrUU 22/2017 rd
- arbetslivs- och jämställdhetsutskottet AjUU 3/2017 rd

Sakkunniga

Utskottet har hört
- överdirektör Mika Tammilehto, undervisnings- och kulturministeriet
- regeringsråd Piritta Sirvio, undervisnings- och kulturministeriet
- regeringssekreterare Antti Randell, undervisnings- och kulturministeriet
- utvecklingschef Kari Korhonen, undervisnings- och kulturministeriet
- konsultativ tjänsteman Markku Virtanen, arbets- och näringsministeriet
- konsultativ tjänsteman Marjukka Vallimies-Patomäki, social- och hälsovårdsministeriet
- direktör Anni Miettunen, Utbildningsstyrelsen
- undervisningsråd Kati Lounema, Utbildningsstyrelsen
- enhetschef Anu Räisänen, Nationella centret för utbildningsutvärdering
- direktör Jouni Välijärvi, Pedagogiska forskningsinstitutet
- prorektor Jussi Jarrett, Amiedu
- rektor Arja Kilpeläinen, Bovallius yrkesinstitut
- serviceområdesdirektör Hannu Immonen, Åbo yrkesinstitut
- rektor Pirjo Kauhanen, samkommunen Jyväskylän koulutuskuntayhtymä
- samkommunsdirektör Virpi Lilja, samkommunen Kemi-Tornionlaakson koulutuskuntayhtymä Lappia
- direktör Liisa Sadeharju, Mellersta Österbottens utbildningskoncern
- direktör Piia Rantala-Korhonen, Uleåborgs stad
- direktör Antti Lahti, SASKY koulutuskuntayhtymä

- specialsakkunnig Maarit Kallio-Savela, Finlands Kommunförbund
- rektor Teppo Tapani, TAKK Tampereen Aikuiskoulutuskeskus
- direktör, utbildningsområden Pirkko Achrén, Tammerforsregionens yrkesinstitut Tredu
- verkställande direktör Stefan Johansson, Axxell Utbildning Ab
- expert Miika Sahamies, Akava ry
- rektor Sirpa Lukkala, Specialyrkesläroanstalternas nätverk Ameo
- vice ordförande, rektor Petri Raivo, Rådet för yrkeshögskolornas rektorer Arene rf
- verkställande direktör Petri Lempinen, Ammattiosaamisen kehittämisyhdistys AMKE ry
- förhandlingschef Hannu Freund, Avaintyönantajat AVAINTA ry
- expert Mirja Hannula, Finlands näringsliv rf
- ordförande Matts-Anders Nyberg, Elinkeinoelämän Oppilaitokset ry
- verksamhetsledare Lisbeth Hemgård, FDUV Förbundet de utvecklingsstördas väl
- förbundssekreterare Jan-Mikael Wikström, Finlands Svenska Lärarförbund FSL rf
- ordförande Bicca Olin, Finlands Svenska Skolungdomsförbund FSS rf
- rektor Anne Karjalainen, Förbundet för den offentliga sektorn och välfärdsområdena JHL rf
- första vice ordförande Tarja Lang, Medborgarinstitutens förbund MiF
- specialsakkunnig Erja Santala, Förbundet Utvecklingsstörning
- expert Jussi-Pekka Rode, Kemiindustrin KI rf
- rektor Helena Ahonen, Kirkkopalvelut ry
- förhandlingschef Hannu Freund, KT Kommunarbetsgivarna
- chef Soili Koriseva, Skogsindustrin rf
- forskningsdirektör Sinikka Aapola-Kari, Ungdomsforskningssällskapet rf
- styrelseledamot Antti Maunu, Ungdomsforskningssällskapet rf
- organisationschef Sari Kokko, Synskadades förbund rf
- specialsakkunnig Inkeri Toikka, Undervisningssektorns Fackorganisation OAJ rf
- utbildningschef Juhani Lohikoski, Byggnadsförbundet rf
- näringspolitisk sakkunnig Riikka Vataja, Bildningsarbetsgivarna rf
- utbildningspolitisk expert Antti Seitamaa, Finlands Yrkesstuderandes Centralförbund – SAK-KI rf
- styrelseordförande Reija Lepola, Ledare för Yrkesutbildningen i Finland rf
- chef för utbildningsfrågor Mikko Koskinen, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- generalsekreterare Jyrki Ijäs, Finlands Folkhögskolförening rf
- samordnare Hanna Sauli, Finlands Ungdomssamarbete – Allians rf
- generalsekreterare Maiju Korhonen, Suomen Opiskelija-Allianssi - OSKU ry
- ordförande Tarmo Välikoski, Läroavtalsutbildningsarrangörerna i Finland rf
- direktör Veli-Matti Lamppu, Företagarna i Finland rf
- expert Anne Ahkola-Lehtinen, Teknologiindustrin rf
- forskningschef Anu-Hanna Anttila, Industrifacket rf
- utbildningspolitisk expert Riina Nousiainen, Tjänstemannacentralorganisationen STTK rf
- expert Reetta Pietikäinen, Nationella verkstadsföreningen rf.
- vice ordförande Jyrki Ijäs, Fritt Bildningsarbete rf
- rektor Juha Ojajärvi, Yksityisten ammatillisten oppilaitosten liitto YAOL ry.

Skriftligt yttrande har lämnats av
- Regionförvaltningsverket i Norra Finland

- Regionförvaltningsverket i Södra Finland
- Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland
- Oulun kosmetologikoulu
- Seurakuntaopisto
- Stadin Ammattiopisto
- Suomen Kosmetologikoulu
- Validia Ammattiopisto
- Närings-, trafik- och miljöcentralen i Birkaland
- Närings-, trafik- och miljöcentralen i Norra Österbotten
- Närings-, trafik- och miljöcentralen i Nyland
- Närings-, trafik- och miljöcentralen i Egentliga Finland
- Oulun Aikuiskoulutuskeskus Oy
- expert Veikko Ollila
- juris doktor Jaana Paanetoja
- Esboregionens utbildningssamkommun Omnia
- samkommunen Oulun seudun koulutuskuntayhtymä (OSEKK)
- samkommunen Raision seudun koulutuskuntayhtymä RASEKO
- Finlands Kommunförbund
- FDUV Förbundet de utvecklingsstördas väl
- Östra Finlands samarbetskommission för yrkesutbildning
- Förbundet Utvecklingsstörning
- Maskinföretagarnas förbund rf
- Turism- och Restaurangförbundet rf
- Byggnadsindustrin RT rf
- Suomen Partiolaiset – Finlands Scouter ry
- Konstnärsgillet i Finland
- Elentreprenörsförbundet STUL
- Sähkötekniset työnantajat STTA ry
- Äidinkielen opettajain liitto ry.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagstiftningen om grundläggande yrkesutbildning på andra stadiet och lagstiftningen om yrkesinriktad vuxenutbildning omarbetas fullständigt för att svara mot framtida kompetensbehov. Genom omarbetningen genomförs den reform av yrkesutbildningen på andra stadiet som utgör ett av de sex spetsprojekten inom det prioriterade området kompetens och utbildning i regeringsprogrammet för statsminister Juha Sipiläs regering.

I denna proposition föreslås det en ny lag om yrkesutbildning. Lagen om grundläggande yrkesutbildning och lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning föreslås bli upphävda. Vidare föreslås ändringar av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet och av vissa andra lagar som bör ändras på grund av att lagstiftningen om yrkesutbildning ses över.

Bestämmelserna om yrkesutbildning föreslås bli sammanförda i en enda lag. Dessutom föreslås undervisnings- och kulturministeriet ta över ansvaret för en del av arbetskraftsutbildningen. Yr-

kesinriktade grundexamina, yrkesexamina och specialyrkesexamina ska kunna avläggas som yrkesinriktade examina på samma sätt som i nuläget. Alla yrkesinriktade examina föreslås vara kompetensbaserade, och regeringen föreslår att det införs ett enda sätt att avlägga examina. Dessutom ska utbildning som handleder för yrkesutbildning, utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv och övrig yrkesutbildning som inte leder till examen även i fortsättningen kunna ordnas som yrkesutbildning.

Inom yrkesutbildningen införs enligt förslaget en enhetlig process för personlig tillämpning, som går ut på att identifiera och erkänna det kunnande som en studerande tidigare har förvärvat samt planera förvärvandet av kunnande som saknas, påvisandet och bedömningen av kunnandet samt behövliga stödåtgärder. När det gäller bedömning av kunnandet föreslås det att man övergår till ett sådant sätt att avlägga yrkesinriktade examina som baserar sig på ett yrkesprov och är oberoende av hur kunnandet har förvärvats. Enligt förslaget ska kunnandet i regel visas i praktiska arbetssituationer i arbetslivet. Studerandes rätt att få särskilt stöd på grund av inlärningssvårigheter, skada, funktionsnedsättning eller sjukdom eller av någon annan orsak utvidgas enligt förslaget till att omfatta även studerande som avlägger en yrkesexamen eller specialyrkesexamen.

Utbildningsanordnaren ska på samma sätt som för närvarande kunna ordna målinriktad och handledd utbildning på en arbetsplats i samband med praktiska arbetsuppgifter. Läroavtalsutbildningen kvarstår enligt förslaget till centrala delar i nuvarande form. Utbildning som grundar sig på utbildningsavtal föreslås som en ny form av utbildning på en arbetsplats. Utbildning som grundar sig på utbildningsavtal ersätter den nuvarande formen av inlärning i arbetet.

Det föreslås att reglerings- och styrsystemet för yrkesutbildningen ses över så att all yrkesutbildning i fortsättningen regleras med ett tillstånd att ordna utbildning, det vill säga ett anordnartillstånd. Enligt förslaget ska utbildningsanordnarna ha större frihet än tidigare att inom ramen för sitt anordnartillstånd få bestämma hur de inriktar sitt utbildningsutbud och på vilket sätt och i vilka inlärningsmiljöer de ordnar utbildning. Styr- och regleringssystemet föreslås bestå av anordnartillstånd och årliga prestationsbeslut för finansieringen genom vilka det beslutas om antalet målsatta studerandeår för det följande finansåret, inklusive de studerandeår som reserveras för arbetskraftsutbildning.

Systemet för finansiering av yrkesutbildning omformas enligt förslaget till en enhetlig helhet genom att de nuvarande finansieringarna för grundläggande yrkesutbildning, yrkesinriktad tilläggsutbildning, läroavtalsutbildning och särskilda yrkesläroanstalter sammanförs. Det finansiella systemet föreslås omfatta även finansieringen av examensinriktad arbetskraftsutbildning och en del av finansieringen av arbetskraftsutbildning som inte leder till examen. Statsfinansieringen för yrkesutbildningen ändras enligt förslaget så att den blir budgetbaserad. Inom det nya finansiella systemet förskjuts tyngdpunkten så att prestationerna och utbildningens genomslagskraft betonas i stället för beräkningen av den tid som använts för studierna.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2018.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt.

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om yrkesutbildning och till vissa lagar som har samband med den har fått ett brett stöd vid utfrågningen av sakkunniga. Utskottet bedömer att beredningen har varit föredömligt omfattande och inkluderande. Utskottet vill betona att reformens syfte är att få till stånd betydande förändringar och förbättringar i yrkesutbildningen och att skapa en fungerande studieväg för livslångt lärande för de studerande. Enligt lagförslaget är ett allmänt mål med yrkesutbildningen att stödja de studerandes utveckling till goda, harmoniska och bildade människor och samhällsmedlemmar.

Inom yrkesutbildningen övergår man genom reformen till ett enda sätt att avlägga examen, som baserar sig på yrkesprov och är oberoende av sättet att förvärva kunnandet. Det är motiverat att avstå från systemet med fristående examen för vuxna och avläggande av examen baserad på grundläggande yrkesutbildning och att övergå till en enda examen. Det är också motiverat att överföra en del av den arbetskraftspolitiska utbildningen till samma styrsystem som den övriga yrkesutbildningen. Utskottet vill framhålla att finansierings- och verksamhetslagstiftningen bör ses som en helhet. Syftet med ändringarna och betoningarna i finansieringssystemet är att stödja tillhandahållandet av en kvalitetsutbildning.

Utskottets bedömning är att den nya lagstiftningen ger utbildningsanordnare bättre möjligheter än förr att rikta in sitt utbud av utbildning, anordna utbildning också som läroavtalsutbildning för tillståndsenliga examina och anskaffa sådana examensdelar som inte ingår i deras tillstånd av andra utbildningsanordnare. Utbildningsanordnarna avsätter resurser inom ramen för sin behörighet, och syftet med lagstiftningen om finansieringen är att stödja verksamheten så att den har maximalt genomslag.

Lagen föreslås innehålla bestämmelser som möjliggör export av utbildning. Utskottet ställer sig huvudsakligen bakom bestämmelserna, och välkomnar likaså bestämmelsen om att exportutbildningen inte får försämra utbildningsanordnarens förutsättningar att ordna examina och utbildning som anges i anordnartillståndet. Bestämmelserna om att fullt ut möjliggöra utbildningsexport är smalt inriktade. Möjligheterna att exportera utbildning måste utvidgas och integreras i flera olika utbildningsnivåer. Kulturutskottet anser det viktigt att fler hinder för utbildningsexport undanröjs.

Sammantaget anser kulturutskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Kulturutskottet tillstyrker lagförslagen i propositionen, men med följande kommentarer och ändringsförslag.

Grundlagsutskottets utlåtande

Grundlagsutskottet har lämnat ett utlåtande (GrUU 22/2017 rd) om propositionen. Det anser i sitt utlåtande att lagförslagen kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Grundlagsutskottet har bland annat bedömt grundlagsenligheten i fråga om förslaget till reglering av ordnandet av internatboende och slagit fast att de föreslagna bestämmelserna stämmer

överens med grundlagsutskottets vedertagna uppfattning om hur ordningsstadgor inom utbildningen ska vara utformade för att uppfylla kraven i grundlagen. Dessutom är det enligt utlåtandet av betydelse att 103 § i lagförslag 1 beskriver vilka frågor och vilken typ av frågor som regleras i ordningsstadgan. I det stora hela uppfyller lagförslaget de krav som utskottet vanligen ställer på att det ska finnas bestämmelser i lag, när en bestämmelse reglerar en ordningsstadga. Kulturutskottet bör dock enligt grundlagsutskottets åsikt försöka precisera bestämmelsen ytterligare och mer ingående än regeringen fundera över vilka frågor de delområden som nämns i paragrafen kan beröra.

Kulturutskottet föreslår preciseringar i 103 § i lagförslag 1.

Grundlagsutskottets utlåtande fäster också uppmärksamhet vid bestämmelserna om avgifter som tas ut av studerande i 105 § i lagförslag 1. I utbildning för en yrkesexamen eller specialyrkesexamen samt i övrig yrkesutbildning enligt 8 § kan utbildningsanordnaren enligt 2 mom. ta ut en skälig studieavgift av de studerande för att täcka en del av kostnaderna för att ordna utbildningen. Enligt 4 mom. får en avgift tas ut för att höja ett godkänt vitsord, om en person vill höja det vitsord som förts in i det betyg över avlagd examen som avses i 57 § eller i det betyg över genomförd handledande utbildning som avses i 58 §.

I utlåtandet betonas att enligt 16 § 2 mom. i grundlagen ska det allmänna, enligt vad som närmare bestäms genom lag, säkerställa lika möjligheter för var och en att oavsett medellöshet enligt sin förmåga och sina särskilda behov få även annan än grundläggande utbildning samt utveckla sig själv. Med avseende på den grundläggande rättigheten vore det enligt grundlagsutskottets bedömning befogat att ge utbildningsanordnaren möjlighet att låta bli att ta ut eller att sänka avgiften på grund av att den studerande har det dåligt ställt. I sådana fall måste bestämmelser om befrielse från avgift ingå i lag. Följaktligen bör 105 § kompletteras.

Kulturutskottet föreslår preciseringar i 105 § i lagförslag 1.

Vidare noterar grundlagsutskottet att det i lagförslag 1 ingår bestämmelser som reglerar avgöranden i fråga om olämplighet för studier (så kallad SORA-lagstiftning; från finskans SORA soveltumattomuuteen ratkaisuja, avgöranden i fråga om olämplighet för studier). I exempelvis 40 § föreskrivs det om bedömning av en sökandes hälsotillstånd och funktionsförmåga som krav för antagning som studerande. De grundläggande avgörandena om SORA-bestämmelserna i den gällande lagstiftningen har kommit till med medverkan från grundlagsutskottet (GrUU 60/2010 rd). I det sammanhanget gjorde utskottet en mycket omfattande bedömning med avseende på dels bestämmelserna om likabehandling, dels de grundläggande fri- och rättigheter som tillgodoser funktionshindrades rättigheter. Dessutom påpekade utskottet att det inte nödvändigtvis innebär att en person är olämplig för studier inom ett visst område trots att personens hälsotillstånd eller funktionsnedsättning i och för sig kan hindra deltagande i exempelvis vissa praktiska uppgifter inom utbildningen. Utskottet underströk att detta också bör beaktas vid tolkningen och tillämpningen av bestämmelserna om hinder för antagning som studerande (GrUU 60/2010 rd, s. 4/I)).

Det har förekommit en del brister i tillämpningen av SORA-lagstiftningen, enligt uppgifter till grundlagsutskottet. Kulturutskottet bör därför ta ställning till om 40 § i lagförslag 1 behöver preciseras. Vidare understryker utskottet än en gång att följande alltid måste utredas vid en genom-

gång av eventuella studiehinder och att det ska göras grundligt och med målet att de funktionshindrade själva ska delta fullt ut: hur man med individuella studieprogram, personlig tillämpning eller hjälpmedel kan ge en funktionshindrad person möjligheter att studera och samtidigt visa full respekt för personens självbestämmanderätt.

Kulturutskottet behandlar frågan närmare i avsnittet ”En trygg studiemiljö och studerandevård” i detta betänkande.

Avslutningsvis understryker grundlagsutskottet att regeringen bör noga följa vilka faktiska konsekvenser bestämmelserna får för de grundlagsfästa kulturella rättigheterna. Kulturutskottet föreslår nedan riksdagen ett uttalande som innehåller behovet av uppföljning enligt grundlagsutskottets påpekande.

Utbildningens tillgänglighet

Utbildningens tillgänglighet tryggas genom ett styr- och regleringssystem enligt den föreslagna lagstiftningen, främst genom tillstånd att ordna utbildning. I tillståndet definieras den enskilda utbildningsanordnarens verksamhetsområde vars kompetensbehov utbildningsanordnaren ska tillgodose. Kompetensbehoven definieras genom en utbildningsprognos där också arbetslivets kvalitativa och kvantitativa utbildningsbehov bedöms. Prognosen beaktar dels behoven hos arbetslivet, men också utbildningsbehoven hos samhället och individerna. Med hjälp av denna information definieras behovet av att anordna utbildning så att den i görligaste mån motsvarar både individernas och arbetslivets kompetensbehov. Utbildningsanordnare får möjlighet att inom ramen för sitt tillstånd inrikta utbildningen lokalt och regionalt och enligt behoven hos näringslivet och individerna. Utskottet ser det som nödvändigt att säkerställa utbildningsanordnarnas möjligheter och skyldighet att ta ansvar för att förebygga utslagning och att anordna utbildning för olika befolkningsgrupper (exempelvis invandrare).

Vid utskottets utfrågning av sakkunniga uttrycktes oro över huruvida den föreslagna lagstiftningen kan trygga tillräckligt med utbildningsplatser med regional täckning både för unga som gått ut grundskolan och för vuxna. Utskottet konstaterar att syftet med att ange det verksamhetsområde som avses i 25 § i lagförslaget är att se till att yrkesutbildningsutbudet allokeras enligt behoven hos de olika branscherna inom arbetslivet och individerna i alla delar av landet. På så sätt åläggs utbildningsanordnaren att se till kompetensbehoven i det område som bestäms i tillståndet, exempelvis de som avslutat grundläggande utbildning och befinner sig i arbetslivet, eller arbetslösa arbetssökande, om utbildningsanordnaren har arbetskraftsutbildning som sitt uppdrag. Utskottet påpekar att undervisnings- och kulturministeriet enligt 27 § har befogenhet att i förekommande fall ålägga utbildningsanordnaren vissa skyldigheter för att säkerställa tillgången till utbildning. Därmed kan utbildningsanordnaren förpliktas att rikta in sitt utbildningsutbud på vissa målgrupper, bland annat personer som gått ut den grundläggande utbildningen eller personer utan examen. Utskottet menar att bestämmelserna om att trygga tillgången på utbildning är ytterst behövliga och fäster uppmärksamhet vid att användningen av behörighet enligt dem gärna ska bedömas redan i samband med prognostiseringen av utbildningsbehovet. Förfarandet ska vara smidigt nog för att utbildningsbehovet alltid ska kunna mötas i rätt tid.

Personlig tillämpning i studier

Förslag till bestämmelser om personlig tillämpning av studier ingår i 5 kap. i lagförslag 1. Avsikten är att i all yrkesutbildning införa en samordnad process för personlig tillämpning som lämpar sig för alla studerande inom yrkesutbildningen. Genom den ska man identifiera och erkänna den studerandes existerande kunnande, planera hur den del som fattas ska förvärvas, hur kunnandet visas och bedöms samt de handlednings- och stödåtgärder som behövs för att målen ska nås.

Utskottet understryker att möjligheterna att anskaffa kompetens av olika aktörer gör att undervisning är bättre tillgänglig och att de studerande kan anpassa sina studier individuellt, eftersom de kan avlägga en del av sina studier exempelvis på en närbelägen läroanstalt för fritt bildningsarbete trots att den huvudsakliga skolan ligger längre bort.

Kulturutskottet vill betona att personlig tillämpning och den studerandes personliga utvecklingsplan för kunnandet är bland de mest centrala frågorna i reformen av yrkesutbildningen. På grundval av dem konstrueras varje studerandes kompetensbas och individuella studieväg. Planen definierar vilken undervisning, studiehandledning och övrig handledning och vilket stöd den studerande får i alla studiemiljöer. Utskottet instämmer med sakkunnigyttrandena i att lärarna och studiehandledarna är i nyckelposition vid reformen av yrkesutbildningen, eftersom personlig tillämpning och uppföljning av kompetensen kommer att ställa lärare och studiehandledare inför alldeles nya utmaningar. Det handledande greppet stärks i all verksamhet.

Enligt kulturutskottet är det nödvändigt att de studerande tillförsäkras allmän behörighet för fortsatta studier, utöver den kompetens som behövs i arbetslivet. Det är viktigt med avseende på yrkesutbildningens status och jämlikheten i utbildning. Utöver den formella behörigheten för fortsatta studier måste det på lagstiftningsväg säkerställas att yrkesinriktade examina inte bara ger formell behörighet utan också de faktiska studiefärdigheter som behövs för högskolestudier. Vad beträffar personlig tillämpning är det en viktig fråga att de studerande förstår betydelsen och inser vidden av sina personliga val för sin studieinriktning och planerade yrkeskompetens. Dessutom är det viktigt att de inser vilken betydelse deras val har för deras behörighet för fortsatta studier. I planeringen av den personliga tillämpningen måste lärarna och studiehandledarna vara uppmärksamma på de studerandes möjligheter att fortsätta studera på en högre nivå.

Utskottet anser det behövligt att det enligt erhållen utredning genom förordning av statsrådet kommer att föreskrivas relativt detaljerat om det som ska skrivas in i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet för att trygga dels att studerande bemöts lika, dels de studerandes rätt att få tillräckligt med utbildning, handledning och stöd. Syftet är också att utarbeta en riksomfattande digital tjänst, eHOKS, som ska kunna användas av alla utbildningsanordnare och studerande för att utarbeta och uppdatera den personliga utvecklingsplanen för kunnandet.

I de erhållna sakkunnigyttrandena fästs uppmärksamhet vid att i utarbetandet och uppdateringen av den personliga utvecklingsplanen för kunnandet deltar en lärare, en studiehandledare eller vid behov någon annan företrädare för utbildningsanordnaren som utbildningsanordnaren utser. Yttrandena betonar lärarens och studiehandledarens betydelse och föreslår slopande av möjligheten att förordna någon annan än läraren eller studiehandledaren som representant för utbildningsanordnaren. Yttrandena förutsätter också att den studerande i planen får en ansvarig lärare i fråga

om examen och att det fastställs hur många timmar undervisning en studerande behöver för ett studiepoäng eller en del av examen. De studerandes förutsättningar för självständiga studier bör också bedömas innan självständiga studier kan skrivas in i planen. Det påtalas också att plikten att höra vårdnadshavare i samband med att utarbeta planen är alltför osmidig.

Deltagare i planering och uppdatering av personlig tillämpning. I 45 § 1 mom. i lagförslaget förutsätts det att i utarbetandet och uppdateringen av den personliga utvecklingsplanen för kunnandet deltar en lärare, en studiehandledare eller vid behov någon annan företrädare för utbildningsanordnaren som utbildningsanordnaren utser.

Utskottet konstaterar att enligt erhållen utredning vill man med lagförslaget uttryckligen trygga att ansvaret vid personlig tillämpning nästan utan undantag ligger hos en pedagogiskt kvalificerad och behörig lärare och endast vid behov hos en annan representant för utbildningsanordnaren. Men kunder och aktörer inom yrkesutbildning är av många slag, så det finns situationer där det är ändamålsenligt att någon annan än läraren eller studiehandledaren utarbetar den personliga utvecklingsplanen för kunnandet tillsammans med den studerande. En sådan situation kan enligt erhållen utredning vara exempelvis utbildning som fördjupar och kompletterar yrkeskompetensen och genomförs som läroavtalsutbildning; en sådan utbildning kan vara ytterst skräddarsydd och den bästa innehållsmässiga kompetensen för att utarbeta planen kan finnas hos en utbildare från arbetslivet, inte hos läraren eller studiehandledaren.

Utskottet framhåller också att alla parter som samverkar med utbildningsanordnaren, enligt motiven också olika experter, deltar i att utarbeta och uppdatera den personliga utvecklingsplanen för kunnandet till den del de planerade åtgärderna baserar sig på utbildningsanordnarens samverkan med andra aktörer. Vad beträffar utbildning som ordnas på arbetsplatser ingår det i bestämmelserna ett krav på att arbetsplatsens och företagets förutsättningar och möjligheter beaktas vid planeringen, när examensgrunderna möjliggör det, som en del av den individuella planeringen av förvärvande av yrkesskicklighet och kompetens.

Kulturutskottet anser det inte behövligt att de parter som deltar i att utarbeta den personliga utvecklingsplanen för kunnandet begränsas mer än det föreslagna.

Behov av att föreskriva om mängden undervisning. I en utredning till utskottet betonas att i fråga om examina och delar av dem anges kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet i de nationella examensgrunderna. Genom bedömningar av kunnandet säkerställs att målen har uppnåtts. Men kunnande kan förvärvas på många sätt och i olika lärmiljöer. Detta tänkesätt harmonierar illa med exakta definitioner av antal timmar på författningsnivå, och det tryggar inte nödvändigtvis ur den studerandes synvinkel det individuella behovet av undervisning och handledning. Enligt utredning är det ändamålsenligare med en grövre bedömning av behovet av olika undervisnings-, handlednings- och stödformer än exakta timantal.

Att fastställa mängden närundervisning skulle i hög grad begränsa avvägningen av förvärv av kunnande till läroanstaltsmiljöer och traditionell klassrumsundervisning. Vid yrkesutbildning ges undervisning och handledning också på arbetsplatserna och exempelvis i simulatorer och på webben. Också i de fallen får de studerande handledning av yrkesfolk i branschen, vid webb- och simulatorundervisning ofta av en lärare, på arbetsplatser vid sidan av läraren också av en arbets-

platshandledare, trots att denna undervisning inte betraktas som närundervisning. Den föreslagna skyldigheten att bokföra exakt antal timmar i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet skulle också öka mängden administrativt arbete. Om den studerande lär sig snabbare eller långsammare, måste planen uppdateras och ändringarna godkännas av alla parter.

Kulturutskottet konstaterar att de studerandes behov är mycket olikartade. Det väsentliga är att den studerande i olika lärmiljöer får sådan undervisning och handledning som gör det möjligt att nå målen i fråga om yrkesskicklighet och kunnande. När den personliga utvecklingsplanen för kunnandet utarbetas, avgörs det vilken typ och omfattning av undervisning och handledning i olika former som den studerande behöver. Utskottet understryker vikten av att vid planeringen höra den studerande och beakta bland annat hur den studerande bäst lär sig och vilken lärmiljö som inspirerar och motiverar till studier.

Vidare påpekar utskottet att de studerandes arbetsvecka måste vara sammanhängande, det vill säga att studier och arbete avlöser varandra så heltäckande som möjligt under en vecka. Den personliga planeringen av studier och studieveckor måste ta sikte på att hela veckan ska vara meningsfull för den studerande och att den i allt väsentligt ska stödja den studerandes färdigheter för arbetslivet. Utskottet anser det ytterst viktigt att de studerande exempelvis vad beträffar den tekniska organisationen av studierna kan gå framåt enligt planerna och studera effektivt och att de obligatoriska pauserna på grund av bland annat det praktiska genomförandet reduceras till ett minimum.

Att utse en ansvarig lärare för en examensdel. Den person som utses av utbildningsanordnaren och som avses i 45 § 1 mom. i lagförslaget är i princip ansvarig för hela processen med personlig tillämpning och ger den studerande stöd om studierna inte avancerar planenligt. Dessutom ska det föreskrivas genom förordning av statsrådet att när det gäller utbildning som ordnas på en arbetsplats ska utbildningsanordnaren alltid utse en lärare eller av motiverad orsak en annan representant för utbildningsanordnaren som partner till den ansvarige arbetsplatshandledaren. I övrigt ligger ansvaret för att genomföra den personliga utvecklingsplanen för kunnandet gemensamt hos de lärare som undervisar för respektive del av examen.

På grundval av erhållen utredning anser kulturutskottet inte att det behöver utses ytterligare en ansvarig lärare för varje del av examen, i synnerhet som det förslagna förfarandet skulle öka det administrativa arbetet med att utarbeta den personliga utvecklingsplanen för kunnandet utan att nödvändigtvis tillföra mervärde jämfört med den redan föreslagna bestämmelserna.

Förmåga till självständiga studier. Utskottet understryker att i samband med utarbetandet av den personliga utvecklingsplanen för kunnandet ska det avgöras vilken art och mängd av närundervisning eller annan undervisning och handledning samt stöd en studerande behöver i olika lärmiljöer för att nå sina kompetensmål. Vid planeringen hörs den studerande och beaktas bland annat hur den studerande bäst lär sig och vilken lärmiljö som inspirerar och motiverar till studier. I detta sammanhang görs tillsammans med den studerande också en bedömning av studerandens förutsättningar för självständiga studier utan att det separat behöver föreskrivas i lag.

Att höra vårdnadshavaren. Kulturutskottet instämmer i de uttryckta synpunkterna om att den bestämmelse som föreslås i 45 § om skyldighet att höra vårdnadshavaren i samband med utarbetan-

det och uppdateringen av den studerandes personliga utvecklingsplan för kunnandet är problematisk. I detaljmotiven föreslår utskottet en ändring av detta.

Lärande på arbetsplatsen

Allmänt. Bestämmelser om utbildning som ordnas på en arbetsplats ingår i 8 kap. i lagförslag 1. I propositionen föreslås mer arbetsorientering och lärande på arbetsplatsen och ett mångsidigt utnyttjande av olika lärmiljöer. Enligt propositionen övergår man inom yrkesutbildning till ett yrkesprovbaserat sätt att avlägga yrkesexamen som inte är beroende av på vilket sätt kunnandet förvärvats. Yrkesproven genomförs på arbetsplatser i praktiska arbetssituationer. Utskottet understöder att möjligheterna ökas att lära på jobbet, men identifierar samtidigt ett eventuellt problem med att få tillräckligt med platser för detta. Tillgången på platserna kommer att variera enligt konjunktur, region och bransch. Utskottet ser det som viktigt att följa upp om det finns tillräckligt med arbetsplatser som ger möjlighet till yrkesstudier och att läget regelbundet rapporteras.

I samband med utskottsbehandlingen togs det upp att det inte av propositionens bestämmelser entydigt framgår om det går att lära sig på jobbet utan läroavtal eller utbildningsavtal. Utskottet konstaterar att en yrkesinriktad examen fortfarande kan avläggas och kompetens för examen förvärvas oavsett hur kunnandet förvärvas, exempelvis inom frivilligarbete. Då kan kunnandet identifieras och erkännas som en del av den aktuella examen. I lagen föreskrivs endast om utbildningsavtal och läroavtal, där utbildningsanordnaren har skyldigheter i fråga om att utarbeta och uppdatera avtalen och ge handledning och bedömning vid förvärv av kunnande. Det vill säga att förvärv av kunnande baserat på annat än utbildnings- och läroavtal är inte styrd och målinriktad verksamhet som ligger på utbildningsanordnarens ansvar. För den tiden betalas inte heller basfinansiering till utbildningsanordnaren.

Läroavtal och utbildningsavtal. Det föreslås att läroavtalsutbildningen ska kvarstå som ett sätt att avlägga examen. Målet är att öka användningen av denna utbildningsform bland annat genom att förenhetliga dess finansieringsnivå i förhållande till andra utbildningsformer och genom att göra de administrativa förfarandena som gäller den smidigare. Inlärningen i arbetet föreslås bli ersatt med utbildning som grundar sig på utbildningsavtal. Utskottet anser att det är bra att man vid yrkesutbildningen i högre grad utgår från arbetslivet och att det finns olika inlärningssätt samt att man möjliggör olika inlärningsmiljöer. Inlärningen på arbetsplatsen planeras individuellt för eleverna i samband med en personlig tillämpning. Den föreslagna lagen gör det till exempel möjligt för en studerande att smidigt flytta från utbildning som grundar sig på ett utbildningsavtal till läroavtalsutbildning när han eller hon har tillräckliga färdigheter för det.

I läroavtalsutbildningen har målet varit att minska arbetsgivarens administrativa börda, men enligt sakkunniga är propositionen ingen lösning på det problemet. Kulturutskottet framhåller att målet måste uppfyllas i fortsättningen eftersom det gör läroavtalsutbildningen mer attraktiv i arbetsgivarnas ögon.

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet säger i sitt utlåtande (AjUU 3/2017 rd) att det i den föreslagna lagen är svårt att få grepp om skillnaden mellan läroavtal och utbildningsavtal. Utskottet påpekar att de som har utbildningsavtal inte får lön och att det därför kan komma att handla om särbehandling av de studerande.

Kulturutskottet konstaterar att trots att både läroavtalsutbildningen och utbildningsavtalen är inlärning på arbetsplatsen har de delvis olika målsättningar. Till skillnad från läroavtalsutbildning får en studerande inte lön eller någon annan ersättning under tiden för ett utbildningsavtal. Den studerande har i stället rätt att få studiestöd och ersättning för skolresor samt avgiftsfria måltider som utbildningsanordnaren står för enligt vad lagen föreskriver. Läroavtalsutbildning grundar sig på ett arbetsavtal för viss tid mellan en studerande som fyllt 15 år och arbetsgivaren eller på ett skriftligt avtal för viss tid mellan en studerande i tjänsteförhållande eller i ett offentligrättsligt anställningsförhållande som kan jämföras med ett tjänsteförhållande och arbetsgivaren, medan utbildning som grundar sig på utbildningsavtal inte sker inom ramen för ett arbetsavtals- eller tjänsteförhållande. Ett läroavtal ingås i allmänhet för att avlägga hela examen, men det finns inget hinder för att det ingås för en examensdel, till exempel i samband med sommarjobb. Enligt motiveringen till propositionen kan utbildningsavtal också ingås för en examensdel eller en del som är mindre än en examensdel, och förutsättningarna för detta ska bedömas för en examensdel i taget. Detta framgår inte av bestämmelserna. För att undvika oklarheter föreslår utskottet att 71 § 2 mom. i lagförslag 1 preciseras så att det av momentet framgår att ett utbildningsavtal också kan gälla en mindre del än en examensdel.

Utskottet anser att ett utbildningsavtal kan öka möjligheterna till utbildning på arbetsplatsen. Utbildningsavtalet gör det även möjligt för arbetsplatser som inte kan erbjuda utbildning på arbetsplatsen i anställningsförhållande att erbjuda plats för en studerande. Utbildningsavtalet kan också vara ett sätt att i början av studievägen stärka en studerandes kompetens och på det sättet göra det möjligt för honom eller henne att senare slutföra sin examen i form av läroavtalsutbildning.

Utskottet konstaterar utifrån de uppgifter det fått att lagstiftningen i princip möjliggör samtidiga studier enligt både läroavtal och utbildningsavtal inom olika branscher. Det är ändå besvärligt när man tänker på tidsanvändningen och hur den studerande ska orka, eftersom minimiveckoarbetstiden vid läroavtalsutbildning är 25 timmar. Dessutom kan en studerandes studier under samma tid räknas som en prestation som utgör grund för finansiering bara inom en utbildning som omfattas av tillämpningsområdet för lagstiftningen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet.

Utbildningsersättning. Inom utbildning som grundar sig på utbildningsavtal ska det enligt regeringens proposition inte betalas några ersättningar till arbetsgivaren. Detta både förordades och kritiserades vid utfrågningen av sakkunniga. Att ersättning inte ges ut ansågs vara ett problem främst av den anledningen att möjligheterna för olika branscher och olika stora företag att ta emot studerande varierar. Enligt arbetslivs- och jämställdhetsutskottets utlåtande medför studierna på arbetsplatsen kostnader för arbetsgivaren, och de varierar beroende på bransch och arbetsuppgifter. Extra stora kostnader kommer små företag inom kapitalintensiva branscher att ha eftersom de måste använda dyra maskiner för vägledning av de studerande och själva studierna. Det i sin tur kan sänka företagets lönsamhet och i värsta fall ge upphov till förluster. Exempelvis inom skogsmaskinbranschen har uppskattningsvis 60 procent av företagen bara en maskin, och företagarens inkomster kan sjunka betänkligt om den ska användas till att utbilda studerande.

Kulturutskottet är medvetet om problemet, som nämns i arbetslivs- och jämställdhetsutskottets utlåtande och som också de sakkunniga påtalar, och vad det kan innebära för utbudet av utbildningsavtalsarbetsplatser. Utskottet konstaterar att enligt propositionen kan till den som tillhanda-

håller en utbildningsavtalsarbetsplats betalas ersättning för studerande som har rätt till krävande särskilt stöd till exempel på grund av en fysisk skada. I dessa fall kan kostnaderna för arbetsgivaren för eventuella särskilda arrangemang på arbetsplatsen beaktas.

Lagförslagets bestämmelse om utbildningsersättning inom utbildning som grundar sig på utbildningsavtal behandlar alla utbildningsområden på samma sätt. I den gällande lagen föreskrivs det inte om utbildningsersättning till arbetsgivaren vid inlärning i arbetet. Detta har lett till ojämlikhet mellan de olika sektorerna, eftersom ersättning har betalats inom en del sektorer.

Utskottet anser att gränsdragningen för när och inom vilka sektorer utbildningsersättning ska betalas är svår med tanke på likabehandlingen av olika sektorer. Det är inte alldeles enkelt att bedöma utifrån vilka faktorer ersättning ska betalas ut i de olika branscherna. Till exempel är det svårt att från patientsäkerhetssynpunkt jämföra kostnaderna för arbetsgivaren för utbildning inom social- och hälsovårdssektorn och utbildning i att använda dyra och krävande maskiner. För att kunna sänka tröskeln för utbildning som ordnas på arbetsplatsen är det viktigt med nya verksamhetssätt som stöder arbetsplatserna, menar utskottet. De smidigare studievägarna där man kan kombinera utbildningsavtalet och läroavtalet och ordna dem i form av olika långa helheter utifrån förutsättningarna på arbetsplatsen öppnar också nya möjligheter.

En risk med utbildningsersättningen inom utbildning som grundar sig på utbildningsavtal är att en stor andel av utbildningsanordnarnas finansiering skulle gå till utbildningsersättningar, vilket betyder mindre finansiering för deras övriga verksamhet. Meningen har varit att öka användningen av läroavtalsutbildning. En utbildningsersättning som betalas inom utbildning som grundar sig på utbildningsavtal kunde minska läroavtalsutbildningens attraktion. Det kan emellertid hända att de som avlägger examina inom yrkesutbildningen har sämre möjligheter att få platser inom ramen för utbildningsavtal, när utbildningsersättningen försvinner inom yrkesutbildningen och den å andra sidan kan finnas kvar på yrkeshögskolorna.

Personalgruppernas rätt att få uppgifter om studerande vars studier grundar sig på ett utbildningsavtal. I arbetslivs- och jämställdhetsutskottets utlåtande och i ett sakkunnigutlåtande föreslås det att lagförslag 1 kompletteras med en bestämmelse om att arbetsgivare med utbildningsavtal är skyldiga att underrätta företrädarna för personalgrupperna om studerande i ett utbildningsavtalsförhållande. Förslaget i sakkunnigutlåtandet grundar sig på bestämmelserna om principerna för användning av utomstående arbetskraft i samarbetslagstiftningen. Bestämmelser om personalgruppernas företrädares rätt till information och om de uppgifter som ska lämnas till dem finns i lagen om samarbete inom företag (334/2007). Det är därför inte ändamålsenligt att ta in en bestämmelse om saken i utbildningslagstiftningen. Utskottet konstaterar att bestämmelser om frågor som snarare hör till arbetsrättens än till utbildningens område i en lag som gäller utbildning kan äventyra lagstiftningens systematik och konsekvens. Utskottet anser i sig att det är viktigt att trygga rättigheterna både för dem vars studier grundar sig på ett utbildningsavtal och för arbetstagarna på arbetsplatsen. De förstnämndas uppgifter registreras i ett skriftligt avtal mellan arbetsgivaren och arbetstagaren. Till avtalet fogas en personlig utvecklingsplan för den studerandes kunnande till den del den gäller den utbildning som grundar sig på utbildningsavtalet. Denna helhet i kombination med lagstiftningen om studerandes rättigheter tryggar de studerandes rättigheter. Utskottet betonar det som regeringen säger i motiveringen till propositionen, dvs. att studerande vars studier grundar sig på ett utbildningsavtal inte får användas för att ersätta arbetsplat-

sens egen arbetskraft i arbetsavtals- eller tjänsteförhållande. Utskottet påpekar också att utbildningsanordnaren enligt propositionen är skyldig att häva ett utbildningsavtal, om det av information från den studerande framgår att bestämmelserna i lagen om yrkesutbildning, bestämmelser som utfärdats med stöd av den eller villkoren i utbildningsavtalet inte iakttas i den utbildning som ordnas på arbetsplatsen och det inte finns förutsättningar för att fortsätta utbildningsavtalet.

Läroavtal och deltidsanställda på arbetsplatsen. Under sakkunnigutfrågningen nämndes ett färskt beslut av högsta domstolen (HD 2017:4) enligt vilket det inte var möjligt att anställa en person utifrån ett läroavtal, eftersom arbetsgivaren hade en deltidsanställd som var villig att utföra extra arbete. Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet fäster i sitt utlåtande uppmärksamhet vid samma sak och föreslår att kulturutskottet föreslår att riksdagen godkänner ett uttalande om att riksdagen förutsätter att regeringen skyndsamt lämnar ett nytt lagförslag med de ändringar i arbetsavtalslagen som behövs för att tillåta arbete med läroavtal på lika villkor inom alla branscher trots bestämmelsen om skyldighet att erbjuda extra arbete.

Kulturutskottet konstaterar att högsta domstolens beslut avser den gällande lagstiftningen. Ändringsbehovet beror inte på den nu aktuella propositionen. Utskottet anser ändå att det är motiverat att trygga möjligheten att ingå läroavtal med en arbetsplats där det finns deltidsanställningar utan någon skyldighet att erbjuda extra arbete. Samma översyn bör göras också i motsvarande bestämmelser i lagstiftningen om tjänsteförhållanden. Utskottet föreslår att man snabbt börjar bereda ändringar i arbetsavtalslagen och lagstiftningen om tjänsteförhållanden och föreslår att riksdagen godkänner ett uttalande om detta. *(Utskottets förslag till uttalande 1)*

Bedömning av kunnandet

Allmänt. Reformen av yrkesutbildningen spelar en stor roll som garant för hög kvalitet på de studerandes yrkeskompetens, framhåller utskottet. En viktig delfaktor för att reformen ska lyckas är enligt kulturutskottet att man för att bedöma kunnandet utifrån ett yrkesprov använder gemensamma metoder och kvalitetsmått som svarar mot en hög kompetensnivå. Utskottet påminner om att syftet med förnyelserna i reformen är ett yrkesutbildningssystem som på ett tidsmässigt riktigare, bättre allokerat och effektivare sätt svarar på arbets- och näringslivets, individernas och samhällets allt snabbare föränderliga yrkesmässiga kompetensbehov och som samtidigt stöder ekonomins förnyelse, skapandet av nya arbetsplatser och företag samt samhällets utveckling och integritet. De målen förverkligas inte om kravnivån i praktiken sjunker vid bedömningen av inlärningsresultaten.

Sedan 2017 har inlärningsresultaten inom yrkesutbildningen bedömts utifrån yrkesprov för yrkeskunnandet och annat material. Enligt ett sakkunnigyttrande har resultaten av bedömningarna visat att det finns stora brister i hur bedömningen av de studerande görs och i hur tillförlitliga vitsorden är. Vitsorden har varierat och varit beroende av vem som bedömer deras kunnande. Vitsorden och betygen är inte jämförbara, enligt sakkunnigyttrandet. Det har också förekommit skillnader i tolkningen av kravnivån i examina, bredden på kunnandet och bedömningskriterierna. Dessutom har det funnits stora variationer i hur arbetsuppgifterna i bedömningen svarar mot kraven på yrkesskicklighet. Kulturutskottet anser att målen och bedömningskriterierna måste förtydligas för att en rättvis bedömning av kunnandet ska kunna säkerställas när reformen genomförs.

Bestämmelser om bedömning av kunnandet finns i 6 kap. i lagförslag 1. Enligt propositionen ska uppgifterna gällande bedömningen av kunnandet inte i det stora hela ändras från de nuvarande, inte heller utbildningsanordnarens skyldighet att upprätta en plan för genomförandet av bedömningen. Bedömningen av kunnandet och planen över bedömningen ska dock förenhetligas och bedömningens pålitlighet förbättras genom att övergå till ett enda sätt att avlägga en yrkesinriktad examen som baserar sig på yrkesprov och är oberoende av sättet att förvärva kunnande. Kunnandet ska påvisas i alla yrkesinriktade examina på ett enhetligt sätt, i huvudsak genom att visa det i arbetslivet i praktiska arbetssituationer. Även andra yrkesprovsmiljöer kan komma i fråga av motiverade skäl. Det är meningen att avstå från systemet med fristående examina och avläggande av yrkesinriktad grundexamen utifrån grundläggande yrkesutbildning, men det är möjligt att genom personlig tillämpning se till att alla de som avlägger en yrkesinriktad examen får den undervisning och handledning som de behöver för att kunna avlägga den examen eller den handledande utbildning som eftersträvas eller en del av dem.

Bedömare av yrkesprov. I 54 § föreslås det bestämmelser om bedömare av kunnandet. Vid utfrågningen av sakkunniga fanns det olika åsikter om vem som ska vara behörig och berättigad att bedöma en studerandes kunnande och prov. Enligt uppgift vill man genom propositionen försäkra sig om att det är så kompetenta personer som möjligt som utför och ansvarar för den bedömning av kunnandet som är nödvändig för att säkerställa kunnandets existens och kvalitet. Dessa personer kan också stödja bedömarna från arbetslivet i deras uppgift. Också någon annan person än en lärare kan fungera som bedömare, om det finns en särskilt orsak till det. I synnerhet vid särskilda yrkesläroanstalter fungerar också sakkunniga i arbetslivet som utbildare. De har den senaste praktiska kompetensen och kunskapen som behövs. Av särskilda skäl kan bedömningen utföras och beslut om den fattas också av två lärare eller andra företrädare för utbildningsanordnaren.

Utskottet konstaterar att syftet med bestämmelsen är att göra det möjligt att använda personalen för att bedöma studerandes kunnande, i enlighet med den gällande förordningen om behörighetsvillkoren för personal inom undervisningsväsendet. Enligt behörighetsförordningen kan en utbildningsanordnare interimistiskt anställa en person som inte uppfyller alla behörighetsvillkoren för en uppgift, om en person som uppfyller behörighetsvillkoren inte står till buds när förordnandet ges. Lärare som utsetts till ett anställningsförhållande för viss tid i enlighet med behörighetsförordningen får också framöver bedöma studerandes kunnande.

Kulturutskottet tillstyrker den föreslagna bestämmelsen.

Genomförande av yrkesprov. I 52 § föreslås det bestämmelser om påvisande av kunnande. Kunnandet visas genom ett yrkesprov, dvs. genom att praktiska arbetsuppgifter utförs i autentiska arbetssituationer och arbetsprocesser. I 3 mom. preciseras det att utbildningsanordnaren svarar för att yrkesproven genomförs. Yrkesproven genomförs på arbetsplatser i praktiska arbetssituationer. Av grundad anledning kan ett yrkesprov dock också ordnas någon annanstans än på en arbetsplats.

Vid utfrågningen av sakkunniga ansågs bestämmelsen vara osmidig, och det föreslogs att arbetsplatser och andra platser där yrkesprov ordnas jämställs i bestämmelsen. Ändringen motiveras på många olika sätt. Särskilt inom processindustrin är det besvärligt och dyrt att genomföra yrkesprov på arbetsplatsen, om det betyder att man måste gå in i en pågående större arbetsprocess. Det-

samma gäller till exempel mindre företag, där investeringarna i maskiner och anordningar är stora och avkastningskravet därför högt. Man har också fäst uppmärksamhet vid de begränsningar som följer av arbetssäkerhetskraven, särskilt när det gäller unga studerande. Det kan vara svårt för studerande som behöver krävande särskilt stöd att få möjlighet att avlägga yrkesprov. Ett alternativ som har föreslagits är att läroanstalterna ordnar lokaler för avläggande av yrkesprov som motsvarar arbetsplatser. Man kunde också använda sig av de nya virtuella inlärningsmiljöerna. Också verkstäderna kunde vara lämpliga platser för att avlägga yrkesprov för studerande som behöver stöd och handledning.

Kulturutskottet betonar att påvisande av yrkesskicklighet och kunnande genom att utföra praktiska arbetsuppgifter i autentiska arbetssituationer och arbetsprocesser är en viktig del av att säkerställa yrkesutbildningens kvalitet. Med tanke på de studerandes motivation och kontakter till arbetslivet är det viktigt att yrkesproven i första hand genomförs på arbetsplatserna. En direkt kontakt till arbetslivet redan under studietiden främjar sysselsättningen av de studerande och motiverar dem också till att försöka sitt bästa.

Utskottet konstaterar dock utifrån uppgifter som det fått att bestämmelserna i lagförslaget också möjliggör att yrkesprov ordnas någon annanstans än på en arbetsplats. Kriteriet i bestämmelsen är grundad anledning. Det är ett omfattande begrepp som i praktiken enbart förutsätter att det finns en grund för att ordna yrkesprovet någon annanstans än på en arbetsplats. Det kan alltså också handla om någon annan orsak än de exempel som räknas upp i propositionen. Formuleringen gör det möjligt att välja var yrkesprovet ordnas från fall till fall. Provet kan till exempel ordnas på läroanstaltens byggarbetsplats eller i en observationsskog, om ett företag och läroanstalten tillsammans har kommit fram till att det är motiverat och lämpligt. Exempelvis i byggbranschen kan det vara motiverat att ordna de första yrkesproven på en läroanstalts byggarbetsplats så att man kan säkerställa att den studerande behärskar både användningen av grundläggande arbetsmaskiner och arbetarskyddsbestämmelserna för byggarbetsplatser. Det som är mest väsentligt är att yrkesprovsmiljön gör det möjligt att påvisa det kunnande som har fastställts i examensgrunderna. Därför anser utskottet inte att det finns något behov av att ändra bestämmelserna om genomförande av yrkesprov.

Å andra sidan hänvisar utskottet också till att de nationella utvärderingar av inlärningsresultaten som gjorts av Nationella centret för utbildningsutvärdering Karvi visar att det finns stora variationer mellan de olika examina när det gäller att ordna de nuvarande fristående examina på arbetsplatserna. Intervallet för yrkesprov som ordnas på en arbetsplats är 16,6 procent (grundexamen inom maskin- och metallbranschen) —99 procent (grundexamen inom social- och hälsovårdsbranschen). Det betyder att de studerande inom olika områden är i en ytterst ojämlik ställning när det gäller möjligheterna att knyta kontakter till arbetslivet. Karvis utvärderingar visar också att det är lättare att få en företrädare för arbetslivet att bedöma yrkesprovet om provet ordnas på en arbetsplats än om det ordnas i läroanstaltens lokaler eller på läroanstaltens byggarbetsplats. Särskilt viktigt är det att en företrädare för arbetslivet deltar i utvärderingen av kunnandet och därmed säkerställer kunnandets existens och kvalitet i en situation där en del av finansieringen fås på basis av antalet examensdelar och examina som avlagts. Det ligger i företrädarna för arbetslivets intresse att se till att de studerande har det kunnande och den yrkesskicklighet som behövs för att klara sig i arbetslivet. Också av dessa orsaker är det enligt uppgift lämpligt att genom lagstiftning styra läroanstalterna så att de ordnar yrkesproven i arbetslivet alltid när det är möjligt.

Kvalitetsledningssystemet. Sakkunniga har föreslagit att utbildningsanordnarens skyldighet att som en del av sitt kvalitetsledningssystem separat för varje examen eller utbildning utarbeta en plan för hur bedömningen av kunnandet ska genomföras stryks i 53 §, som gäller bedömning av kunnandet. Att utarbeta en plan ansågs vara onödigt och byråkratiskt. En del av de sakkunniga tyckte å andra sidan att skyldigheten är bra och säkerställer kvaliteten på bedömningen.

Kulturutskottet framhåller att planeringen av bedömningen av kunnandet och kvaliteten på bedömningen är en viktig och kritisk del av att säkerställa den kompetensbaserade yrkesutbildningens kvalitet och följaktligen också en väsentlig del av utbildningsanordnarens kvalitetsledningssystem. Enligt uppgift är planerna för hur bedömningen av kunnandet ska genomföras också viktiga när undervisnings- och kulturministeriet och arbetslivskommissionerna bedömer utbildningsanordnarnas yrkesskicklighet och kunnande. Från arbetslivets synpunkt är det viktigt att man kan lita på den bedömning som utbildningsanordnarna genomför i sin verksamhetsmiljö och på att arbetslivssamarbetet förverkligas vid bedömningen. Av den anledningen är det enligt uppgift väsentligt att anordnarna i sitt kvalitetsledningssystem dokumenterar hur bedömningen genomförs på det föreslagna sättet.

En trygg studiemiljö, studerandevård och avgiftsfria måltider

En trygg studiemiljö och studerandevård. Bestämmelser om en trygg studiemiljö finns i 9 kap. i lagförslaget. Utskottet konstaterar att bestämmelserna om en studerandes rätt till en trygg studiemiljö är heltäckande och i huvudsak bra. I grundlagsutskottets utlåtande (GrUU 22/2017 rd) och i sakkunnigutlåtandena fäster man uppmärksamhet vid bestämmelserna om indragning och återställande av studierätten (den s.k. SORA-lagstiftningen). De sakkunniga ställde sig också frågande till hur väl bestämmelserna om studerandevård lämpar sig för unga och vuxna samt till utvidgningen av tjänsterna och kostnaderna för det. Enligt uppgift kommer man att se över dessa frågekomplex senare i separata lagstiftningsprojekt. Den så kallade SORA-lagstiftningen gäller förutom yrkesutbildningen på andra stadiet också normerna för yrkeshögskolor och universitet. Ett utvecklingsprojekt med förslag till lagändringar om detta har inletts vid ministeriet. En bestämmelse om studerandevård finns i 10 kap. 99 § i lagförslag 1. Det föreslås inte nu någon ändring i studerandevården, eftersom undervisnings- och kulturministeriet har börjat bereda en ändring av lagen om elev- och studerandevård. Enligt uppgift ska ett förslag överlämnas till riksdagen i form av en budgetlagsproposition hösten 2017. Kulturutskottet kommer att behandla dessa frågekomplex i samband med de separata propositionerna.

Avgiftsfria måltider. Bestämmelser om rätt till avgiftsfria måltider finns i 10 kap. 100 § i lagförslag 1. I propositionen utvidgas yrkesstuderandes rätt till avgiftsfria måltider till alla dem som avlägger en grundexamen. De sakkunniga ansåg att förslaget ökar kostnaderna och att rätten är otydligt avgränsad. Efter att ha fått en utredning om saken konstaterar utskottet att rätten till avgiftsfria måltider för alla som studerar på heltid för grundexamen eller inom handledande utbildning är en lämplig lösning med tanke på jämlikheten och tillämpningen av lagen. Det anses till exempel inte lämpligt att dela in de studerande enligt ålder i matsalen. Kostnadseffekterna av de avgiftsfria måltiderna är i hög grad beroende av hur utbildningsanordnarna inriktar och ordnar utbildningen i framtiden efter att lagstiftningen har ändrats. Undervisnings- och kulturministeriet bör följa kostnadseffekterna till dessa delar.

En högklassig och kundinriktad utbildning kräver professionell undervisning och handledning i alla inlärningsmiljöer

På samma sätt som i den gällande lagstiftningen föreslås det i 118 § i lagförslag 1 bestämmelser om att en utbildningsanordnare med beaktande av det sätt som utbildningen ordnas på ska ha ett tillräckligt antal lärare och annan personal. Med reformen ändras lärarrollen på ett avgörande sätt eftersom lärarna blir handledare och coacher. Lärarnas arbete kommer i allt större utsträckning att gå ut på att samarbeta med arbetslivet. En tillräcklig och behörig personal är ett villkor för att bevilja tillstånd att ordna yrkesutbildning. Kvaliteten på stödet i lärandet måste tryggas också i studier på arbetsplatsen. Det har beaktats i lagförslaget bland annat genom att det för att läroavtal och utbildningsavtal ska kunna ingås krävs att det utses en i fråga om yrkeskunskap, utbildning eller arbetslivserfarenhet kompetent ansvarig arbetsplatshandledare för den studerande (72 §). Kulturutskottet understryker att kvalificerad personal spelar en framträdande roll för att utbildningen ska vara högkvalitativ och reformen utfalla väl. Vidare anser utskottet det viktigt att lärarna och arbetsplatshandledarna garanteras möjligheter att förbättra sin kompetens, bland annat via fortbildning.

Forskningen om lärande i arbete har visat att de studerandes inlärningsnivå på arbetsplatsen beror på främst två saker: den studerandes möjligheter att delta aktivt på arbetsplatsen samt hur väl lärandet i skolan respektive i arbetet är integrerade med varandra. Detta sägs i ett av sakkunnigyttrandena. En tredje viktig faktor är den studerandes motivation. I allt detta intar lärarnas och arbetsplatshandledarnas pedagogiska kompetens en framträdande roll. Också de nationella utvärderingarna av lärande i arbetet har visat att handledning och bedömning på arbetsplatserna inte alltid är en lätt uppgift. Det visar att det behövs utbildning för arbetsplatshandledare, inte engångsutbildning utan fortlöpande utbildning. Överlag är utbildning för arbetsplatshandledare bra för tillvägagångssätten i arbetslivet eftersom arbetet kommer att förändras i kunskapsekonomins tidevarv och i ökande omfattning bestå av handledning och kompetensutveckling. Den pedagogiska utbildning som investeras i arbetsplatshandledarna är alltså ett sätt att utveckla arbetslivet i ett större perspektiv.

Konsekvenser för utbildningsanordnarnas ställning och ekonomi

Propositionen innebär en avsevärd reform av ordnandet och styrningen av yrkesutbildningen. Det nuvarande systemet med två anordnartillstånd slopas till förmån för ett system med ett enda tillstånd. Tillståndet ger rätt att ordna utbildning som grundar sig på statsandel och att bevilja examen inom såväl den grundläggande yrkesutbildningen som den yrkesinriktade vuxenutbildningen. Det nya styr- och reglersystemet består av ett tillstånd att ordna utbildning och ett årligt prestationsbeslut för finansieringen. Ett enda tillstånd för ordnande av grundläggande yrkesutbildning och yrkesinriktad vuxenutbildning gör det möjligt för utbildningsanordnarna att i vidare omfattning än tidigare bestämma om utbildningsutbudet inom ramen för sina anordnartillstånd. Utskottet anser det motiverat och ändamålsenligt att gå över till ett enda anordnartillstånd.

Utskottet är medvetet om att reformen innebär en utmaning för dem som ordnar yrkesutbildning. Den nu aktuella reformen är i sig omfattande. Samtidigt revideras examensstrukturen och sker det förändringar i såväl den lokala som den regionala verksamhetsmiljön. Därutöver pågår just nu också landskapsreformen och reformen av social- och hälsovården. Också nedskärningarna i fi-

nansieringen medför ett förändringstryck. Utskottet ser det som viktigt att förändringen kan skötas kontrollerat genom att den genomförs etappvis på det sätt som sägs i övergångsbestämmelserna. Det måste anslås tillräckliga resurser för genomförandet av reformen. För att reformen ska lyckas krävs tät dialog mellan statsförvaltningen och utbildningsanordnarna. I ramen för statsfinanserna har det avsatts totalt 30 miljoner euro för att genomföra reformen, 15 miljoner euro för 2018 respektive 2019. Det är viktigt att stödet till att genomföra reformen går till att bland annat införa personliga utvecklingsplaner för kunnandet, digitalisering av personlig tillämpning och skalanpassade modeller för digitaliseringen, ta fram en modell för lärande på arbetsplatsen och metoder för att ta hänsyn till studerande som behöver särskilt stöd.

Det är ändamålsenligt att undervisnings- och kulturministeriet i enlighet med övergångsbestämmelserna svarar för att göra de reformanknutna ändringarna i tillstånden för de utbildningsanordnare som har tillstånd att ordna utbildning. Därigenom behöver utbildningsanordnarna inte ansöka om tillstånd. Eftersom ändringen av tillstånden sker på myndigheternas initiativ är det skäligt att utbildningsanordnarna får det nya tillståndet avgiftsfritt. I det syftet föreslår kulturutskottet att övergångsbestämmelsen (133 §) preciseras och att det förfarande som i praktiken tillämpats skrivs in i 29 § om ändring av anordnartillstånd.

Kulturutskottet noterar att det faktum att ordnandet av utbildning blir friare än i dag kan medföra stora utmaningar för prognostisering av utbildningsbehovet på ett regionalt plan. När genomförandet av reformen förbereds gäller det att fästa stor vikt vid den regionala tillgången på utbildningsplatser, utbildningens tillgänglighet och behoven i arbetslivet.

För att alla unga som går ut grundskolan ska tillförsäkras studieplats på andra stadiet måste utbildningsnätverket vara tillräckligt omfattande också i norra och östra Finland. För många unga är tröskeln hög när det gäller att flytta långt hemifrån för studiernas skull, och det kan leda till att studievägen bryts. Behovet av yrkesutbildning på svenska är mycket splittrat längs kusterna, och utbildningsnätverket har redan före reformen koncentrerats till bristningsgränsen. Exempelvis finns det en enda läroanstalt i vårt land som ordnar utbildning där krävande särskilt stöd tillhandahålls på svenska. När det bestäms hur det kommande utbudet av yrkesutbildningsanordnare ska se ut bör den bärande principen vara att undervisningen på svenska förläggs till svenskspråkiga utbildningsanordnare för att de svenska enheterna inte ska vara för små i funktionellt hänseende.

Vid utfrågningen av sakkunniga ansågs det positivt att utbildningsanordnare med tillstånd kan skaffa examensdelar och utbildningar av utomstående tjänsteleverantörer. Bestämmelser om anskaffning av utbildningstjänster finns i 30 § i lagförslag 1. Tanken med rätten är att ge utbildningsanordnarna möjligheter att komplettera sitt undervisningsutbud. Det är ett viktigt förslag, anser utskottet. De flexibla studiemetoderna och studievägarna, identifieringen, erkännandet och integreringen av kunnande, den personliga tillämpningen och principen om livslångt lärande med anknytande processer öppnar nya möjligheter för bland annat läroanstalter för fritt bildningsarbete att stå för ett expanderande utbildningsuppdrag som kompletterar utbildningssystemet.

Ändringarna i finansieringssystemet. Syftet med att ändra finansieringssystemet för yrkesutbildningen är att finansieringen ska grunda sig på utbildningsanordnarnas resultat och effektivitet i stället för på den tid som lagts på studierna. Samtidigt ska reformen trygga förutsättningarna för och en förutsebar grund för ordnandet av utbildning och examina inom olika områden. Staten och

kommunerna ska också i fortsättningen delta i kostnaderna för yrkesutbildningen. Enligt propositionen ska finansieringen liksom enligt den gällande lagstiftningen beviljas utbildningsanordnarna som en allmänt täckande, kalkylerad finansiering. Det föreslås att den totala finansieringen ska grunda sig på statsbudgeten i stället för som i dag utgöra en kostnadsbaserad finansiering. Ökningen av kostnadsnivån ska beaktas med hjälp av ett index. Den föreslagna finansieringsformen omfattar fyra element: basfinansiering, prestationsbaserad finansiering, genomslagsfinansiering och strategifinansiering.

Regeringen tar också hänsyn till internatutbildning. Den ordnas av bland annat folkhögskolor, och deras yrkesutbildning har vuxit fram som ett led i deras bildningsuppdrag. Utskottet framhåller att folkhögskolorna sitter inne med brett kunnande inom internatutbildning, men också inom handledande utbildning och invandrarutbildning. De bör fortfarande ha sin plats inom den finländska bildningen.

Genom reformen ges utbildningsanordnaren större frihet att inom ramen för sina studerandeår besluta åtminstone om examensutbudet och hur utbildningen ska genomföras. De olika finansieringselementen syftar till att ge en viss säkerhet och kontinuitet i finansieringen. De utgör också ett incitament att ordna utbildningen så att den är effektiv och ger genomslag. Finansieringssystemet ska sporra utbildningsanordnarna att effektivt erkänna tidigare inhämtat kunnande och göra utbildningsvägarna smidigare. Syftet med strategifinansieringen är att stödja utbildningsanordnarna så att de kan förnya sig och utvecklas.

Basfinansieringens andel är enligt förslaget 50 procent och syftar till att säkerställa att det också i fortsättningen erbjuds yrkesutbildning inom alla behövliga sektorer och för alla studerande. I basfinansieringen beaktas bland annat kostnadsskillnader mellan examina samt särskilt stöd, logi, examenstyp, utbildningsform, personalutbildning och fängelseundervisning. Det föreslås att viktningen för genomslag höjs till sammanlagt 50 procent. Av det utgör 35 procent prestationsbaserad finansiering, som syftar till att styra och uppmuntra utbildningsanordnarna att inrikta utbildningen och examina utifrån kompetensbehoven och att effektivisera studieprocesserna. Den ska också sporra till att examina och examensdelar avläggs enligt de uppställda målen. Genomslagsfinansieringen utgör 15 procent av den resultatbaserade finansieringen. Den ska sporra utbildningsanordnarna att allokera utbildning till de branscher i vilka det finns behov av arbetskraft, att se till att utbildningen motsvarar arbetslivet och är av hög kvalitet samt att erbjuda förutsättningar för fortsatta studier. Den kalkylerade finansieringen uppgår till minst 96 procent av totalbeloppet, och högst 4 procent används för strategifinansiering.

Arbetslivs- och jämställdhetsutskottet anser i sitt utlåtande att finansieringsmodellen är motiverad och ett steg i rätt riktning med tanke på en effektivitetsökning men påpekar att modellen också kan ha oönskade effekter. I utskottets utlåtande sägs att modellen ”är mycket prestationsinriktad och risken är att utbildningsanordnarna frestas att ’fabricera’ examina och prestationer i stället för att satsa på kvalitet. När kostnadsorienterad finansiering slopas, kan det hända att studieplatserna minskar inom utbildningsområden som kräver stora investeringar, exempelvis skogsmaskin- och transportområdet, och skolorna i stället väljer billigare utbildningar.” Under sakkunnigutfrågningen framhölls utifrån olika perspektiv det föreslagna finansieringssystemets goda och dåliga sidor. Betoningen på genomslag och resultat ansågs välkommen, och å andra sidan ansågs det att basfinansieringens andel var liten. Det föreslogs att den kunde höjas till exempelvis

60 procent. Kritik framfördes mot systemets komplexitet och slopandet av den kostnadsorienterade finansieringen och mot att finansieringen blir mindre förutsägbar. Det framfördes också oro för att den nya finansieringsmodellen i hög grad kan förändra förhållandet mellan utbildningsanordnarna när modellen är i fullt bruk. Från utbildningsanordnarnas hålls lyftes det fram att de inte har kunnat bedöma hur övergången till det nya systemet påverkar deras egen finansiering. Det har inte funnits några kalkyler för de enskilda utbildningsanordnarna.

Kulturutskottet instämmer i oron och är medvetet om de utmaningar som är förknippade med revideringen av finansieringssystemet. Utskottet inser också att det inte är möjligt att med full säkerhet påvisa att ett nytt och i praktiken oprövat system fungerar. Utskottet noterar att propositionen gäller en genomgripande reform vars centrala syfte är att yrkesutbildningen bättre ska motsvara såväl de enskildas som arbets- och näringslivets och samhällets behov nu och i framtiden. Syftet med finansieringssystemet är å ena sidan att trygga ordnandet av en utbildning som motsvarar verksamhetslagstiftningen och å andra sidan att uppmuntra anordnarna till en genomslagskraftig verksamhet.

Utskottet konstaterar att om basfinansieringens andel utökas, måste genomslagsdelarna minskas, och samtidigt måste ändringens konsekvenser bedömas med hänsyn till lagstiftningen i dess helhet. Enligt utredning kommer undervisnings- och kulturministeriet att under övergångsperioden bevaka hur finansieringsmodellen fungerar, och vid behov kan ministeriet föreslå att finansieringselementens procentandelar ändras.

Utskottet konstaterar att övergången till de inbördes procentandelar för finansieringselementen kommer att ske gradvis under en lång övergångsperiod. Syftet med det är att ge utbildningsanordnarna tid att se över sin verksamhet. Exempelvis kommer basfinansieringens andel åren 2018 och 2019 att utgöra 95 procent. Dessutom tillåter basfinansieringen beviljande av förhöjning utifrån prövning. Ändringen av bestämmelserna om finansiering av yrkesutbildningen träder i kraft stegvis under en övergångsperiod, och den nya finansieringsmodellen ska vara införd i sin helhet 2022.

Utskottet anser därför att det åtminstone inte på det här stadiet är motiverat att ändra de föreslagna procentandelarna för finansieringselementen. Utskottet menar dock att det är nödvändigt att följa procentandelarna och rapportera om dem och föreslår ett uttalande om frågan. *(Utskottets förslag till uttalande 2)*

I fråga om specialyrkesläroanstalter konstaterar utskottet att deras handledande utbildning finansieras enbart genom basfinansiering. På examensutbildningen tillämpas samma finansieringselement som på annan yrkesutbildning. Därigenom uppmuntras och styrs också specialyrkesläroanstalterna på jämlika grunder att beakta verksamhetens resultat, kvalitet och genomslag. Vid fastställandet av de höjda koefficienterna för krävande särskilt stöd (högre koefficienter för basfinansieringen) beaktas hur de aktuella studerandena skiljer sig från andra studerande i fråga om att avlägga examensdelar och examina samt att få jobb och gå vidare med fortsatta studier. Specialyrkesläroanstalterna jämförs alltså inte med andra anordnare av yrkesutbildning utan med varandra. De höjda koefficienterna för krävande särskilt stöd har beräknats så att den sammanlagda genomsnittliga finansieringen till de sex utbildningsanordnare som i dag upprätthåller specialyrkesläroanstalter inte minskar.

Finansieringens förutsägbarhet. I sakkunnigyttranden har det framförts att det med hänsyn till finansieringens förutsägbarhet vore önskvärt att den årliga variationen för finansieringen till en enskild utbildningsanordnare är högst 1—3 procent jämfört med prestationsbeslutet för föregående år. Utifrån inkommen utredning konstaterar utskottet att basfinansieringens andel för budgetåren 2018 och 2019 föreslås vara 95 procent, det vill säga i stort sett på samma nivå som enligt det nuvarande finansieringssystemet när man beaktar den resultatbaserade finansieringen på 3 procent. År 2020 är basfinansieringsandelen enligt förslaget 70 procent och år 2021 utgör den 60 procent. Utskottet konstaterar att den gradvisa övergången till en modell där resultaten och genomslaget ges ökad tyngd ger anordnarna tid att anpassa sig till förändringen.

Minimiantalet studerandeår enligt anordnartillståndet ska ligga som grund för undervisnings- och kulturministeriets årliga beslut om antalet målinriktade studerandeår per utbildningsanordnare. Ministeriet kan inte fatta ett beslut som underskrider minimiantalet i anordnartillståndet. Minimiantalet studerandeår meddelas anordnarna i ett förslag till anordnartillstånd. Det bygger på de nuvarande tillstånden och utfallet av verksamheten och ska inte i någon avgörande grad påverka anordnarnas relativa andel av finansieringen.

Utskottet noterar att finansieringsnivån för de enskilda anordnarna också i det nuvarande systemet har varierat mer än tre procent åt något håll. Den nya finansieringsmodellen får inte bli styvare än det nuvarande, eftersom det då inte sporrar till att förbättra verksamhetens genomslag, resultat och effektivitet eller till någon avgörande utveckling av arbetssätten. Det uppmuntrar inte heller till en kundorienterad verksamhet, vilket är ett centralt mål för reformen av yrkesutbildningen.

Koefficienterna. Under sakkunnigutfrågningen framfördes att finansieringskoefficienterna för yrkes- och specialyrkesexamina är låga i förhållande till koefficienterna för grundexamina. Utifrån inkommen utredning konstaterar utskottet att finansieringskoefficienterna enligt förslaget ska fastställas genom förordning, så det finns inget behov av ändringar i lagen. Utkastet till förordning är nu på remiss. I fråga om basfinansieringen har yrkesexamen och specialyrkesexamen en lägre viktkoefficient än grundexamen, eftersom det även i fortsättningen ska vara möjligt att ta ut studerandeavgifter inom dem. Studerandeavgifterna ska liksom i nuläget täcka i genomsnitt cirka 15 procent av kostnaderna för utbildningen, så på den grunden är viktkoefficienten 15 procent lägre än för grundexamina. En annan grund till koefficienterna är att yrkesexamen och specialyrkesexamen har samma vikt som grundexamen i genomslagsfinansieringen. Sysselsättningsgraden för dem som avlagt yrkesexamen eller specialyrkesexamen är betydligt högre än för den som avlagt grundexamen (av dem som avlagt grundexamen 2015 är cirka 60 procent sysselsatta, medan motsvarande siffra för dem som avlagt yrkesexamen är cirka 78 procent och för dem som avlagt specialyrkesexamen cirka 93 procent). Koefficienterna för prestationsbaserad finansiering har därför fastställts så att finansieringen så neutralt som möjligt styr anordnarna att ordna utbildning som leder till såväl yrkes- och specialyrkesexamen som grundexamen. Ett tredje skäl till de föreslagna koefficienterna är att de som avlagt yrkesexamen eller specialyrkesexamen typiskt har mer tidigare inhämtat kunnande. Att avlägga delar av yrkesexamen eller specialyrkesexamen kräver därför i genomsnitt mindre deltagande i examensutbildning än vad som krävs för att avlägga de olika delarna av grundexamen.

Under sakkunnigutfrågningen framfördes att antalet studerande med invandrarbakgrund måste beaktas genom en koefficient. Enligt inkommen utredning anser kulturutskottet att det är tekniskt svårt att införa en separat koefficient för invandrare eller personer med främmande språk, eftersom det inte är problemfritt att bygga upp ett tillförlitligt och entydigt dataunderlag. I den föreslagna modellen finns däremot en särskild koefficient för studier som stöder studiefärdigheterna. Med hjälp av den kan man som ett led i yrkesutbildningen exempelvis stödja stärkandet av språkfärdigheterna. Utskottet konstaterar att behovet av en koefficient kan bedömas till exempel i samband med uppföljningen av hur finansieringssystemet fungerar.

Finansiering när grundexamen och studentexamen avläggs samtidigt. I ett sakkunnigyttrande föreslås det att en anordnare av yrkesutbildning ska ha rätt att fullt ut betrakta de examensdelar som avläggs av dem som avlägger två examina som egna, separata prestationer. Vid de kommande överföringarna av undervisningsförvaltningens system och KOSKI-registren måste det stå klart vem som ansvarar för rapporteringen om studerande och prestationer. Enligt den sakkunniga är det oklart vem som får finansieringen och på vilka grunder, i det fall att den som ordnar yrkesutbildning skaffar gymnasieutbildning för sina studerande hos en anordnare av gymnasieutbildning.

Enligt inkommen utredning ska det även i fortsättningen vara möjligt att kombinera en yrkesinriktad grundexamen och gymnasieutbildning, dvs. att avlägga så kallad dubbelexamen, i enlighet med nuvarande praxis. Finansieringen för dubbelexamen ges inom ramen för yrkesutbildningens finansieringssystem så att finansieringen enligt finansieringssystemet beviljas anordnaren av yrkesutbildning, som för sin del skaffar utbildning av gymnasieutbildningsanordnaren med stöd av 30 § i lagen om yrkesutbildning. Inom den prestationsbaserade finansieringen ersätter gymnasiestudierna i praktiken de gemensamma examensdelarna och en del av de fritt valbara yrkesexamensdelarna. Därigenom beaktas gymnasiestudierna i finansieringen.

Studerande som behöver särskilt stöd

Sakkunniga har lyft fram artikel 24 om utbildning i FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Principen är att personer med funktionsnedsättning ska kunna delta i utbildning på lika villkor som andra.

För att förverkliga denna rätt utan diskriminering och på lika villkor, ska konventionsstaterna säkerställa ett inkluderande utbildningssystem på alla nivåer och livslångt lärande inriktat på a) full utveckling av den mänskliga potentialen och känslan av värdighet och egenvärde samt förstärkning av respekten för de mänskliga rättigheterna, de grundläggande friheterna och den mänskliga mångfalden, b) utveckling av personligheten, begåvningen och kreativiteten hos personer med funktionsnedsättning samt av deras mentala och fysiska färdigheter till deras fulla potential.

I sina yttranden anser de sakkunniga att yrkesutbildningsreformen i föreslagen form inte i tillräcklig utsträckning bidrar till ett jämlikt och inkluderande utbildningssystem. I yttrandena föreslås en rad preciseringar i de föreliggande lagförslagen. Utifrån yttrandena framhåller utskottet att studerande med funktionsnedsättning har rätt att få undervisning inom det allmänna utbildningssystemet på lika villkor som andra och också det individuella stöd de behöver i utbildningen.

Enligt uppgift är utgår propositionen från att utbildningen ska vara kundvänlig och kompetensbaserad. Det är en bra utgångspunkt för utbildningen för funktionshindrade, långvarigt sjuka och andra som behöver särskilt stöd. Målet för yrkesutbildningen är att möjliggöra olika studievägar för studerande med mycket varierande kunskapsbehov och att ta hänsyn till behoven av individuellt stöd i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet, som ska tas fram för varje studerande. Enligt utredning kommer reformen att medge mer omfattande möjligheter att fullfölja målen i artikel 24 i FN-konventionen. Den innebär många fördelar också för personer med funktionsnedsättning i och med att utbildningsutbudet blir mer flexibelt, individuella studievägar med personlig tillämpning införs och det blir smidigare att söka och få studieplats.

Utgångspunkten är att det särskilda stödet ska genomföras inom all yrkesutbildning enligt inklusionsprincipen. Särskilt stöd kan i princip tillhandahållas av alla utbildningsanordnare. Vid sidan av det normala särskilda stödet erbjuds också krävande särskilt stöd till dem som inte annars skulle kunna bedriva yrkesstudier. På så sätt tillförsäkras alla möjlighet att delta i yrkesutbildning. Utskottet påpekar att särskilt stöd finns att få inom den allmänna yrkesutbildningen. Alla utbildningsanordnare kan ordna särskilt stöd, och finansieringssystemet sätter in extra finansiella resurser på utbildning för personer som behöver särskilt stöd.

Utskottet understryker att det särskilda stöd som studerandena behöver planeras i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet, som utgör grunden för de individuella studievägarna utifrån studerandenas behov. Inom examensutbildningen kommer det särskilda stödet att utvidgas i och med den nya lagstiftningen så att det inte bara omfattar grundexamina utan också utbildning för yrkes- och specialyrkesexamina. De grunder för examina och handledande utbildningar som Utbildningsstyrelsen ska ge ut i form av föreskrifter ska vara desamma inom alla utbildningar oberoende av utbildningsanordnare, så samma bestämmelser och föreskrifter ska alltid gälla för kraven på yrkesskicklighet, målen för kunnandet och bedömningen av kunnandet. I fråga om yrkesinriktade grundexamina finns det dessutom möjlighet att avvika från kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet och att anpassa bedömningen av kunnandet enligt bestämmelserna. Så här fullföljs kravet på rimliga anpassningar enligt 15 § i diskrimineringslagen.

För krävande särskilt stöd finns det ett heltäckande nät av anordnare som tack vare bestämmelserna om tillstånd att ordna utbildning kommer att ha behövliga operativa och ekonomiska förutsättningar att ordna utbildning och stödtjänster för personerna med de svåraste funktionsnedsättningarna och andra som behöver krävande särskilt stöd. Krävande särskilt stöd ordnas både vid specialyrkesläroanstalter och vid yrkesinstitut som fått i utbildningsuppgift att ordna krävande särskilt stöd. Sakkunniga har kritiserat förslaget att det uteslutande ska vara specialyrkesläroanstalter och yrkesinstitut med särskilt tillstånd som ska vara skyldiga att tillhandahålla krävande särskilt stöd. Det anses vara ett segregerat förfarande som kringskär utbildningsmöjligheterna för personer med funktionsnedsättning. Det finns bara ett fåtal utbildningsställen, och exempelvis utbildning där krävande särskilt stöd tillhandahålls ordnas på svenska bara vid en läroanstalt i vårt land.

Utskottet ser det som mycket viktigt att studerande som behöver krävande särskilt stöd tillförsäkras mångsidiga möjligheter att studera till ett yrke. Förfarandet är dock framför allt avsett att säkerställa att utbildningen håller hög standard, tillgodoser studerandenas behov och finns tillgänglig regionalt. Enligt utredning ses det inte som realistiskt att alla utbildningsanordnare skulle få i

uppgift att ordna krävande specialundervisning, eftersom ordnandet av utbildning med krävande särskilt stöd förutsätter specialkompetens och ställer särskilt stora krav på lokaler, redskap, teknisk utrustning och tillgänglighet. Risken är att det stöd som de studerande behöver och kvaliteten på utbildningen inte skulle kunna säkras på tillbörligt sätt om alla utbildningsanordnare fick ordna sådan utbildning. Utskottet understryker att särbehandling på grund av funktionshinder är tillåtet bara om det finns starka skäl som uteslutande är till fördel för personen i fråga. Det vore viktigt att alla yrkesläroanstalter i större utsträckning får tillgång till den kompetens som specialyrkesläroanstalterna besitter. Därmed kunde personer med funktionsnedsättning och andra i behov av krävande särskilt stöd få större flexibilitet i sina studier och studera på lika villkor som andra.

De funktionshindrades möjligheter till yrkesutbildning underbyggs av den fria rätten att söka studieplats. Principen i bestämmelserna om antagning är att tillgängligheten ska vara garanterad. Inom systemet för gemensam ansökan kan antagning enligt prövning tillämpas, och studerande som behöver krävande särskilt stöd kan också få utbildningsersättning för studier på arbetsplatsen enligt utbildningsavtal.

Sakkunniga har framhållit att målen för handledande utbildningar bör förtydligas och att den diskriminerande bristen på flexibilitet mellan dem bör åtgärdas. Den utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv bör göra det möjligt att flexibelt gå vidare till exempelvis utbildning som handleder för yrkesutbildning eller till delexamen. Den utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv bör sikta på att hitta en individuell studieväg och/eller en väg in i arbetslivet.

Utskottet har erfarit att definitionerna av den utbildning som handleder för yrkesutbildning respektive den utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv inte har omformulerats. De motsvarar alltså gällande bestämmelser. Den utbildning som handleder för yrkesutbildning är avsedd för de studerande som siktar på att övergå från handledande utbildning till examensinriktad utbildning. Målen för kunnandet enligt grunderna för utbildningen är utformade på så sätt att de ger färdigheter och stöder avklarandet av examensutbildning. Utbildning som handleder för grundläggande yrkesutbildning kan också ordnas som specialundervisning.

Utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv ordnas alltid utifrån uppgiften att ordna krävande särskilt stöd, vilket innebär att målgruppen för den här utbildningen endast utgörs av de studerande som har rätt till krävande särskilt stöd. Utbildningen är avsedd för de som har de svåraste funktionsnedsättningarna och som inte siktar på examensutbildning. Den ska stärka färdigheterna för livslångt lärande, möjliggöra ett så självständigt liv som möjligt och ge färdigheter för arbetsuppgifter eller meningsfull verksamhet som liknar arbete.

Den utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv erbjuder en långvarig studieväg som motsvarar en examensutbildning för de funktionshindrade som inte har möjlighet att avlägga examen eller någon del av examen ens i anpassad form. Utbildningen saknar ett mål när det gäller yrkesutbildning, sägs det i vissa sakkunnigutlåtanden. Utskottet understryker att alla bör ges möjlighet att hitta fram till en utbildningsväg och port in i arbetslivet utifrån sina personliga styrkor och intressen.

Utskottet ser det som ytterst angeläget att det framöver görs en omfattande undersökning av funktionshindrade studerandes möjligheter att utbilda sig på alla utbildningsstadier på jämlika villkor med andra studerande. Utskottet föreslår att riksdagen godkänner ett uttalande i frågan. *(Utskottets förslag till uttalande 3)*

Unga som riskerar utanförskap

Sakkunniga har framhållit att den föreslagna finansieringsmodellen där basfinansieringen bara utgör 50 procent inte i tillräcklig utsträckning stöder utbildningsmöjligheterna för unga eller unga vuxna som riskerar utanförskap. När studieresultat och effektivitet tillmäts så stor betydelse blir finansieringen inget incitament att välja studerande som sannolikt inte kommer att klara av utbildningen med framgång. Förslaget om en gradering för dem som ska avlägga sin första yrkesexamen räcker inte till som incitament, anser de sakkunniga. Utskottet hänvisar till sina ståndpunkter ovan om de finansiella lösningarna och anser att de inte bör ändras.

Men när det gäller att förbättra villkoren för de unga som riskerar utanförskap handlar det inte uteslutande om finansiella lösningar. Utanförskap är oftast resultatet av en långvarig process där utmaningarna framför allt uppstår i övergångsfaserna på studievägen. Det finns ofta olika vägledning- och stödtjänster tillgängliga för de unga, men dessa kan inte nödvändigtvis använda sig av dem. Utskottet understryker att samarbete med olika utbildningsstadier och arbetslivet bör bidra till att övergångsfaserna lyckas. Vägledningen och välbefinnandet bör skötas i samverkan med social- och hälsovården och andra samarbetsparter.

Ett av de mest effektiva sätten att motverka utanförskap och arbetslöshet är att se till att alla unga åtminstone får utbildning på andra stadiet. Undersökningar visar att de som bara har grundskola eller avbrutna studier på andra stadiet bakom sig löper den största risken att bli utan arbete och utbildning. Utskottet påpekar dock också att de unga som avklarat grundskolan bör ha färdigheter för fortsatta studier för att klara sig på andra stadiet, med andra ord ha tillräckliga kunskaper till exempel i språk och matematisk-naturvetenskapliga ämnen för att klara av de inledande studierna på andra stadiet. Utskottet ser det som nödvändigt att i ökad utsträckning ge akt på om de unga som avklarar grundskolan har faktiska färdigheter för fortsatta studier.

Utskottet framhåller att reformen kommer att leda till att två olika grupper av studerande med delvis olika behov kommer att slås samman på läroanstalterna, alltså unga och vuxna studerande. I synnerhet unga som börjar studera vid yrkesskolor i 15-årsåldern behöver mer närvaro och stöd av vuxna. Reformen innebär också att studerandena själva måste vara mer aktiva än tidigare. Utbildningsanordnarna uppger siffror för avhopp som varierar mellan 2,3 och 19,6 procent enligt uppföljningen 2013–2014. De utbildningsanordnare som effektivt har bidragit till genomströmningen med hjälp av statsunderstöd och projekt har fått ner siffran till ungefär 5 procent. Utskottet ser det som viktigt att utvecklingsresurser i möjligaste mån dirigeras i form av statsunderstöd till de utbildningsanordnare vars siffror för avhopp betydligt överskrider den här gränsen. När det gäller att effektivisera genomströmningen är det enligt utredning väsentligt att ledningen på olika organisationsnivåer är med och planerar och genomför åtgärder för ökad genomströmning. Alla på läroanstalten bör dels vara medvetna om, dels genom eget arbete bidra till, det engagemang som krävs för att genomströmningen ska bli effektivare.

Utskottet pekar på vikten av att utbildningsanordnarna och ungdomsverkstäderna befäster sitt samarbete. Tack vare reformen kommer verkstäderna att kunna fungera som partner till utbildningsanordnarna i större utsträckning än tidigare, och de har kompetens att stödja framför allt dem som har det svårt. Som lärmiljöer är verkstäderna stödda, arbetsintensiva och kollektiva. Genom träning och learning by doing, lära genom att göra, stärks livshanteringen, studie- och arbetslivsfärdigheterna och yrkeskunskaperna. Framför allt verkstadstjänsterna med den lägsta tröskeln, startträningen, ligger enligt uppgift redan mycket nära den handledande utbildningen. Med hjälp av verkstadssamarbete kan den handledande utbildningen genomföras som närservice och utvecklas så att den blir mer funktionell och vägledande.

Utskottet ser det som viktigt att finansieringen av de träningsperioder som utbildningsanordnarna och verkstäderna tillsammans ordnar framöver står på en stadig grund. Sakkunniga har föreslagit att finansieringen kunde ordnas enligt principen att pengarna ska följa studerandena. Utskottet ser det som viktigt att ta fram hållbara finansiella lösningar som garanterar att verkstadsverksamheten finns kvar som ett led i insatserna mot utanförskap. Däremot är det inte ändamålsenligt att integrera verkstäderna i utbildningssystemet, eftersom läroanstalterna och verkstäderna har egna grundläggande uppgifter. Verkstädernas främsta målgrupp är de unga och långtidsarbetslösa vuxna som står utanför utbildning och arbetsmarknad. Verkstadsverksamheten behövs som stöd för i synnerhet de mest utsatta och de som behöver stärka sin sociala identitet.

Personalutbildning

I ett sakkunnigyttrande påpekas det att enligt det tillgängliga utkastet till finansieringsförordning ska basfinansiering inte beviljas för personalutbildning. I yttrandet står det att detta är en betydande ändring som i allt väsentligt gör det svårare för anordnarna av yrkesutbildning att fungera som arbetslivsutvecklare. Enligt den nya finansieringsmodellen ska personalutbildningen också omfatta omställningsskyddet för arbetslösa och rekryteringsutbildningen i de fall där arbetsgivaren finansierar en del. På den här punkten anses de arbetslösas utbildningsmöjligheter bli kringskurna.

Utifrån en utredning anser utskottet att lösningen i propositionen är motiverad och konstaterar att avdraget i fråga om personalutbildning bara ska beaktas i basfinansieringen, eftersom arbetsgivaren ska stå för en del av utbildningskostnaderna när det gäller personalutbildning. Rent konkret inverkar den föreslagna avdragskoefficienten i fråga om personalutbildning på så sätt att ingen basfinansiering beviljas för studerandeår inom examensinriktad personalutbildning men däremot ska prestationerna inom personalutbildningen beaktas till fullt belopp i prestations- och genomslagsfinansieringsandelarna. Den offentliga finansieringsandelen för personalutbildningen är således högst 50 procent av den kalkylerade finansieringen. Det är motiverat att finansiera den examensinriktade personalutbildningen med enbart prestations- och genomslagsfinansieringsandelar, eftersom prestationerna inom personalutbildningen är fler än i genomsnitt och det är vanligare än i genomsnitt att deltagarna hittar arbete.

Momskompensation

Sakkunniga har föreslagit att 30 § i mervärdesskattelagen ändras på så sätt att privata anordnare av yrkesutbildning läggs till vid sidan av universitet och yrkeshögskolor. Utskottet påpekar att finansministeriet arbetar på en ändring av 30 § i mervärdesskattelagen.

Arbetskraftsutbildning

Som ett led i reformen av yrkesutbildningen föreslås en del av arbetskraftsutbildningen bli överförd till undervisnings- och kulturministeriets ansvarsområde och bli reglerad i lagstiftningen om yrkesutbildningen. Utskottet har tidigare förutsatt en överföring till förvaltningsområdet och välkomnar förslaget.

Det är angeläget att se till att de unga som avklarat den grundläggande utbildningen får utbildningsmöjligheter men också att ge de vuxna möjligheter att studera och uppdatera sin kompetens. På arbetsmarknaden och som arbetssökande finns en stor grupp personer som har utbildningsbehov till följd av bristande examen, föråldrad kompetens eller omstruktureringar i arbetslivet.

I sitt utlåtande understryker arbetslivs- och jämställdhetsutskottet att den kompetens som arbets- och näringsförvaltningen besitter bör överföras till den nya aktören när överföringen till förvaltningsområdet genomförs. I sakkunnigyttranden framhålls det att lagförslaget eller de förordningar som utfärdas senare bör klarlägga vilken roll som arbets- och näringsförvaltningen och landskapen framöver ska spela framför allt i fråga om inriktningen för och planeringen av innehållet i arbetskraftsutbildningen. Enligt den föreslagna 23 § ska undervisnings- och kulturministeriet höra arbets- och näringsministeriet innan beslut fattas om uppgiften att ordna arbetskraftsutbildning. Enligt yttrandena bör samrådsskyldigheten också omfatta NTM-centralerna och arbets- och näringsbyråerna samt i framtiden också landskapen. Detta är särskilt viktigt när beslut ska fattas om anordnarna av yrkesinriktad arbetskraftsutbildning som leder till examen när det gäller privata och särskilda läroanstalter som för närvarande fungerar framgångsrikt.

Utskottet framhåller att bytet av förvaltningsområde bör genomföras på så sätt att den behövliga expertisen i arbetskraftsutbildning utan avbrott överförs till förvaltningsområdet för utbildning och att förvaltningsområdena samverkar i tillräcklig utsträckning. Överföringen får inte orsaka störningar i ordnandet av arbetskraftsutbildning eller kundservicen. Utskottet påpekar att 23 § i lagförslaget har beretts i samarbete med arbets- och näringsministeriet. Genom att arbets- och näringsministeriet hörs säkerställs det att arbets- och näringspolitiska och arbets- och näringsstrategiska aspekter beaktas när tillstånd beviljas för att ordna arbetskraftsutbildning.

Vid utfrågningen uttrycktes oro över lika möjligheter att få tillstånd att ordna arbetskraftsutbildning i fråga om aktörer som inte tillhandahåller sådan utbildning som berättigar till statsandel. Utskottet påpekar att systemet är öppet och därmed tillåter att alla aktörer söker anordnartillstånd för arbetskraftsutbildning. Tillståndet kan beviljas om de lagstadgade villkoren är uppfyllda.

Uppföljning av reformen

Utskottet lyfter fram att reformen av yrkesutbildningen har stor betydelse för studerandena, utbildningsanordnarna och hela näringslivet överlag. Målen för reformen är mycket bra och välkomna, och reformförslaget har fått ett brett stöd. Kulturutskottet understryker vikten av att det heltäckande följs upp hur reformen utfaller och föreslår ett omfattande uttalande om uppföljning. *(Utskottets förslag till uttalande 4)*

Lagförslaget lyfter fram kvalitetsledningen inom yrkesutbildningen och understryker vikten av en anknytande utvärderingsmekanism. Också behovet av ett tydligare och ett starkare system understryks. Samtidigt är det viktigt att bland annat kriterierna för att bedöma förutsättningarna för att ordna utbildning tillåter insyn och att det kan garanteras att bedömningen är oberoende. Likaså måste exempelvis resultaten av hur nöjda de studerande och arbetslivet är, som föreslås vara ett kriterium för finansieringen av utbildningen, bygga på indikatorer med kontrollerad tillförlitlighet. Kulturutskottet konstaterar att det på grund av att reformen är så övergripande behövs ett nationellt utvärderingsprogram för att bedöma vilka konsekvenser den har och vilka ändringar eller justeringar det kan behövas.

DETALJMOTIVERING

Lagförslag 1

3 §. Definitioner. Enligt punkt 1 avses med personalutbildning utbildning som en viss arbetsgivare ordnar för sin personal och som delvis finansieras av arbetsgivaren och delvis är offentligt finansierad. I detaljmotiven till paragrafen sägs det att offentlig finansiering avser medel som ges med stöd av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet. Utskottet föreslår att 1 punkten preciseras för att motsvara detaljmotiven.

6 §. Examensstruktur. I 1 mom. ges undervisnings- och kulturministeriet befogenhet att genom förordning utfärda bestämmelser om ett kompetensområde som ingår i en viss examen, om kostnaderna för att ordna kompetensområdet avviker från de allmänna kostnaderna för att ordna examen. I motiven till paragrafen sägs det att kostnaderna måste avvika betydligt. Utskottet föreslår att 1 punkten preciseras för att motsvara detaljmotiven.

24 §. Undervisnings- och examensspråk. Enligt uppgifter till utskottet ska utbildningsanordnaren alltid ge undervisning på de språk som anges i anordnartillståndet. Övriga språk kommer inte att anges i anordnartillståndet, utan utbildningsanordnaren bestämmer själv om undervisning ges på andra språk eller inte. Tanken är att ge mer flexibla möjligheter att erbjuda undervisning på andra språk utöver de undervisningsspråk som anges i anordnartillståndet. Kulturutskottet anser det motiverat att förtydliga 2 mom. och lägga till samiska.

26 §. Studerandeår. Med hänvisning till kommentaren till 3 § föreslår utskottet en lagteknisk ändring.

29 §. Ändring och återkallande av anordnartillstånd. Enligt 4 mom. ska undervisnings- och kulturministeriet ge utbildningsanordnaren tillfälle att avhjälpa de brister som avses i 3 mom. innan anordnartillståndet ändras eller återkallas. Kulturutskottet anser det lämpligt att det avsätts en skälig tid för att avhjälpa bristerna och föreslår därför en ändring i 4 mom.

Beslut som fattas utan ansökan gäller ofta mer tekniska ändringar i anordnartillstånden, och då är det inte motiverat att ta ut någon avgift. Någon avgift är inte heller befogad om ett tillstånd ändras eller återkallas på initiativ av den behöriga myndigheten till följd av skäl som nämns i 2 eller 3 mom. Det har blivit praxis att inte ta ut någon avgift för beslut i dessa fall. Kulturutskottet föreslår att paragrafen får ett nytt 5 mom. som föreskriver att beslut om ändring eller återkallelse av anordnartillstånd som ministeriet fattar utan ansökan ska vara avgiftsfria. Det nya momentet garanterar att nuvarande praxis får fortsätta.

Samtidigt framhåller utskottet att beslut om att bevilja eller ändra anordnartillstånd som fattas på ansökan även i fortsättningen kommer att vara avgiftsbelagda. Enligt 4 § i lagen om grunderna för avgifter till staten (150/1992) ska ett beslut som fattas på ansökan vara avgiftsbelagt om det inte finns en grundad anledning att låta bli att ta ut en avgift. Bestämmelser om beloppet av avgiften utfärdas i en förordning av undervisnings- och kulturministeriet med stöd av lagen om grunderna för avgifter till staten.

38 §. Förutsättningar för antagning som studerande. Enligt paragrafen kan också sökande som inte har slutfört lärokursen för den grundläggande utbildningen antas som studerande. Bestämmelsen stämmer överens med den gällande lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning. Däremot föreskriver den gällande lagen om grundläggande yrkesutbildning (630/1998) att ett krav för att bli antagen som studerande är att den sökande har slutfört den grundläggande utbildningens lärokurs eller inhämtat motsvarande tidigare lärokurs. Som studerande kan också andra antas som av utbildningsanordnaren anses ha tillräckliga förutsättningar att klara av studierna. Något sådant krav finns inte i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning.

Enligt uppgifter till utskottet syftar formuleringarna i lagförslaget till att ge vuxna tillgång till utbildning på lika villkor trots att de inte har avlagt den grundläggande utbildningens lärokurs. Det gäller exempelvis personer med invandrarbakgrund. Utskottet är medvetet om att det finns skillnader mellan unga och vuxna sökande. Bland vuxna sökande finns det personer med varierande bakgrund. Följaktligen är det motiverat att inte med lagstiftning ställa hinder i vägen för studier, när de sökande har studiefärdigheter men inte har avlagt lärokursen för läroplikten. Däremot kan frågan inte motiveras på samma sätt beträffade unga sökande eftersom lärokursen för läroplikten och lärokursen för den grundläggande utbildningen är en viktig plattform för senare studier och livet som samhällsmedlem. Trots att barn och unga har läroplikt i Finland kan den ta slut utan att man har avlagt den grundläggande utbildningens lärokurs, det vill säga när det har gått tio år sedan läroplikten började. Det är när personen fyller sjutton år. Så gott som alla unga slutför läroplikten, men det finns en del som inte gör det. Utskottet anser det mycket viktigt att alla unga avlägger läroplikten och att lagstiftningen inte öppnar för möjligheten att minska betydelsen av att avlägga läroplikten. Utskottet föreslår att 1 mom. ändras till att villkoret för att bli antagen som studerande är att den sökande har slutfört den grundläggande utbildningens lärokurs eller motsvarande tidigare lärokurs. Samtidigt ska det finnas möjlighet bli antagen som studerande utan att ha slutfört lärokursen. På så sätt säkerställs det att också vuxna har möjlighet att bli antagna som stu-

derande om de har nödvändiga färdigheter för att studera inom den utbildning som de söker till trots att de saknar den grundläggande utbildningens lärokurs eller motsvarande lärokurs. Kulturutskottet föreslår att paragrafen ändras för att det ska framgå att den grundläggande utbildningens lärokurs eller motsvarande tidigare lärokurs är ett villkor för att bli antagen som studerande inom yrkesutbildningen.

40 §. Tillgänglighet. Paragrafen har bestämmelser om bedömning av en sökandes hälsotillstånd och funktionsförmåga som villkor för att bli antagen. Utskottet föreslår att paragrafrubriken ändras för att bättre beskriva sakinnehållet, det vill säga tillgänglighet när studerande antas.

44 §. Personlig utvecklingsplan för kunnandet. De sakkunniga underströk att kompetensutveckling är en dynamisk process och att utvecklingen måste följas upp för att processen ska fungera. Kulturutskottet föreslår att 1 mom. kompletteras med att planen ska innehålla individuella uppgifter om utveckling av kunnandet.

45 §. Utarbetande och godkännande av den personliga utvecklingsplanen för kunnandet. I 4 mom. föreskrivs det att den studerandes vårdnadshavare eller lagliga företrädare ska höras innan utvecklingsplanen för kunnandet eller betydande ändringar i den godkänns. Vid utfrågningen av de sakkunniga anfördes det kritik mot att bestämmelsen är tvingande. Samtidigt ansågs hörande vara ett alltför tungrott förfarande i administrativt hänseende. Förfarandet stöttar inte aktiv personlig tillämpning som sträcker sig över hela studietiden.

Med hänvisning till inkommen information föreslår kulturutskottet att förfarandet förenklas och att vårdnadshavaren eller den lagliga företrädaren i stället ska ges möjlighet att vara med och utarbeta och uppdatera utvecklingsplanen.

48 §. Planering av förvärvande av kunnande. Med hänvisning till motiven till 44 § föreslår utskottet att 1 mom. kompletteras med en skyldighet att följa hur den studerandes kunnande utvecklas.

51 §. Respons på hur kunnandet utvecklats. I 1 mom. anges det bland annat vem som får ge de studerande respons. Enligt sakkunniga ger 1 mom. intrycket att bara en aktör får ge respons. Enligt uppgifter till utskottet avser bestämmelsen att det under examensutbildningen och den handledande utbildningen är den ansvariga läraren samt andra företrädare för utbildningsanordnaren som deltar i undervisningen, handledningen och stödet till de studerande som bedömer hur kunnandet har utvecklats och ger de studerande respons. Under utbildning som ges på en arbetsplats ska också den ansvariga arbetsplatshandledare göra en bedömning och ge respons. Följaktligen föreslår kulturutskottet en ändring i 1 mom.

61 §. Rätt till undervisning och handledning. Enligt 2 § är ett allmänt mål med lagen att stödja de studerandes utveckling till goda, harmoniska och bildade människor och samhällsmedlemmar. För att målet ska nås måste det beaktas i både undervisningen och handledningen, påpekar utskottet. Kulturutskottet föreslår att målet skrivs in i 1 mom. som definition på den undervisning och handledning som de studerande har rätt att få.

71 §. Utbildning som grundar sig på utbildningsavtal. Enligt 2 mom. ska utbildningsavtal ingås i enlighet med den personliga utvecklingsplanen för kunnandet i fråga om enskilda examensdelar. Vid utfrågningen av de sakkunniga fanns det en viss osäkerhet kring möjligheten ingå avtal om mindre delar än en examensdel eller om flera examensdelar. Enligt uppgifter till utskottet innebär ett avtal om enskilda delar av en examen inte att ett utbildningsavtal bara kan ingås för att avlägga en hel examensdel, utan ett utbildningsavtal kan också ingås för att avlägga en kompetens som är mindre än en examensdel. Följaktligen föreslår kulturutskottet en förtydligande ändring i 2 mom.

97 §. När studerande anses ha avgått. En studerande anses enligt 2 mom. ha avgått också när han eller hon själv skriftligen meddelar utbildningsanordnaren att han eller hon avgår. Formuleringen lämnar det öppet när exakt en studerande ska anses ha avgått. Kulturutskottet föreslår att momentet för tydlighetens skull kompletteras med att en studerande anses ha avgått det datum när meddelandet kommer fram till utbildningsanordnaren.

103 §. Internatboende. I 3 mom. föreskrivs det om ordningsstadgor för internatboende. I sitt utlåtande uppmanar grundlagsutskottet kulturutskottet att ta ställning till om bestämmelsen behöver preciseras.

Med hänvisning till utlåtandet från grundlagsutskottet föreslår kulturutskottet att 3 mom. preciseras med att ordningsstadgan kan innehålla närmare regler om föremål och ämnen som avses i 80 § 2 mom. och om hur de får användas och förvaras. Det kan dessutom finnas regler om användning och innehav av förbjudna berusningsmedel.

105 §. Avgifter som tas ut av studerande. I utbildning för en yrkesexamen eller specialyrkesexamen samt i övrig yrkesutbildning enligt 8 § kan utbildningsanordnaren enligt 2 mom. ta ut en skälig studieavgift av de studerande för att täcka en del av kostnaderna för att ordna utbildningen. Enligt 4 mom. får avgift tas ut för att höja ett godkänt vitsord, om en person vill höja det vitsord som förts in i det betyg över avlagd examen som avses i 57 § eller i det betyg över genomförd handledande utbildning som avses i 58 §.

Med hänvisning till utlåtandet från grundlagsutskottet anser kulturutskottet det motiverat att utbildningsanordnaren ges möjlighet att låta bli att ta en avgift som avses i 2 och 4 mom. eller att sänka avgiften av skäl som hänför sig till att den studerande har det svårt ställt. Utskottet föreslår ett nytt 5 mom. om detta, och därmed blir 5 och 6 mom. i propositionen 6 och 7 mom.

133 §. Övergångsbestämmelser om ändring av tillstånd att ordna utbildning. Enligt paragrafen ändrar undervisnings- och kulturministeriet utan ansökan anordnartillstånd som beviljats med stöd av de upphävda lagarna till anordnartillstånd enligt de nya lagarna. Paragrafen gäller ändringar som myndigheten gör på eget initiativ utan att det finns en ansökan och som det inte är motiverat att ta ut en avgift för. Samma tillägg finns i 29 §. Kulturutskottet föreslår en ändring i 1 mom. enligt vilken ändringar som görs i anordnartillstånd till följd av reformen är avgiftsfria. Det ska dock tas ut en avgift som läggs fast i en förordning av undervisnings- och kulturministeriet för ett beslut om anordnartillstånd som fattas på ansökan, om utbildningsanordnaren i samband med en ansökan om tekniska ändringar i anordnartillståndet också ansöker om nya utbildningsuppgifter eller andra materiella ändringar i tillståndet.

140 §. Övergångsbestämmelser om examenskommissioner. De examenskommissioner som avses i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning kan ingå nya anordnaravtal om fristående prov med stöd av den gällande lagstiftningen eller alternativt säga upp gällande avtal fram till den 31 december 2017. I lagförslagets 133 § om övergångsbestämmelser om ändring av tillstånd att ordna utbildning sägs det att de anordnartillstånd som beviljats med stöd av de upphävda lagarna ändras så att de motsvarar den föreslagna lagen på så sätt att rätten att bevilja och ordna examina gäller de yrkes- och specialyrkesexamina i fråga om vilka examenskommissionen har ingått avtal med utbildningsanordnaren om att ordna fristående examina med stöd av lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning. De nya ändrade anordnartillstånden kommer att beviljas så snart lagen har blivit stadfäst. Tidigare beviljade anordnartillstånd måste rättas på initiativ av myndigheten, om examenskommissionerna efter att ha beviljat nya tillstånd ingår nya anordnartillstånd eller säger upp avtal som gällt innan tillstånden beviljats.

Enligt kulturutskottet är det inte befogat att examenskommissionerna har rätt att ingå eller säga upp anordnaravtal efter att undervisnings- och kulturministeriet har fattat beslut om att ändra anordnartillstånden i överensstämmelse med övergångsbestämmelsen. Därför föreslår kulturutskottet att ett nytt 3 mom. fogas till paragrafen. Det förskriver att examenskommissionerna inte kan ingå nya avtal om fristående examina eller säga upp gällande avtal efter den 31 augusti 2017. I överensstämmelse med god förvaltningssed ska examenskommissionerna trots det behandla ansökningar om anordnartillstånd om de har lämnats in före det datumet.

Lagförslag 2

5 §. Grunden för beräkning av finansieringen. Riksdagen har lämnat svar RSv 34/2017 rd – RP 20/2017 rd på regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av gymnasielagen och lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (specialgymnasier). Republikens president stadfäste lagarna den 16 juni 2017. Av dem träder lagen om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (/) i kraft den 1 januari 2019. Den ändrar de punkter som ingår i sin ursprungliga form också i den nu aktuella propositionen om en reform av yrkesutbildningen och den föreslagna lagen om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (lagförslag 2). Den lagen avser att träda i kraft den 1 januari 2018, alltså ett år före den redan stadfästa lagen.

Utskottet anser att lagförslag 2 rent tekniskt måste slås ihop med bestämmelserna i den stadfästa lagen och att det måste beaktas att de träder i kraft vid olika tidpunkter. De paragrafer som behöver slås ihop är 5—7, 32 och 50 §. Utskottet föreslår att det beaktas i lagförslag 2 att finansieringen av gymnasier med en särskild utbildningsuppgift redan har ändrats. Samtidigt understryker utskottet att det handlar om tekniska överlappningar och att utskottets ändringar inte innebär några materiella ändringar i bestämmelserna.

I propositionen upphävs 5 § 2 punkten. I stället föreslår kulturutskottet att 2 punkten ändras till att den finansiering som avses där ska bestämmas för en särskild utbildningsuppgift i gymnasiet utifrån hur stor relativ andel utbildningsanordnarens prestationer utgör av alla utbildningsanordnares prestationer och tilläggsfinansieringen för den särskilda utbildningsuppgiften.

6 §. Kommunens statsandel och grunden för statsandelen för utbildning som avses i gymnasielagen. Med hänvisning till motiven till 5 § föreslår utskottet att 1 mom. ändras. I stället för att hänvisa till gymnasieutbildning enligt gymnasielagen ska paragrafen hänvisa till de verksamheter som nämns i 5 § 1 och 2 punkten.

Med hänvisning till samma motivering föreslår utskottet att 2 punkten får en ny mening där det anges vad tilläggsfinansiering för gymnasiets särskilda utbildningsuppgift enligt 24 a § innebär.

7 §. Finansiering av gymnasieutbildning som ordnas av samkommuner och privata utbildningsanordnare. Med hänvisning till motiven till 5 § föreslår kulturutskottet att tilläggsfinansiering för en särskild utbildningsuppgift enligt 24 a § läggs till i 1 mom.

32 §. Beaktande av mervärdesskatten i priserna per enhet för privata utbildningsanordnare. Med hänvisning till motiven till 5 § föreslår kulturutskottet att tilläggsfinansiering för en särskild utbildningsuppgift läggs till i 1 mom.

32 f §. Prestationsbaserad finansiering. Formuleringen i 4 mom. bör preciseras eftersom det annars inte är entydigt att examensdelar som avlagts inom utbildning som anskaffats med stöd av 30 § i lagen om yrkesutbildning räknas som ett finansieringskriterium. En examensdel kan avläggas i utbildningen exempelvis så att utbildningsanordnaren skaffar utbildningen av någon som anordnar gymnasieutbildning eller av en högskola. I de fallen är det dessa utbildningsanordnare som bedömer kunnandet. Dessa studier räknas in i en yrkesinriktad grundexamen genom identifiering och erkännande, men de studerande ska inte påvisa sitt kunnande på det sätt som föreskrivs i 52 § i lagen om yrkesutbildning. Bestämmelsen betyder dock att en avlagd examensdel också i det här fallet vägs in i den prestationsbaserade finansieringen eftersom utbildningsanordnaren har kostnader för att skaffa utbildningen och bedömning av kunnandet. Kulturutskottet föreslår att 5 mom. preciseras med att också examensdelar som avläggs i den typen av utbildning vägs in finansieringen.

32 j§ Bestämmande av prestationer för nya utbildningsanordnare. Enligt uppgifter till utskottet behöver 2 mom. korrigeras vad beträffar den finansiering som ska beviljas nya utbildningsanordnare. Det vore lämpligt att nya utbildningsanordnare bara får basfinansiering eftersom deras prestationer inte kan användas för att bestämma deras prestations- och genomslagsfinansiering. Enligt information till utskottet kan undervisnings- och kulturministeriet bevilja nya utbildningsanordnare en behovsprövad höjning av basfinansieringen för att kompensera för bristande prestations- och genomslagsfinansiering. Exempelvis enligt 32 f § 1 mom. bestäms den prestationsbaserade finansieringen utifrån kompetenspoängen för examensdelar och antalet examina som avlagts under året före det år som föregår finansåret. Nya utbildningsanordnare kan beviljas prestationsbaserad finansiering och genomslagsfinansiering, när de faktiska prestationerna kan användas som kriterium för prestationsbaserad finansiering.

I 2 mom. beaktas det inte hur viktkoefficienten för basfinansiering till nya utbildningsanordnare bestäms. Viktkoefficienten för det målinriktade antalet studerandeår måste bedömas eftersom det målinriktade antalet för nya utbildningsanordnare inte kan viktas med koefficienten för året före det år som föregår finansåret. Viktkoefficienten kommer att bedömas utifrån det antal studerandeår som framgår av planen för antalet studerande år för varje examen och utbildning i ansökan om

anordnartillstånd. Antalet kommer emellertid att viktas enligt vad som föreskrivs i 32 d § 2 mom. Planen i ansökan måste åtminstone innehålla de uppgifter om antalet studerandeår som nämns i 1 och 2 punkten. i den bestämmelsen.

Kulturutskottet föreslår att 2 mom. justeras enligt detta.

Till följd av ändringen i 2 mom. måste också 3 mom. ändras. Utskottet föreslår att den ersättning för mervärdesskatt till nya privata utbildningsanordnare som avses i 32 i § 1 mom. ska bestämmas utifrån en kalkyl av ministeriet fram till dess att de första uppgifterna om faktiska prestationer som behövs för att bestämma ersättningen är tillgängliga. Kalkylen ska basera sig på beloppet av basfinansieringen till nya utbildningsanordnare och det genomsnittliga beloppet av den ersättning för mervärdesskatt som alla utbildningsanordnare får.

45 a §. Statsunderstöd för kompetensprogrammet för unga vuxna och för yrkesutbildning för invandrare. Med hänvisning till inkommen information framhåller utskottet att det i detaljmotiven till 45 a § felaktigt sägs att kompetensprogrammet för unga vuxna, som nämns i 2 mom., upphör vid årets slut. De utbildningar som påbörjats inom ramen för programmet innan denna lag trätt i kraft kommer dock att slutföras, och statsunderstöd kommer att ges ut från moment 29.20.33. Statsunderstöd ges ut för kostnader för utbildning på läroanstalt och för nödvändiga stöd-, handlednings- och rådgivningstjänster. Kulturutskottet föreslår att övergångsbestämmelsen får ett nytt 9 mom. om att finansieringen i form av statsunderstöd för kompetensprogrammet för unga vuxna ska fortsätta 2018.

50 §. Beviljande och justering av finansiering. Med hänvisning till motiven till 5 § föreslår utskottet att 2 mom. kompletteras med en hänvisning till 24 a §.

Ikraftträdandebestämmelsen. Med hänvisning till motiven till 5 § föreslår utskottet att 2 mom. ses över. Vad beträffar tilläggsfinansieringen till en särskild utbildningsuppgift i gymnasierna ska lagen tillämpas första gången på gymnasiefinansiering som beviljas för finansåret 2019.

Enligt 4 mom. viktas under finansåren 2018 och 2019 det målinriktade antalet studerandeår på grundval av det genomsnittliga antalet studerande och antalet studerandeårsverken och studerandearbetsdagar under året före det år som föregår finansåret. Som antalet studerande, studerandeårsverken och studerandearbetsdagar samt som grund för att bestämma viktkoefficienten används uppgifterna om den slutliga finansiering för finansåret som en utbildningsanordnare beviljats med stöd av de bestämmelser som gällde när föreslagna lagen trädde i kraft. Formuleringen i lagförslaget innehåller ett tankefel eftersom man vid uträkningen av det viktade antalet studerandeår inte samtidigt kan använda både genomsnittliga antal och slutliga uppgifter för utfallet under finansåret. Tanken är att man vid uträkningen av det viktade antalet studerandeår för 2018 använder utfallsdata för finansåret 2016, det vill säga utfallsdata för året före det år som föregår finansåret. Vid uträkningen för 2019 använder man alltså utfallsdata för finansåret 2017. På så sätt kan utbildningsanordnarens profil beaktas för alla år. Följaktligen föreslår kulturutskottet en ändring i 4 mom.

I den sista meningen i 5 mom. sägs det felaktigt att examen räknas som prestation för den utbildningsanordnare som för den studerande har utarbetat den personliga utvecklingsplanen för kun-

nandet enligt 44 § i nämnda lag. Men bestämmelsen gäller examina och examensdelar som avläggs inom ramen för övergångsperioden i 134 § 1 mom. i lagförslag 1 och som det enligt 135 § inte upprättas någon personlig plan för kunnandet för, utan de motsvarande planer som har upprättats på grundval av de upphävda lagarna kommer fortfarande att gälla. Kulturutskottet föreslår därför att formuleringen i 5 mom. preciseras och förtydligas med att bestämmelsen också gäller examensdelar.

I 8 mom. ingår det en övergångsbestämmelse om ersättningen för mervärdesskatt för finansåren 2018 och 2019. Enligt bestämmelsen grundar sig den ersättningen på det genomsnittliga beloppet mervärdesskatt som bestäms i enlighet med de bestämmelser som gällde när lagen trädde i kraft och som har ställts i relation till utbildningsanordnarens målinriktade antal studerandeår under finansåret i fråga, som viktas med en viktkoefficient som avses i 32 d § 1 mom. Formuleringen behöver preciseras eftersom bestämmelsen i lagförslaget anger att ersättningen för mervärdesskatt bara bestäms i relation till utbildningsanordnarens målinriktade volym för studerandeår. Därmed beaktas inte den behovsprövade höjningen av basfinansieringen under övergångsperioden. Tanken är att ersättning för mervärdesskatt ska beviljas i relation till hela det belopp för basfinansiering som utbildningsanordnaren får under finansåret. Alltså i relation till det belopp där det ingår dels finansiering på grundval av prestationerna för studerandeår, dels finansiering på grundval av behovsprövad höjning av basfinansieringen. Följaktligen föreslår kulturutskottet en ändring i 8 mom.

Med hänvisning till det som sägs om 45 a § föreslår utskottet att paragrafen får ett nytt 9 mom.

Ingressen. Utskottet föreslår att ingressen ändras till följd av ändringarna ovan.

Lagförslag 18

5 kap. Arbetskraftsutbildning

2 §. Ordnande av arbetskraftsutbildning. Med hänvisning till inkommen information föreslår kulturutskottet att 1 mom. preciseras. Bestämmelsen bör tillåta att dels närings-, trafik- och miljöcentralen, dels arbets- och näringsbyrån skaffar den utbildning som bestämmelsen avser.

Lagförslag 28 (Nytt)

Lag om upphävande av vissa bestämmelser i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet

Med hänvisning till motiven till 5 § i lagförslag 2 föreslår kulturutskottet att riksdagen godkänner en lag som upphäver 5 § 1 a punkten, 6 § 1 mom. och 2 mom. 1 punkten, 7 § 1 mom., 32 § 1 mom. och 50 § 2 mom. i lagen om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (/). Bestämmelserna behövs inte längre eftersom de ändras i lagförslag 2.

Lagen upphäver alltså överlappande bestämmelser och den ska gälla fram till dess att lagen med de upphävda bestämmelserna träder i kraft.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Kulturutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 3—17 och 19—27 i proposition RP 39/2017 rd utan ändringar.

Riksdagen godkänner lagförslag 1 och 2 samt 18 i proposition RP 39/2017 rd med ändringar. ***(Utskottets ändringsförslag)***

Riksdagen godkänner ett nytt lagförslag 28. ***(Utskottets nya lagförslag)***

Riksdagen godkänner fyra uttalanden. ***(Utskottets förslag till uttalanden)***

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om yrkesutbildning

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag innehåller bestämmelser om de yrkesinriktade examina som hör till undervisnings- och kulturministeriets förvaltningsområde, om den utbildning som behövs för förvärvande av yrkeskompetens och om påvisande och intygande av yrkeskompetens.

2 §

Syftet med yrkesinriktade examina och yrkesutbildning

Syftet med de examina och den utbildning som avses i denna lag är att förbättra och upprätthålla befolkningens yrkeskompetens, ge möjlighet att påvisa yrkeskompetens oberoende av hur den förvärvats, utveckla arbets- och näringslivet och svara på dess kompetensbehov, främja sysselsättningen, ge färdigheter för företagande och kontinuerligt upprätthållande av arbets- och funktionsförmågan samt stödja livslångt lärande och yrkesutveckling. Syftet med den utbildning som avses i denna lag är dessutom att främja avläggande av examina och examensdelar.

Målet för den utbildning som avses i denna lag är dessutom att stödja de studerandes utveckling till goda, harmoniska och bildade människor och samhällsmedlemmar och att ge dem sådana kunskaper och färdigheter som de behöver med tanke på förutsättningarna för fortsatta studier, yrkesutveckling, fritidsintressen och en mångsidig personlighetsutveckling.

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) personalutbildning utbildning som en viss arbetsgivare ordnar för sin personal och som delvis finansieras av arbetsgivaren och delvis finansieras enligt lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (1705/2009),

2) examensutbildning utbildning som behövs för att förvärva yrkeskompetens och som syftar till avläggande av en yrkesinriktad examen eller av en eller flera delar av en yrkesinriktad examen,

3) arbetskraftsutbildning utbildning till vilken de studerande, utifrån det utbildningsbehov som arbets- och näringsmyndigheten konstaterar, väljs i enlighet med 5 kap. 3 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (916/2012),

4) utbildningsanordnare den som beviljats ett i 3 kap. avsett anordnartillstånd,

5) studerande en person som har antagits för att genomföra en sådan utbildning eller avlägga en sådan yrkesinriktad examen eller en eller flera delar av en yrkesinriktad examen som avses i denna lag.

4 §

Samarbete med arbets- och näringslivet

I examina, utbildningar och ordnandet av dem ska arbets- och näringslivets behov beaktas. När examina och utbildningar planeras, ordnas, bedöms och utvecklas och när kompetensbehov förutses ska samarbete idkas med arbets- och näringslivet.

2 kap.

Examina och utbildningar

5 §

Yrkesinriktade examina

De yrkesinriktade examina är yrkesinriktad grundexamen, yrkesexamen och specialyrkesexamen.

I en yrkesinriktad grundexamen ska den studerande visa att han eller hon har breda grundläggande yrkesfärdigheter för olika uppgifter inom en bransch samt mer specialiserat kunnande och sådan yrkesskicklighet som arbetslivet kräver inom minst ett delområde med anknytning till en samlad verksamhet inom arbetslivet. Närmare bestämmelser om det kunnande som ska påvisas i de yrkesinriktade grundexamina får utfärdas genom förordning av statsrådet.

I en yrkesexamen ska den studerande visa att han eller hon har sådan yrkesskicklighet i enlighet med arbetslivets behov som är djupare än den som krävs för grundexamen eller gäller mer avgränsade arbetsuppgifter.

I en specialyrkesexamen ska den studerande visa att han eller hon har sådan yrkesskicklighet i enlighet med arbetslivets behov som innefattar djupare yrkeskunskaper än de som krävs för yrkesexamen eller innefattar mångprofessionellt kunnande.

En yrkesinriktad grundexamen och en yrkesexamen placerar sig på den kvalifikationsnivå som avses i 5 § 1 mom. 2 punkten i lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer (1384/2015) och en specialyrkesexamen på den kvalifikationsnivå som avses i 5 § 1 mom. 3 punkten i den lagen.

6 §

Examensstruktur

Bestämmelser om vilka yrkesinriktade grundexamina, yrkesexamina och specialyrkesexamina som ingår i examensstrukturen för yrkesutbildningen utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet. Med avvikelse från 15 § 2 mom. 2 punkten får genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet dessutom utfärdas bestämmelser om ett kompetensområde som ingår i en viss examen, om kostnaderna för ordnande av kompetensområdet avviker betydligt från de allmänna kostnaderna för ordnande av examen.

Utbildningsstyrelsen bereder förslag till ändringar av den examensstruktur som avses i 1 mom. Vid beredningen av förslagen ska Utbildningsstyrelsen höra respektive arbetslivskommission.

Examina kan innehålla kompetensområden, med vilka det avses sådana inriktningar inom en examen som har anknytning till en självständig samlad verksamhet inom arbetslivet. Till en examen kan också fogas examensbenämningar som avses i 17 §. Bestämmelser om de principer som ska tillämpas vid bestämmande av kompetensområden och examensbenämningar får utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet.

7 §

Handledande utbildningar

Med handledande utbildning avses utbildning som handleder för yrkesutbildning och utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv.

Utbildning som handleder för yrkesutbildning ger de studerande färdigheter för att söka sig till examensutbildning och stärker de studerandes förutsättningar att avlägga en yrkesinriktad examen.

Utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv ger studerande som behöver särskilt stöd på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning undervisning och handledning enligt deras individuella mål och färdigheter.

8 §

Övrig yrkesutbildning

Utöver det som föreskrivs i 6 och 7 § kan det som yrkesutbildning ordnas

1) utbildning som fördjupar eller kompletterar yrkeskompetensen och som inte syftar till avläggande av en examen eller examensdel, samt

2) utbildning som förbereder för yrkesuppgifter som yrkes- och trafikflygare, som flygledare eller som förare i den spårbundna stadstrafiken.

9 §

Personalutbildning

Som personalutbildning kan det ordnas i 5 § avsedda examina och examensdelar samt examensutbildning och i 8 § 2 punkten avsedd utbildning som förbereder för en yrkesuppgift. Inom arbetskraftsutbildningen kan det som personalutbildning också ordnas i 8 § 1 punkten avsedd utbildning som fördjupar eller kompletterar yrkeskompetensen.

10 §

Dimensioneringsgrunder för och omfattningen av examina

Grunden för dimensioneringen av yrkesinriktade grundexamina, yrkesexamina, specialyrkesexamina och examensdelar är en kompetenspoäng.

Omfattningen av en yrkesinriktad grundexamen är 180 kompetenspoäng. Bestämmelser om att en yrkesinriktad grundexamen eller, avvikande från 15 § 2 mom. 2 punkten, ett kompetensområde får omfatta fler än 180 kompetenspoäng, om den reglering som gäller för branschen förutsätter detta, får utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet.

Omfattningen av en yrkesexamen är 120, 150 eller 180 kompetenspoäng. Omfattningen av en specialyrkesexamen är 160, 180 eller 210 kompetenspoäng. Bestämmelser om omfattningen av yrkesexamina och specialyrkesexamina i kompetenspoäng utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet.

11 §

Dimensioneringsgrunder för, omfattningen av och tiden för genomförande av handledande utbildningar

Grunden för dimensioneringen av handledande utbildning och delar av sådan är en kompetenspoäng.

Omfattningen av den utbildning som handleder för yrkesutbildning och av den utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv är 60 kompetenspoäng.

Utbildning som handleder för yrkesutbildning ska genomföras inom ett år, om inte utbildningsanordnaren beviljar den studerande förlängning på grund av sjukdom eller av någon annan särskild orsak.

Tiden för genomförandet av en utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv bestäms utifrån den studerandes individuella mål och färdigheter. Utbildningsanordnaren beslutar om tiden för genomförandet av utbildningen. Utbildningstiden kan dock vara högst tre år.

12 §

Dimensioneringsgrunder för examensdelar och för utbildningsdelar i handledande utbildningar

Kompetenspoängen för examensdelarna och för utbildningsdelarna inom den handledande utbildningen bestäms utifrån omfattningen, svårighetsgraden och betydelsen av det kunnande som ingår i dem i förhållande till de krav på yrkesskicklighet och de mål för kunnandet som gäller examen eller den handledande utbildningen som helhet.

13 §

Uppbyggnaden av yrkesinriktade examina

En yrkesinriktad examen byggs upp av yrkesinriktade examensdelar. En examen eller eventuella kompetensområden inom en examen har minst en obligatorisk yrkesinriktad examensdel och minst en valbar yrkesinriktad examensdel.

Utöver vad som föreskrivs i 1 mom. ingår det i en yrkesinriktad grundexamen gemensamma examensdelar enligt följande:

1) kunnande i kommunikation och interaktion,
2) kunnande i matematik och naturvetenskap, och
3) kunnande om samhälle och arbetsliv.

Närmare bestämmelser om hur examen byggs upp av yrkesinriktade och gemensamma examensdelar, om de gemensamma examensdelarnas omfattning i kompetenspoäng och om de delområden som ingår i de gemensamma examensdelarna samt om huruvida delområdena är obligatoriska eller valbara utfärdas genom förordning av statsrådet.

14 §

Uppbyggnaden av handledande utbildning

Den handledande utbildningen byggs upp av utbildningsdelar. Närmare bestämmelser om uppbyggnaden av handledande utbildning får utfärdas genom förordning av statsrådet.

15 §

Examensgrunder

Utbildningsstyrelsen bestämmer examensgrunderna för varje examen som ingår i den examensstruktur som avses i 6 §.

I examensgrunderna anges

1) examensbenämningarna,

2) examens kompetensområden,

3) examens uppbyggnad av obligatoriska och valbara examensdelar samt omfattningen i kompetenspoäng av examensdelarna och de delområden som ingår i de gemensamma examensdelarna, om det inte föreskrivs om dem i 13 § eller i bestämmelser som utfärdats med stöd av den paragrafen,

4) kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet i examensdelarna samt bedömningen av kunnandet,

5) till vilken del det inte är möjligt att anpassa bedömningen av kunnandet i enlighet med 64 § 2 mom. eller att göra avvikelser från kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet i enlighet med 66 § 1 mom.

Utbildningsstyrelsen ska sammanställa grunderna för de yrkesinriktade grundexamina så att examina till sin omfattning motsvarar omfattningen av gymnasiets lärokurs enligt 7 § i gymnasielagen (629/1998).

Utbildningsstyrelsen ska bereda examensgrunderna i samarbete med representanter för arbets- och näringslivet, utbildningsanordnarna och andra viktiga intressentgrupper. Utbildningsstyrelsen ska vid beredningen av examensgrunderna samarbeta med respektive arbetslivskommission.

16 §

Grunder för handledande utbildning

Utbildningsstyrelsen bestämmer utbildningsgrunderna för utbildning som handleder för yrkesutbildning och utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv.

I utbildningsgrunderna anges

1) utbildningens uppbyggnad av obligatoriska och valbara utbildningsdelar samt utbildningsdelarnas omfattning i kompetenspoäng, till den del det inte föreskrivs om detta i bestämmelser som utfärdats med stöd av 14 §, och

2) målen för kunnandet samt bedömningen av kunnandet i utbildningsdelarna.

17 §

Skydd av namn på examina och examensbenämningar

Namnen på och examensbenämningarna för de examina som avses i denna lag får användas endast om examina som har avlagts i enlighet med denna lag. Examensbenämningen är en benämning som en person får använda efter att med godkänt resultat ha avlagt den examen som ger rätt att använda examensbenämningen.

18 §

Behörighet för fortsatta studier

Bestämmelser om den allmänna behörighet för fortsatta studier vid universitet och yrkeshögskolor som olika examina ger finns i 37 § i universitetslagen (558/2009) och 25 § i yrkeshögskolelagen (932/2014).

19 §

Rätt att delta i studentexamen

Bestämmelser om rätten för studerande som deltar i examensutbildning och för dem som har avlagt en yrkesinriktad examen att avlägga studentexamen finns i 18 a § i gymnasielagen.

20 §

Försök

I syfte att utveckla examina och utbildningar som avses i denna lag kan det ordnas tidsbegränsade försök. Försökstillstånd kan beviljas för högst sex år.

Bestämmelser om de examina som ska ingå i ett försök får utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet. Försök med nya utbildningar får göras genom beslut av undervisnings- och kulturministeriet. Undervisnings- och kulturministeriet får besluta att omfattningen av en examen som ingår i ett försök ska avvika från det som föreskrivs i 10 eller i bestämmelser som utfärdats med stöd av den paragrafen, att omfattningen av handledande utbildning ska avvika från det som föreskrivs i 11 § eller att uppbyggnaden av en sådan examen eller utbildning ska avvika från det som föreskrivs i 13 eller 14 § eller i bestämmelser som utfärdats med stöd av de paragraferna.

Försök med avvikelser från examens- eller utbildningsgrunderna, från examinas kompetensområden eller från examensbenämningarna får göras genom beslut av Utbildningsstyrelsen.

Utbildningsstyrelsen bestämmer de examens- eller utbildningsgrunder som ska iakttas vid försök som avses i 2 och 3 mom. En examen som avläggs inom ramen för ett försök ska till sitt syfte och innehåll vara sådan att den ger det kunnande och den yrkesskicklighet som krävs för examen samt behörighet för fortsatta studier.

21 §

Utbildningsanordnare som väljs att delta i försök

De utbildningsanordnare som deltar i ett försök väljs efter ansökan.

I försöket tas ett behövligt antal utbildningsanordnare med, så att syftet med försöket kan nås. Vid valet ska det tas hänsyn tillregional och språklig representativitet, om det är motiverat med hänsyn till omfattningen av och syftet med försöket. En utbildningsanordnare ska ha förutsättningar att genomföra försöket på ett sätt som motsvarar dess syften och utan att äventyra de studerandes rättigheter.

3 kap.

Ordnande av examina och utbildning

22 §

Tillstånd att ordna examina och utbildning

För ordnande av yrkesinriktade examina och yrkesutbildning som avses i denna lag krävs det ett av undervisnings- och kulturministeriet beviljat tillstånd att ordna examina och utbildning (*anordnartillstånd*). Anordnartillstånd kan efter ansökan beviljas en kommun, samkommun, registrerad sammanslutning eller stiftelse.

Examina och utbildning som avses i denna lag kan genom beslut av undervisnings- och kulturministeriet också ordnas vid en statlig läroanstalt eller med stöd av ett fördrag som Finland har ingått. Undervisnings- och kulturministeriet beslutar om nedläggning av verksamheten vid statliga läroanstalter med iakttagande i tillämpliga delar av det som i detta kapitel föreskrivs om anordnartillstånd.

23 §

Examina och utbildning som ska anges i anordnartillståndet

I anordnartillståndet anges de examina som utbildningsanordnaren har rätt att bevilja och för vilka utbildningsanordnaren kan ordna examensutbildning. Anordnartillståndet innehåller dessutom bestämmelser om rätten att ordna handledande utbildning. Utbildningsanordnaren kan också ordna i 8 § 1 punkten avsedd utbildning som förfördjupar eller kompletterar yrkeskompetensen och som hänför sig examina som omfattas av anordnartillståndet.

Ett anordnartillstånd kan innehålla bestämmelser om rätten att ordna i 8 § 2 punkten avsedd utbildning som förbereder för en yrkesuppgift eller om rätten att vara ett i 10 § i lagen om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare (273/2007) avsett utbildningscentrum för utbildning för grundläggande yrkeskompetens eller utbildningscentrum som ger fortbildning.

Anordnartillståndet innehåller bestämmelser om rätten att ordna examina och utbildning som avses i 1 och 2 mom. som arbetskraftsutbildning. Ett anordnartillstånd kan också avgränsas till att enbart gälla arbetskraftsutbildning. Undervisnings- och kulturministeriet ska höra arbets- och nä-

ringsministeriet innan beslut fattas om sådan rätt som avses i detta moment. Utbildningsanordnaren och arbets- och näringsförvaltningen avtalar om ordnandet av arbetskraftsutbildning.

24 §

Undervisnings- och examensspråk

I anordnartillståndet anges utbildningsanordnarens undervisnings- och examensspråk.

Utbildningsanordnaren ska meddela undervisning på de undervisningsspråk som anges i anordnartillståndet. En utbildningsanordnares undervisningsspråk kan vara finska, svenska eller samiska. Utbildningsanordnaren kan också vara tvåspråkig, varvid undervisningsspråken är finska och svenska. Utöver det undervisningsspråk som anges i anordnartillståndet kan utbildningsanordnaren meddela undervisning på det andra inhemska språket, samiska, romani, teckenspråk eller något främmande språk.

Examen kan avläggas eller handledande utbildning genomföras på ett examensspråk som anges i anordnartillståndet. En utbildningsanordnares examensspråk är de undervisningsspråk som anges i anordnartillståndet samt de övriga språk som i anordnartillståndet anges för enskilda examina eller för handledande utbildning.

25 §

Verksamhetsområde

I anordnartillståndet anges det verksamhetsområde vars kompetensbehov utbildningsanordnaren i första hand ska svara på. Utbildningsanordnaren är skyldig att i enlighet med kompetensbehovet ordna examina och utbildning inom det verksamhetsområde som anges i anordnartillståndet. Vid sidan av verksamhetsområdet kan examina och utbildning också ordnas på andra ställen i Finland, dock inte i landskapet Åland.

26 §

Studerandeår

I anordnartillståndet anges minimiantalet sådana studerandeår som avses i 32 b § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet ~~(1705/2009)~~. Anordnartillståndet kan också av särskilda skäl som hänför sig till kompetensbehovet eller ordnandet av utbildning innehålla bestämmelser om antalet studerandeår för en viss examen eller utbildning.

27 §

Övriga rättigheter, skyldigheter, villkor och uppgifter som ska anges i ett anordnartillstånd

I anordnartillståndet kan det bestämmas om rätten att som läroavtalsutbildning i form av i 30 § avsedd anskaffning av utbildning ordna alla examina som ingår i den 6 § avsedda examensstrukturen samt i 8 § 1 punkten avsedd utbildning som fördjupar eller kompletterar yrkeskompetensen.

Anordnartillståndet kan innehålla bestämmelser om utbildningsanordnarens skyldighet att ordna examina och handledande utbildning som avses i 23 § 1 mom. för studerande som har rätt till krävande särskilt stöd enligt 65 § och att sköta utvecklings-, handlednings- och stöduppgifter som anknyter till särskilt stöd.

Anordnartillståndet kan innehålla bestämmelser om utbildningsanordnarens rätt att ordna utbildning vid en internatskola och fängelseundervisning.

I anordnartillståndet kan det också bestämmas om andra skyldigheter, om tryggandet av tillgång till utbildning eller andra orsaker som hänför sig till ordnande av examina och utbildning förutsätter det. Dessutom kan anordnartillståndet innehålla bestämmelser om villkor för ordnandet av examina och utbildningar samt bestämmelser om utvecklingsuppgifter och andra uppgifter.

28 §

Förutsättningar för beviljande av anordnartillstånd

En förutsättning för beviljande av ett anordnartillstånd är att examina och utbildning behöver ordnas med tanke på de riksomfattande och regionala kompetensbehoven samt utbudet av examina och utbildning. Examina eller utbildning får inte ordnas i syfte att uppnå ekonomisk vinst.

Anordnartillstånd kan beviljas en sökande som med tanke på fullgörandet av den uppgift som ansökan gäller har behövligt kunnande och tillräckligt samarbete med arbets- och näringslivet samt ekonomiska och operativa förutsättningar för att på ett ändamålsenligt sätt ordna examina och utbildning i enlighet med denna uppgift. Vid bedömningen av förutsättningarna beaktas verksamhetens kvalitet, effektivitet och resultat.

Undervisnings- och kulturministeriet ska i samband med beslut som gäller beviljande av anordnartillstånd se till att tillstånden bildar en helhet som säkerställer tillräcklig tillgång till yrkesutbildning.

Bestämmelser om de förfaranden som hänför sig till sökande av anordnartillstånd, om de handlingar och utredningar som ska fogas till ansökan och om närmare förutsättningar för beviljande av anordnartillstånd utfärdas genom förordning av statsrådet.

29 §

Ändring och återkallande av anordnartillstånd

Undervisnings- och kulturministeriet beslutar efter ansökan om ändring och återkallande av anordnartillstånd.

Undervisnings- och kulturministeriet kan utan ansökan ändra ett anordnartillstånd, om ordnandet av examina och utbildning i betydande grad avviker från kompetensbehoven eller om andra särskilda skäl som hänför sig till ordnandet av examina och utbildning eller statsfinansiella skäl förutsätter det.

Undervisnings- och kulturministeriet kan utan ansökan ändra eller återkalla ett anordnartillstånd, om

1) de examina eller den utbildning som anges i tillståndet inte längre ordnas,

2) de examina eller den utbildning som ordnats eller utbildningsanordnarens verksamhetsförutsättningar inte längre uppfyller de förutsättningar för beviljande av tillstånd som anges i 28 §, eller

3) examina eller utbildningen annars väsentligen ordnas i strid med denna lag eller med bestämmelser eller föreskrifter som utfärdats med stöd av den.

Undervisnings- och kulturministeriet ska ge utbildningsanordnaren tillfälle att inom en skälig tid avhjälpa de brister som avses i 3 mom. innan anordnartillståndet ändras eller återkallas. Undervisnings- och kulturministeriet ska höra arbets- och näringsministeriet innan ett tillstånd att ordna arbetskraftsutbildning ändras eller återkallas. Undervisnings- och kulturministeriet ska i samband med beslut som gäller återkallande av ett anordnartillstånd se till att en tillräcklig tillgång till yrkesutbildning inte äventyras.

Ett beslut om anordnartillstånd som avses i 2 och 3 mom. är avgiftsfritt.

30 §

Anskaffning av utbildning

En utbildningsanordnare kan skaffa examensdelar som anges i anordnartillståndet samt examensutbildning som förbereder för dem, övrig utbildning i enlighet med anordnartillståndet samt i 27 § 1 mom. avsedd läroavtalsutbildning av en annan anordnare av yrkesutbildning eller övrig utbildning, av någon annan offentlig aktör eller av någon annan privat sammanslutning eller stiftelse. Dessutom kan utbildningsanordnaren, för att möjliggöra en studerandes individuella val, i samband med att examina och utbildning ordnas i enlighet med anordnartillståndet av de ovannämnda aktörerna även skaffa andra examens- och utbildningsdelar än sådana som anges i tillståndet samt skaffa stödåtgärder för förvärvande av kunnande. En utbildningsanordnare kan emellertid skaffa bedömning av kunnandet i fråga om en examens- eller utbildningsdel bara av en anordnare av yrkesutbildning som har beviljats anordnartillstånd eller av en anordnare av övrig utbildning som har beviljats ett motsvarande tillstånd.

Utbildningsanordnaren svarar för att i 1 mom. avsedda examina, examensdelar och utbildningar som anordnaren skaffar ordnas i enlighet med denna lag.

31 §

Avgiftsbelagd serviceverksamhet

En utbildningsanordnare kan ordna examina och examensdelar som aves i denna lag, examensutbildning som förbereder för dem samt handledande utbildning som avgiftsbelagd serviceverksamhet, om det är fråga om anskaffning av utbildning i enlighet med 30 §.

32 §

Service- och produktionsverksamhet som stöder undervisningen

Utbildningen kan efter behov omfatta service- och produktionsverksamhet som stöder undervisningen enligt anordnartillståndet.

33 §

Uppdragsutbildning

En utbildningsanordnare kan för en grupp av studerande ordna examina och examensdelar som anges i anordnartillståndet samt examensutbildning som förbereder för dem så att utbildningen beställs och finansieras av finska staten, en annan stat, en internationell organisation, ett finskt eller utländskt offentligt samfund eller en finsk eller utländsk stiftelse eller privat sammanslutning (*uppdragsutbildning*).

Uppdragsutbildning får inte ordnas för medborgare i stater som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller för personer som jämställs med medborgare i Europeiska unionen med stöd av ett avtal som Europeiska unionen och dess medlemsstater har ingått med en annan avtalspart, eller för sådana personers familjemedlemmar. Uppdragsutbildning får inte heller ordnas för personer som har i utlänningslagen (301/2004) avsett EU-blåkort, kontinuerligt eller permanent uppehållstillstånd eller EU-uppehållstillstånd för varaktigt bosatta, eller för sådana personers familjemedlemmar. I fråga om begreppet familjemedlem tillämpas definitionen i utlänningslagen.

34 §

Bestämmelser som tillämpas på uppdragsutbildning

På uppdragsutbildning tillämpas inte vad som i 24 § föreskrivs om undervisnings- och examensspråk, i 25 § om verksamhetsområde och i 26 § om minimiantalet studerandeår.

På uppdragsutbildning tillämpas inte heller bestämmelserna i 4 kap., med undantag för bestämmelserna i 38 § 1 mom. om förutsättningar för antagning som studerande och bestämmelserna i 40 och 41 § om hinder för antagning som studerande och om information i anslutning till detta.

På uppdragsutbildning tillämpas vad som i 5 kap. föreskrivs om personlig tillämpning, om inte utbildningsanordnaren och beställaren avtalar något annat.

På uppdragsutbildning tillämpas inte bestämmelserna i 7 kap., med undantag för bestämmelserna i 62 § 1 mom. om examensutbildningens innehåll, bestämmelserna i 64 § 2 mom. om anpassning av bedömningen av kunnandet och bestämmelserna i 66 § om avvikelse från kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet.

På uppdragsutbildning tillämpas inte bestämmelserna i 70—79 och 95 §, om uppdragsutbildningen ordnas annanstans än i Finland. På uppdragsutbildning tillämpas inte annars bestämmelserna i 10 kap.

35 §

Ordnande av examensutbildning utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

En utbildningsanordnare kan utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet ordna examina och examensdelar som anges i anordnartillståndet samt examensutbildning som förbereder för dem. Till utbildningen kan personer som avses i 33 § 2 mom. inte antas som studerande.

På utbildning som avses i denna paragraf tillämpas inte bestämmelserna i 24 § om undervisnings- och examensspråk, i 25 § om verksamhetsområde, i 26 § om minimiantalet studerandeår, i

42 § om val av examen eller utbildning, i 63 § om studier som stöder studiefärdigheterna, i 68 § om undervisningens offentlighet, i 70—79 § om läroavtalsutbildning och utbildning som grundar sig på utbildningsavtal eller i 99—106 § om studerandevård, rätten till avgiftsfria måltider, studiesociala förmåner, internatboende, avgifter som tas ut av studerande och studerandekårer. Bestämmelserna i 40 § tillämpas enbart i fråga om hinder för antagning som studerande och 64 § 2 mom. enbart i fråga om anpassning av bedömningen av kunnandet.

36 §

Finansiering av och avgifter för uppdragsutbildning och utbildning som ordnas utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

Uppdragsutbildning och i 35 § avsedd utbildning som ordnas utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet får inte försämra utbildningsanordnarens förutsättningar att ordna examina och utbildning som anges i anordnartillståndet.

Utbildningsanordnarna ska av i 33 § 1 mom. avsedda beställare av utbildning eller i 35 § 1 mom. avsedda studerande ta ut avgifter som åtminstone täcker kostnaderna för att ordna utbildningen. Den som har beställt utbildningen har rätt att av de studerande som deltar i uppdragsutbildningen ta ut avgifter i enlighet med lagstiftningen i beställarens placeringsstat eller i enlighet med beställarens praxis.

4 kap.

Att söka sig till utbildning samt antagning som studerande

37 §

Att söka sig till utbildning samt ansökningsförfaranden

Var och en har rätt att fritt ansöka om att få att avlägga en i denna lag avsedd examen eller genomföra en i denna lag avsedd utbildning.

Vid kontinuerlig ansökan beslutar utbildningsanordnaren om ansökningstider och ansökningsförfaranden. Vid antagning av studerande till utbildningar för yrkesinriktade grundexamina eller inom handledande utbildningar kan riksomfattande ansökningsförfaranden dock tillämpas. Bestämmelser om riksomfattande ansökningsförfaranden utfärdas genom förordning av statsrådet.

Bestämmelserna i detta kapitel tillämpas inte på personalutbildning med undantag av bestämmelserna i 38 § 1 mom. om förutsättningar för antagning som studerande samt bestämmelserna i 40 och 41 § om hinder för antagning som studerande och om information i anslutning till detta. Beslut om antagning av studerande till personalutbildning fattas av arbetsgivaren i samarbete med utbildningsanordnaren.

Med avvikelse från det som anges i detta kapitel fattas beslut om val av studerande till arbetskraftsutbildning av arbets- och näringsbyrån i samarbete med utbildningsanordnaren. Vid ansökan om att bli antagen som studerande och antagning som studerande tillämpas det som föreskrivs i 5 kap. 3 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice och i bestämmelser som utfärdats med stöd av den paragrafen samt i 38, 40 och 41 § i denna lag. Bestämmelser om sökan-

de av ändring i arbets- och näringsbyråns beslut finns i 14 kap. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice. Om ett beslut som gäller antagning som studerande grundar sig på de förutsättningar som fastställs i 38, 40 eller 41 §, tillämpas på sökande av ändring dock 12 kap. i denna lag.

38 §

Förutsättningar för antagning som studerande

Som studerande kan en sökande antas som har slutfört den grundläggande utbildningens lärokurs eller en motsvarande tidigare lärokurs eller som utbildningsanordnaren i övrigt anser ha tillräckliga förutsättningar att förvärva det kunnande eller avlägga den examen som eftersträvas.

En förutsättning för att bli antagen som studerande till en utbildning som handleder för yrkesutbildning är utöver vad som föreskrivs i 1 mom. att

1) den sökande inte har

a) avlagt studentexamen som avses i lagen om anordnande av studentexamen (672/2005) eller en examen som enligt 17 § i den lagen till nivån motsvarar studentexamen,

b) avlagt en i denna lag avsedd yrkesinriktad grundexamen, yrkesexamen eller specialyrkesexamen, genomfört i denna lag avsedd handledande utbildning eller avlagt någon tidigare examen eller genomfört någon tidigare utbildning som motsvarar dem,

c) avlagt högskoleexamen, eller

d) avlagt en utländsk examen som motsvarar någon av de examina som avses i underpunkterna a—c, och

2) den sökande har som mål att efter den handledande utbildningen avlägga en i denna lag avsedd examen eller examensdel.

En sökande kan dock antas som studerande till en utbildning som handleder för yrkesutbildning trots att han eller hon har avlagt en examen eller genomfört en utbildning som avses i 2 mom. 1 punkten, om det av särskilda skäl är motiverat att personen genomför en sådan utbildning för att förvärva färdigheter för fortsatta studier.

39 §

Urvalsgrunder vid antagning av studerande

Vid antagning av studerande ska jämlika urvalsgrunder tillämpas.

Utbildningsanordnaren beslutar om de urvalsgrunder som ska tillämpas vid antagning av studerande och om inträdes- och lämplighetsprov. Bestämmelser om de urvalsgrunder och om inträdes- och lämplighetsprov som ska tillämpas i de riksomfattande ansökningsförfaranden som avses i 37 § 2 mom. får dock utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet.

40 §

Tillgänglighet vid antagning av studerande

En omständighet som hänför sig till en sökandes hälsotillstånd eller funktionsförmåga får inte vara ett hinder för antagning som studerande. Som studerande kan dock inte den antas som på

grund av sitt hälsotillstånd eller sin funktionsförmåga inte kan genomföra utbildningsrelaterade praktiska uppgifter vid en läroanstalt, på en arbetsplats eller i en annan inlärningsmiljö, om kraven på säkerhet vid examina som avses i 81 § så förutsätter och om detta hinder inte kan undanröjas med rimliga åtgärder.

I fråga om examina som avses i 81 § ska som hinder för antagning som studerande också betraktas beslut om indragning av studierätten enligt 81 § i denna lag, 33 § i yrkeshögskolelagen eller 43 a § i universitetslagen, om omständigheter som har samband med skyddet för andras hälsa och säkerhet förutsätter det.

Utbildningsanordnaren ska ge den sökande information om vilka krav på hälsotillståndet och andra förutsättningar som hänför sig till avläggande av examen eller genomförande av utbildning.

Utbildningsstyrelsen bestämmer vilka krav på hälsotillståndet som hänför sig till examina som avses i 81 §.

41 §

Information om antagning som studerande

Den sökande ska på begäran av utbildningsanordnaren lämna sådana uppgifter om sitt hälsotillstånd som förutsätts för bedömningen av antagning som studerande, när det handlar om examina som avses i 81 § eller ansökan om att bli antagen som studerande hos en utbildningsanordnare som fått till uppgift att ordna krävande särskilt stöd som avses i 65 §.

Den sökande ska på begäran av utbildningsanordnaren ge information om beslut om indragning av studierätten, när det är fråga om examina som avses i 81 §.

Utbildningsanordnaren har trots sekretessbestämmelserna rätt att av en annan utbildningsanordnare, en yrkeshögskola eller ett universitet få sådana nödvändiga uppgifter om beslut om indragning av den sökandes studierätt och grunderna för detta som förutsätts för antagning som studerande.

42 §

Val av examen eller utbildning

Vid kontinuerlig ansökan som avses i 37 § 2 mom. ska utbildningsanordnaren tillsammans med den sökande utreda vilken examen, examensdel eller utbildning som är lämplig för honom eller henne, om den sökande inte har ansökt om att bli antagen som studerande till en viss examen eller utbildning. Utbildningsanordnaren ska hänvisa en sökande att söka sig till en annan utbildningsanordnares utbildning eller vid behov till någon annan ändamålsenlig tjänst, om utbildningsanordnaren inte antar den sökande som studerande.

Om en sökande vid kontinuerlig ansökan har ansökt om att få avlägga en viss examen eller sökt sig till en viss utbildning, kan utbildningsanordnaren hänvisa den sökande att söka sig till studier för en annan examen eller till en annan utbildning eller vid behov till någon annan ändamålsenlig tjänst, om utbildningsanordnaren med stöd av ansökan bedömer att någon annan examen eller utbildning är lämpligare för den sökande.

Om någon som har blivit antagen som studerande av grundad anledning vill byta examen eller utbildning eller om den studerande utan godtagbar orsak ämnar avbryta en utbildning som han eller hon inlett, ska utbildningsanordnaren tillsammans med den studerande utreda vilken examen

eller utbildning som är lämpligare för honom eller henne och vid behov hänvisa den studerande att söka sig till en annan utbildningsanordnares utbildning eller till någon annan ändamålsenlig tjänst.

43 §

Beslut om antagning som studerande

Utbildningsanordnaren beslutar vem som antas som studerande.

Om studerande antas i riksomfattande ansökningsförfaranden som avses i 37 § 2 mom., kan beslut om att inte anta en sökande meddelas med avvikelse från det som i 7 kap. i förvaltningslagen (434/2003) föreskrivs om givande av förvaltningsbeslut. Den sökande ska dock meddelas beslutet skriftligen. Utbildningsanordnaren ska ge ett i 7 kap. i förvaltningslagen avsett förvaltningsbeslut om antagning som studerande, om den sökande framställer en skriftlig eller muntlig begäran om beslutet inom 30 dagar från det att han eller hon fick det i detta moment avsedda meddelandet om resultatet av antagningen.

5 kap.

Personlig tillämpning

44 §

Personlig utvecklingsplan för kunnandet

För en studerande som inleder en utbildning ska det utarbetas en personlig utvecklingsplan för kunnandet, där individuella uppgifter om identifiering, erkännande, förvärvande, utveckling och påvisande av kunnandet och om handlednings- och stödåtgärder förs in i enlighet med bestämmelserna i 46—49 § och 67 § 2 mom. Närmare bestämmelser om de uppgifter som ska föras in i planen utfärdas genom förordning av statsrådet.

Utbildningsanordnaren svarar för att den personliga utvecklingsplanen för kunnandet utarbetas och uppdateras.

Utbildningsanordnaren ska på basis av den studerandes mål samt identifierat tidigare förvärvat kunnande planera om den studerande ska avlägga en hel examen eller enbart en eller flera examensdelar, om detta inte beslutats enligt 43 §. Bestämmelserna i detta moment tillämpas inte på arbetskraftsutbildning.

Bestämmelserna i detta kapitel tillämpas på övrig yrkesutbildning enligt 8 § enbart till den del det är fråga om utbildning som baserar sig på läroavtal eller utbildningsavtal.

45 §

Utarbetande och godkännande av den personliga utvecklingsplanen för kunnandet

Utbildningsanordnaren utarbetar och uppdaterar den personliga utvecklingsplanen för kunnandet tillsammans med den studerande. I utarbetandet och uppdateringen deltar en lärare, en studie-

handledare eller vid behov någon annan företrädare för utbildningsanordnaren som utbildningsanordnaren utser.

Arbetsgivaren eller någon annan förträdare för arbetsplatsen deltar i utarbetandet och uppdateringen av den personliga utvecklingsplanen för kunnandet, om utbildningen ordnas som läroavtalsutbildning eller som utbildning som grundar sig på utbildningsavtal eller om kunnandet visas på arbetsplatsen. Om det i arbetskraftsutbildning ingår att förvärva kunnande på en arbetsplats, kan också en företrädare för arbets- och näringsmyndigheten delta i utarbetandet av planen.

De aktörer som samarbetar med utbildningsanordnaren deltar dessutom i utarbetandet och uppdateringen av den personliga utvecklingsplanen för kunnandet till den del förvärvandet eller visandet av kunnandet eller handlednings- och stödåtgärderna i enlighet med planen baserar sig på sådan anskaffning av utbildning som avses i 30 § eller på någon annan form av samarbete mellan utbildningsanordnaren och en annan anordnare av yrkesutbildning, en anordnare av gymnasieutbildning eller andra aktörer.

Den personliga utvecklingsplanen för kunnandet och ändringar i den godkänns av utbildningsanordnaren och den studerande samt av de aktörer som avses i 2 och 3 mom., till den del de deltar i utarbetandet och uppdateringen av planen. En minderårig studerandes vårdnadshavare eller lagliga företrädare ska ha möjlighet att vara med och utarbeta och uppdatera den studerandes personliga utvecklingsplan för kunnandet.

46 §

Identifiering av tidigare förvärvat kunnande

Det kunnande som en studerande tidigare har förvärvat ska utredas och identifieras av utbildningsanordnaren med stöd av dokument och annan utredning som den studerande lägger fram.

47 §

Erkännande av tidigare förvärvat kunnande

Utbildningsanordnaren ska erkänna kunnande som en studerande tidigare har förvärvat och som motsvarar kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet enligt examens- eller utbildningsgrunderna. Erkännande av kunnande sker med stöd av dokument och annan utredning som avses i 46 §. Närmare bestämmelser om förfaringssätten vid erkännande av kunnande utfärdas genom förordning av statsrådet.

Vid bedömning av tidigare förvärvat kunnande tillämpas bestämmelserna i 53 § 1—3 mom. om bedömning av kunnandet, i 54 § om bedömare av kunnandet, i 55 § om kontroll och rättelse av bedömningen och i 56 § om höjning av vitsord. Med avvikelse från 54 § 1 mom. bedöms kunnandet dock av två lärare eller andra företrädare för utbildningsanordnaren, om det tidigare förvärvade kunnandet bedöms utan att den studerande deltar i ett yrkesprov. Om tidigare förvärvat kunnande erkänns utan bedömning av kunnandet tillämpas endast bestämmelserna i 56 § om höjning av vitsord.

Utbildningsstyrelsen kan meddela föreskrifter om principerna för dimensioneringen av identifieringen och erkännandet av kunnande samt omvandlingen av vitsord.

48 §

Planering av förvärvande av kunnande

Utbildningsanordnaren ska planera hur den yrkesskicklighet eller det kunnande som förutsätts i examens- eller utbildningsgrunderna ska förvärvas, om den studerande inte har det tidigare förvärvade kunnande som behövs för att kunna visa sitt kunnande. Dessutom ska utbildningsanordnaren planera de handlednings- och stödåtgärder som den studerande behöver, följa hur den studerandes kunnande utvecklas och vid behov planera de studier enligt 63 § som stöder studiefärdigheterna, det särskilda stöd och den anpassning av bedömningen av kunnandet som avses i 64 § och den avvikelse från kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet som avses i 66 §.

Förvärvande av yrkesskicklighet eller kunnande planeras individuellt för varje examens- eller utbildningsdel.

Det som i denna paragraf föreskrivs om studerande tillämpas också på den som söker till läroavtalsutbildning.

49 §

Planering av påvisande av kunnande

Utbildningsanordnaren ska planera hur den yrkesskicklighet eller det kunnande som förutsätts i examens- eller utbildningsgrunderna ska visas.

Påvisande av yrkesskickligheten eller kunnandet planeras individuellt för varje examens- eller utbildningsdel.

6 kap.

Avläggande av examen eller genomförande av handledande utbildning och bedömning av kunnandet

50 §

Avläggande av examen och genomförande av handledande utbildning

En examensdel har avlagts när den studerande har visat det kunnande som anges i examensgrunderna på det sätt som föreskrivs i 52 § eller när kunnandet har erkänts i enlighet med 47 §. En examen har avlagts när alla examensdelar som enligt examensgrunderna krävs för examen har avlagts med godkänt resultat.

En utbildningsdel i handledande utbildning har genomförts när den studerande har visat det kunnande som anges i utbildningsgrunderna på det sätt som föreskrivs i 52 § eller när kunnandet har erkänts i enlighet med 47 §. Den handledande utbildningen har genomförts när alla utbildningsdelar som enligt utbildningsgrunderna krävs för utbildningen har genomförts med godkänt resultat.

51 §

Respons på hur kunnandet utvecklats

Studerande har rätt att få respons på hur deras kunnande har utvecklats under avläggandet av examen eller under utbildningen. Under examensutbildningen och den handledande utbildningen bedömer de lärare som svarar för undervisningen och andra företrädare för utbildningsanordnaren som deltar i undervisningen, handledningen och stödet till den studerande hur den studerandes kunnande har utvecklats och ger respons på detta. Under utbildning som ordnas på en arbetsplats görs en bedömning och ges respons också av den ansvariga arbetsplatshandledaren. Om en studerande avlägger en examen eller examensdel utan att delta i examensutbildning, görs bedömningen av hur av hans eller hennes kunnande har utvecklats och ges respons på detta av de bedömare av kunnandet som avses i 54 §, i samband med bedömningen av kunnandet.

Genom respons handleds och uppmuntras de studerande att nå målen enligt den personliga utvecklingsplanen för kunnandet och utvecklas deras förutsättningar för självbedömning.

52 §

Påvisande av kunnandet

Den yrkesskicklighet och det kunnande som de olika examensdelarna kräver visas genom att praktiska arbetsuppgifter utförs i genuina arbetssituationer och arbetsprocesser (*yrkesprov*). I ett yrkesprov visar den studerande hur väl han eller hon har förvärvat den centrala yrkesskicklighet eller det centrala kunnande som anges i examensgrunderna. Det kunnande som krävs för avläggande av gemensamma examensdelar kan vid behov visas också på något annat sätt.

Det kunnande som krävs för genomförande av utbildningsdelar i handledande utbildning visas på något annat sätt än genom yrkesprov.

Utbildningsanordnaren svarar för att yrkesproven genomförs. Yrkesproven genomförs på arbetsplatser i praktiska arbetssituationer. Av grundad anledning kan ett yrkesprov dock också ordnas någon annanstans än på en arbetsplats. Den omgivning där yrkesprovet genomförs ska göra det möjligt att visa det kunnande som anges i examensgrunderna. Vid behov kan det kunnande som visas genom ett yrkesprov kompletteras med andra bedömningar av kunnandet på det sätt som Utbildningsstyrelsen i examensgrunderna med stöd av 15 § bestämmer om bedömningen av kunnandet. En studerande kan delta i yrkesprov oberoende av på vilket sätt han eller hon förvärvat sitt kunnande.

Utbildningsanordnaren ska ordna möjlighet för de studerande att visa sitt kunnande så snart som möjligt efter det att de anses ha uppfyllt kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet enligt examens- eller undervisningsgrunderna.

Möjlighet att avlägga examensdelar ska ordnas också för dem som av en myndighet som svarar för erkännande av yrkeskvalifikationer har fått ett sådant beslut om villkorligt erkännande av yrkeskvalifikationer enligt 13 § 2 mom. i lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer där det av den sökande krävs sådana kompensationsåtgärder som avses i den lagen.

Utbildningsanordnaren ska erbjuda möjlighet att avlägga examen eller en examensdel även utan deltagande i examensutbildning samt i samarbete med sådana aktörer som på företagsekonomiska grunder erbjuder utvecklingstjänster gällande kunnande.

53 §

Bedömning av kunnandet

Genom bedömning av kunnandet ges information om det kunnande som den studerande har och säkerställs att kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet i examens- eller utbildningsgrunderna nås samt utvecklas förutsättningar för självbedömning. Den studerandes kunnande bedöms mångsidigt genom att kunnandet jämförs med det kunnande som anges i examens- eller utbildningsgrunderna. Bedömningen ska omfatta alla krav på yrkesskicklighet och mål för kunnandet som i examens- eller utbildningsgrunderna ställts för den examensdel som ska avläggas eller den utbildningsdel som ska genomföras. Om bedömningen av kunnandet har anpassats i enlighet med 64 § 2 mom. eller om avvikelse från kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet har gjorts i enlighet med 66 §, bedöms kunnandet genom att det jämförs med målen i den studerandes personliga utvecklingsplan för kunnandet.

Bedömarna bedömer kunnandet hos en studerande separat för varje examens- eller utbildningsdel samt i fråga om gemensamma examensdelar separat för varje delområde. På grundval av bedömningen av kunnandet ger bedömarna vitsord för yrkesinriktade examensdelar, gemensamma examensdelar och deras delområden och för utbildningsdelar i handledande utbildning i enlighet med skalan för bedömning av kunnandet. Bestämmelser om skalan för bedömning av kunnandet utfärdas genom förordning av statsrådet.

Bedömarna ska bedöma kunnandet utan obefogat dröjsmål efter det att ett yrkesprov eller något annat påvisande av kunnande som gäller en examens- eller utbildningsdel har genomförts.

Utbildningsanordnaren utarbetar som en del av sitt kvalitetsledningssystem separat för varje examen eller utbildning en plan för hur bedömningen av kunnandet ska genomföras.

Studerande ska ges möjlighet till självbedömning av sina prestationer. Självbedömningen påverkar inte bedömningen av kunnandet eller det vitsord som ges över kunnandet.

54 §

Bedömare av kunnandet

Två bedömare som utbildningsanordnaren utser ska tillsammans utföra bedömningen av kunnandet i fråga om yrkesinriktade examensdelar och separat för varje examensdel besluta om bedömningen. Den ena bedömaren ska vara lärare eller av särskilda skäl någon annan företrädare för utbildningsanordnaren, och den andra ska företräda arbetslivet. Av särskilda skäl kan bedömningen utföras och beslut om den fattas också av två lärare eller andra företrädare för utbildningsanordnaren.

Bedömningen av kunnandet i fråga om utbildningsdelar i handledande utbildning samt gemensamma examensdelar och deras delområden utförs och beslut om bedömningen fattas av en lärare eller av särskilda skäl någon annan företrädare för utbildningsanordnaren. När en gemensam examensdel eller ett delområde av en gemensam examensdel avläggs och bedöms i samband med en yrkesinriktad examensdel, kan också företrädare för arbetslivet höras vid bedömningen av kunnandet.

Bedömarna ska ha tillräcklig yrkesskicklighet och tillräckligt kunnande i anknytning till den examen som ska avläggas och i synnerhet till den examensdel, det delområde av en gemensam examensdel eller den handledande utbildning som ska bedömas samt tillräcklig förtrogenhet med

bedömning och grunderna för den examen som avläggs eller för den handledande utbildning som genomförs. Utbildningsanordnaren ska introducera bedömare som företräder arbetslivet i bedömningen av kunnandet. I fråga om jäv för bedömare tillämpas vad som föreskrivs i 27—29 § i förvaltningslagen.

55 §

Kontroll och rättelse av bedömningen

En studerande har rätt att få information om hur bedömningsgrunderna har tillämpats på bedömningen av hans eller hennes kunnande. Bestämmelser om förfaringssätt utfärdas genom förordning av statsrådet.

En studerande kan av bedömarna skriftligen begära en kontroll av bedömningen inom 14 dagar från den tidpunkt då han eller hon har haft tillfälle att ta del av resultaten av bedömningen och av information om hur bedömningsgrunderna har tillämpats på hans eller hennes prestation. Bedömarna ska fatta beslut om en kontroll av bedömningen utan obefogat dröjsmål.

En studerande som deltar i examensutbildning kan hos respektive arbetslivskommission skriftligen begära rättelse av ett i 2 mom. avsett beslut om kontroll av bedömningen. Rättelse ska begäras inom 14 dagar från delfåendet av beslutet. Om bedömningen är uppenbart felaktig, får arbetslivskommissionen bestämma att en ny bedömning ska göras samt av grundad anledning kräva att utbildningsanordnaren ska utse nya bedömare.

En studerande som deltar i handledande utbildning kan hos rektorn skriftligen begära rättelse av ett i 2 mom. avsett beslut om kontroll av bedömningen. Rättelse ska begäras inom 14 dagar från delfåendet av beslutet. Om bedömningen är uppenbart felaktig, kan rektorn bestämma att en ny bedömning ska göras samt av grundad anledning utse en ny bedömare.

56 §

Omtagning av bedömning och höjning av vitsord

Utbildningsanordnaren ska ge de studerande möjlighet att ta om påvisandet av kunnandet, om deras kunnande bedöms som underkänt. Utbildningsanordnaren ska också ge de studerande möjlighet att höja ett godkänt vitsord som getts på basis av bedömningen av kunnandet.

57 §

Betyg över avlagd examen

Utbildningsanordnaren ska ge den studerande ett examensbetyg när examen har avlagts på det sätt som anges i 50 §. Utbildningsanordnaren ska ge den studerande ett betyg över avlagda examensdelar, om den studerande endast avlägger en eller flera examensdelar och det kunnande som ställts som mål i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet har nåtts. Den studerande ska också ges ett betyg över avlagda examensdelar, om han eller hon anses ha avgått på det sätt som anges i 97 §. Utbildningsanordnaren ska även utfärda ett betyg över avlagda examensdelar på begäran av den studerande. Betyg över examina och examensdelar utfärdas i enlighet med den bedömning av kunnandet som avses i 53 §.

Om utbildningen har ordnats enligt läroavtalsutbildning som avses i 27 § mom. 1, ger den utbildningsanordnare som läroavtalsutbildningen har anskaffats av examensbetyget som avses i moment 1. Om studerande ges ett i mom. 1 avsett betyg över avlagda examensdelar, som har ordnats i form av i 30 § avsedd anskaffning ger enbart den utbildningsanordnare, som examensdelen eller delarna har anskaffats av betyget.

Utbildningsanordnaren får dock inte utfärda ett examensbetyg eller ett betyg över avlagda examensdelar, om den studerande på grund av anpassning av bedömningen av kunnandet enligt 64 § 2 mom. eller avvikelse enligt 66 § inte har uppfyllt examensdelarnas centrala krav på yrkesskicklighet och mål för kunnandet. I sådana fall ska utbildningsanordnaren utfärda ett betyg över den studerandes kunnande.

58 §

Betyg över genomförd handledande utbildning

Utbildningsanordnaren ska ge den studerande ett betyg över genomförd utbildning, när en utbildning som handleder för yrkesutbildning eller en utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv har genomförts på det sätt som anges i 50 §. Utbildningsanordnaren ska ge den studerande ett betyg över genomförda utbildningsdelar, om den studerande anses ha avgått på det sätt som anges i 97 §. Utbildningsanordnaren ska också utfärda ett betyg över genomförda utbildningsdelar på begäran av den studerande.

59 §

Intyg över deltagande i utbildning

Utbildningsanordnaren ska ge den studerande ett intyg över deltagande i övrig yrkesutbildning enligt 8 §, när utbildningen har slutat eller om den studerande anses ha avgått på det sätt som anges i 97 §. Utbildningsanordnaren ska också utfärda ett intyg över deltagande i övrig yrkesutbildning på begäran av den studerande.

Utbildningsanordnaren ska på begäran av den studerande ge honom eller henne ett intyg över deltagande i examensutbildning eller handledande utbildning.

60 §

Närmare bestämmelser och föreskrifter om betyg och intyg

Närmare bestämmelser om innehållet i och bilagorna till betyg och intyg enligt 57—59 § utfärdas genom förordning av statsrådet. Utbildningsstyrelsen bestämmer vilka uppgifter som ska föras in i betygen och intygen och i bilagorna till dem.

7 kap.

Förvärvande av kunnande

61 §

Rätt till undervisning och handledning

Studerande har rätt att i olika inlärningsmiljöer få sådan undervisning och handledning som dels gör det möjligt att uppfylla kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet enligt examens- eller utbildningsgrunderna, dels stöder de studerandes utveckling till goda, harmoniska och bildade människor och samhällsmedlemmar.

En studerande har rätt att få personlig och annan behövlig studiehandledning.

62 §

Utbildningens innehåll

Utbildningsanordnaren beslutar om innehållet i och genomförandet av examensutbildning i enlighet med de examensgrunder som avses i 15 § samt om innehållet i och ordnande av utbildning som handleder för en yrkesinriktad examen och utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv i enlighet med de utbildningsgrunder som avses i 16 §.

Om en studerande inom utbildningen för en yrkesinriktad grundexamen inte har tidigare kunnande som förvärvats i samband med praktiska arbetsuppgifter och som hänför sig till den examen som ska avläggas, ska det i den studerandes examensutbildning ingå utbildning som ordnas på en arbetsplats i samband med praktiska arbetsuppgifter.

Beslut om innehållet i och genomförandet och omfattningen av övrig yrkesutbildning fattas av utbildningsanordnaren, om inte regleringen inom branschen förutsätter något annat.

63 §

Studier som stöder studiefärdigheterna

Utöver det som anges i examensgrunderna kan det, som en del av examensutbildningen, ordnas studier som stöder studiefärdigheterna. Syftet med dessa studier är att den studerande ska förvärva sådant kunnande som baserar sig på de individuella behoven och som ger honom eller henne förutsättningar att delta i examensutbildning och visa sitt kunnande genom yrkesprov eller på något annat sätt.

Utbildningsanordnaren beslutar om ordnandet av studier som stöder studiefärdigheterna och om studiernas innehåll.

64 §

Särskilt stöd

En studerande har rätt till särskilt stöd om han eller hon på grund av inlärningssvårigheter, funktionsnedsättning eller sjukdom eller av någon annan orsak behöver långvarigt eller regelbundet särskilt stöd i sitt lärande och sina studier för att uppfylla kraven på yrkesskicklighet och nå målen för kunnandet enligt examens- eller utbildningsgrunderna. Med särskilt stöd avses planenligt pedagogiskt stöd enligt den studerandes mål och färdigheter samt särskilda undervisnings- och studiearrangemang.

Målet för särskilt stöd är att den studerande ska nå den yrkesskicklighet och det kunnande som anges i examens- eller utbildningsgrunderna. I fråga om studerande som får särskilt stöd kan bedömningen av kunnandet i enlighet med grunderna för de yrkesinriktade grundexamina anpassas genom att en individuell bedömning av kunnandet utarbetas för den studerande. Bedömningen av kunnandet kan anpassas bara i den omfattning det är nödvändigt med hänsyn till den studerandes personliga mål och färdigheter.

Målet för det särskilda stödet är dessutom att främja en total rehabilitering av den studerande i samarbete med dem som producerar rehabiliteringstjänster.

65 §

Krävande särskilt stöd

En utbildningsanordnare som har fått till uppgift att ordna krävande särskilt stöd enligt 27 § 2 mom. ska ordna utbildning för studerande som har stora inlärningssvårigheter eller en svår funktionsnedsättning eller sjukdom som gör att de behöver individuellt, omfattande och mångsidigt särskilt stöd som avses i 64 §.

66 §

Avvikelse från kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet

Avvikelse från kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet enligt grunderna för yrkesinriktade grundexamina får göras genom att den studerande låter bli att visa något av det kunnande som förutsätts i examensgrunderna, om

1) de krav på yrkesskicklighet eller de mål för kunnandet som anges i examensgrunderna till någon del är oskäliga för den studerande med hänsyn till förhållandena eller tidigare förvärvat kunnande, eller

2) avvikelsen är motiverad av skäl som har samband med den studerandes funktionsnedsättning eller hälsotillstånd.

Målet för avvikelsen är att den studerande ska kunna avlägga en examen även om han eller hon av orsaker som avses i 1 mom. till någon del inte kan uppfylla kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet enligt examensgrunderna. Avvikelse från kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet får göras endast i den omfattning detta är nödvändigt av de orsaker som avses i 1 mom.

67 §

Beslut om särskilt stöd och avvikelse

Utbildningsanordnaren beslutar om sådant särskilt stöd till de studerande och om sådan anpassning av bedömningen av kunnandet som avses i 64 och 65 § samt om sådan avvikelse från kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet som avses i 66 §. Den studerande och den studerandes vårdnadshavare eller lagliga företrädare ska höras innan beslut enligt detta moment fattas.

Utbildningsanordnaren ska i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet föra in innehållet i det särskilda stöd som tillhandahålls en studerande, anpassning av bedömningen av kunnandet och avvikelse från kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet.

68 §

Undervisningens offentlighet

Undervisningen är offentlig, med undantag för den utbildning som ordnas på arbetsplatser. Rätten att åhöra undervisningen kan dock begränsas av grundad anledning.

8 kap.

Utbildning som ordnas på en arbetsplats

69 §

Utbildning som ordnas på en arbetsplats i samband med praktiska arbetsuppgifter

Utbildningsanordnaren kan ordna i denna lag avsedd utbildning på en arbetsplats i samband med praktiska arbetsuppgifter.

70 §

Läroavtalsutbildning

Läroavtalsutbildning är utbildning som i huvudsak ordnas på en arbetsplats i samband med praktiska arbetsuppgifter och som vid behov kompletteras med förvärvande av kunnande som sker i andra inlärningsmiljöer. Läroavtalsutbildning grundar sig på ett skriftligt arbetsavtal för viss tid mellan en studerande som fyllt 15 år och arbetsgivaren eller på ett skriftligt avtal för viss tid mellan en studerande i tjänsteförhållande eller i ett offentligrättsligt anställningsförhållande som kan jämföras med ett tjänsteförhållande och arbetsgivaren (*läroavtal*). Arbetsiden per vecka för en studerande i läroavtalsutbildning ska i genomsnitt vara minst 25 timmar.

Den studerandes personliga utvecklingsplan för kunnandet ska fogas till läroavtalet till den del planen gäller läroavtalsutbildning. Av planen ska de praktiska arbetsuppgifter framgå som den studerande kan utföra för att nå det kunnande som har ställts som mål. Närmare bestämmelser om de frågor som ska regleras i läroavtalet utfärdas genom förordning av statsrådet.

En förutsättning för att läroavtal ska kunna ingås är att utbildningsanordnaren och arbetsgivaren skriftligen avtalar om ordnande av läroavtalsutbildning. Genom ett avtal om ordnande av läroavtalsutbildning får avvikelser inte göras från det som ingår i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet. Närmare bestämmelser om de frågor som ska regleras i avtalet mellan utbildningsanordnaren och arbetsgivaren utfärdas genom förordning av statsrådet.

Läroavtalsutbildning för en företagare kan ordnas i företagarens eget företag, om utbildningsanordnaren och företagaren avtalar om ordnande av läroavtalsutbildning på det sätt som avses i 3 mom.

Handledande utbildning och arbetskraftsutbildning får inte ordnas som läroavtalsutbildning.

71 §

Utbildning som grundar sig på utbildningsavtal

I utbildning som grundar sig på ett utbildningsavtal förvärvar den studerande kunnande på en arbetsplats i samband med praktiska arbetsuppgifter. Under sådan utbildning står den studerande inte i ett anställningsförhållande. Utbildningsanordnaren ingår ett skriftligt avtal med en företrädare för utbildningsavtalsarbetsplatsen om den studerandes förvärvande av kunnande på arbetsplatsen i samband med praktiska arbetsuppgifter (*utbildningsavtal*).

Utbildningsavtalet är ett avtal för viss tid som i enlighet med den personliga utvecklingsplanen för kunnandet ingås i fråga om enskilda examensdelar när det gäller annan utbildning än sådan som avses i 8 §. Avtal kan också ingås om mindre delar än en examensdel eller om flera examensdelar. Den studerandes personliga utvecklingsplan för kunnandet ska fogas till utbildningsavtalet till den del planen gäller utbildning som grundar sig på ett utbildningsavtal. Av planen ska de praktiska arbetsuppgifterna framgå som den studerande kan utföra för att nå det kunnande som har ställts som mål. Utbildningsavtalet och uppdateringar av det ska delges den studerande.

I fråga om fångars förvärvande av kunnande i anslutning till arbetsverksamhet i en straffanstalt ingår utbildningsanordnaren ett skriftligt avtal med en företrädare för straffanstalten.

I utbildningsavtalet bestäms med iakttagande av 77 § 2 mom. den arbetstid som ska tillämpas vid utbildning som ordnas på en arbetsplats.

Närmare bestämmelser om de frågor som ska regleras i utbildningsavtalet utfärdas genom förordning av statsrådet.

72 §

Förutsättningar för läroavtal och utbildningsavtal

En förutsättning för att ett avtal om ordnande av läroavtalsutbildning eller ett utbildningsavtal ska kunna ingås är att det på den arbetsplats där utbildningen sker med tanke på utbildningen enligt examensgrunderna eller den personliga utvecklingsplanen för kunnandet och ordnandet av yrkesprov finns tillgång till

1) tillräcklig produktions- och serviceverksamhet,
2) behövliga arbetsredskap,
3) personal som är kompetent i fråga om yrkeskunskap, utbildning och arbetslivserfarenhet.

På den arbetsplats där utbildningen sker utses det för den studerande en i fråga om yrkeskunskap, utbildning eller arbetslivserfarenhet kompetent ansvarig arbetsplatshandledare. För en fö-

retagare som får läroavtalsutbildning kan arbetsplatshandledaren också vara en person som kommer från en annan arbetsplats eller som i övrigt är lämplig för uppgiften.

73 §

Utbildningsersättningar

Om läroavtalsutbildningen uppskattas orsaka kostnader för arbetsgivaren, betalar utbildningsanordnaren arbetsgivaren utbildningsersättning på det sätt som överenskoms i det avtal om ordnande av läroavtalsutbildning som de ingår. Närmare bestämmelser om hur utbildningsersättningen bestäms får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Med avvikelse från 1 mom. betalas ingen utbildningsersättning för läroavtalsutbildning som ordnas för en företagare i dennes eget företag. Utbildningsersättning kan dock betalas till en annan arbetsgivare eller en annan i 72 § 2 mom. avsedd person för kostnaderna för handledning och rådgivning till den företagare som får läroavtalsutbildning.

För utbildning som grundar sig på ett utbildningsavtal betalas ingen ersättning. Utbildningsanordnaren och en företrädare för utbildningsavtalsarbetsplatsen kan dock ingå avtal om att den som tillhandahåller en utbildningsavtalsarbetsplats betalas utbildningsersättning för studerande som har rätt till krävande särskilt stöd enligt 65 §.

74 §

Skyldighet att ordna förutsättningar att nå målen för kunnandet

Utbildningsanordnaren svarar för att de praktiska arbetsuppgifterna inom läroavtalsutbildning och utbildning som grundar sig på ett utbildningsavtal är sådana att den studerande genom att utföra dessa uppgifter kan nå de mål för kunnandet som anges i hans eller hennes personliga utvecklingsplan för kunnandet.

Inom utbildning som grundar sig på ett utbildningsavtal är den som tillhandahåller en utbildningsavtalsarbetsplats skyldig att ge akt på hur den studerandes kunnande utvecklas, att vidta åtgärder om det kunnande som anges i den studerandes personliga utvecklingsplan för kunnandet inte kan nås och att lämna utbildningsanordnaren rapporter om hur den studerandes personliga utvecklingsplan för kunnandet förverkligas.

75 §

Hävande av läroavtal och avtal om ordnande av läroavtalsutbildning samt avbrytande av sådan utbildning

Ett läroavtal kan hävas genom en gemensam överenskommelse mellan avtalsparterna.

Ett läroavtal som grundar sig på ett arbetsavtal kan dessutom hävas

1) på de grunder som anges i 1 kap. 4 § och 8 kap. 1 och 3 § i arbetsavtalslagen (55/2001),

2) om arbetsgivaren upphör med sitt företag, försätts i konkurs eller avlider, eller

3) med utbildningsanordnarens tillstånd på de grunder som enligt arbetsavtalslagen berättigar till uppsägning av arbetsavtalet.

Utbildningsanordnaren kan efter att ha hört den studerande och arbetsgivaren häva avtalet om ordnande av läroavtalsutbildning, om bestämmelserna i denna lag, bestämmelser som utfärdats med stöd av den eller villkoren i läroavtalet inte iakttas i den utbildning som ordnas på arbetsplatsen.

Ett läroavtal ska betraktas som hävt, om avtalet om ordnande av läroavtalsutbildning hävs eller om utbildningsanordnaren har dragit in den studerandes studierätt med stöd av 81 §.

Utbildningsanordnaren och en företagare som får läroavtalsutbildning kan genom en gemensam överenskommelse häva ett avtal om ordnande av läroavtalsutbildning. Utbildningsanordnaren kan efter att ha hört företagaren häva avtalet om ordnande av utbildning, om bestämmelserna i denna lag, bestämmelser som utfärdats med stöd av den eller villkoren i det i 70 § 4 mom. avsedda avtal som ingåtts mellan utbildningsanordnaren och företagaren inte iakttas i utbildningen.

Om ett läroavtal hävs på de grunder som avses i 1—3 och 5 mom., ska utbildningsanordnaren ordna möjlighet för den studerande att på något annat sätt förvärva det kunnande som ställts som mål i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet.

Om en studerande avstängs från läroanstalten för viss tid eller avhålls från studierna eller om den studerandes studierätt avbryts tillfälligt på de grunder som anges i 96 § 3 mom., avbryts läroavtalsutbildningen för motsvarande tid.

76 §

Hävande av utbildningsavtal och avbrytande av utbildning som grundar sig på utbildningsavtal

Ett utbildningsavtal kan hävas genom en gemensam överenskommelse mellan avtalsparterna.

Vardera parten kan efter att ha hört den andra parten häva ett utbildningsavtal, om bestämmelserna i denna lag, bestämmelser som utfärdats med stöd av den eller villkoren i utbildningsavtalet inte iakttas i den utbildning som ordnas på arbetsplatsen.

Dessutom kan vardera parten häva ett utbildningsavtal

1) om den som tillhandahåller en utbildningsavtalsarbetsplats upphör med sitt företag, försätts i konkurs eller avlider, eller

2) när den studerande övergår till att genom läroavtalsutbildning förvärva det kunnande som ställts som mål i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet.

Utbildningsanordnaren ska häva ett utbildningsavtal, om det av information från den studerande framgår att bestämmelserna i denna lag, bestämmelser som utfärdats med stöd av den eller villkoren i utbildningsavtalet inte iakttas i den utbildning som ordnas på arbetsplatsen och det inte finns förutsättningar för att fortsätta utbildningsavtalet. Utbildningsanordnaren ska höra den som tillhandahåller utbildningsavtalsarbetsplatsen innan utbildningsavtalet hävs.

Ett utbildningsavtal upphör att gälla, om utbildningsanordnaren drar in den studerandes studierätt med stöd av 81 §.

Om ett utbildningsavtal hävs på de grunder som anges i 1—4 mom., ska utbildningsanordnaren ordna möjlighet för den studerande att på något annat sätt förvärva det kunnande som ställts som mål i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet.

Om en studerande avstängs från läroanstalten för viss tid eller avhålls från studierna eller om den studerandes studierätt avbryts tillfälligt på de grunder som anges i 96 § 3 mom., avbryts den utbildning som grundar sig på ett utbildningsavtal för motsvarande tid.

77 §

Tillämpning av lagstiftningen om arbetstagare och tjänsteinnehavare

På läroavtal tillämpas den lagstiftning som tillämpas på arbetsavtalsförhållanden och tjänsteförhållanden. Om inte något annat föreskrivs i denna lag, tillämpas på läroavtal som grundar sig på arbetsavtal dock inte 1 kap. 3 och 8 §, 2 kap. 4 och 5 §, 4 kap. 4 och 5 §, 6 kap., 7 kap. 1—5 och 7—11 §, 9 och 10 kap. samt 13 kap. 3 och 4 § i arbetsavtalslagen.

Inom utbildning som grundar sig på utbildningsavtal tillämpas diskrimineringslagen (1325/2014) och de bestämmelser i lagen om unga arbetstagare (998/1993) som gäller arbetstiden samt säkerheten i arbetet och hälsoaspekter. En studerandes arbetstid får vara högst den ordinarie arbetstid som iakttas på arbetsplatsen i fråga. Dessutom tillämpas ifråga om studerandes arbete arbetstidslagens (605/1996) bestämmelser om dagliga vilotider, dygnsvila, ledighet per vecka och arbetsskiftsförteckning.

78 §

Arbetarskydd för studerande

Vid utbildning som ordnas på en arbetsplats i samband med praktiska arbetsuppgifter svarar arbetsgivaren eller den som tillhandahåller utbildningsavtalsarbetsplatsen för arbetarskyddet för den studerande i enlighet med arbetarskyddslagen (738/2002). Utbildningsanordnaren ska informera arbetsgivaren eller den som tillhandahåller utbildningsavtalsarbetsplatsen om detta ansvar för arbetarskyddet.

79 §

Ledningen av utbildningen och övervakningen av avtalen

Utbildningsanordnaren svarar för ledningen av läroavtalsutbildningen och den utbildning som grundar sig på utbildningsavtal och för övervakningen av avtalen.

9 kap.

Trygg studiemiljö

80 §

Rätt till en trygg studiemiljö

En studerande har rätt till en trygg studiemiljö.

Till läroanstalten får inte medföras och under arbetsdagen får inte innehas sådana föremål eller ämnen som enligt någon annan lag inte får innehas eller med vilka den egna eller någon annans säkerhet kan äventyras eller som särskilt lämpar sig för att skada egendom och i fråga om vilka det inte finns någon godtagbar orsak för att de ska få innehas.

Utbildningsanordnaren ska utarbeta en plan för användning av disciplinära åtgärder och för de tillhörande förfaringssätten. Utbildningsstyrelsen meddelar föreskrifter om hur dessa planer ska utarbetas.

I avsikt att främja den interna ordningen, ostörda studier samt trygghet och trivsel i studiemiljön ska utbildningsanordnaren anta en ordningsstadga eller meddela andra ordningsbestämmelser som ska tillämpas vid läroanstalten.

Ordningsstadgan och de andra ordningsbestämmelserna får innehålla sådana regler om praktiska arrangemang och ett korrekt uppförande som behövs för tryggheten och trivseln i studiemiljön samt närmare regler om de föremål och ämnen som avses i 2 mom. och om deras användning och förvaring. Dessutom kan regler meddelas om hur läroanstaltens egendom får hanteras och om hur man får vistas och röra sig i läroanstaltens lokaler och på läroanstaltens område.

81 §

Indragning av studierätten

När utbildningen eller utövandet av yrket inbegriper krav som hänför sig till minderårigas säkerhet eller patient- eller klientsäkerheten eller säkerheten i trafiken kan utbildningsanordnaren dra in rätten att avlägga en examen och rätten att delta i examensutbildning (*indragning av studierätten*), om

1) den studerande genom att inom utbildningen upprepade gånger eller allvarligt äventyra någon annans hälsa eller säkerhet har visat sig vara uppenbart olämplig för utbildningsrelaterade praktiska uppgifter vid en läroanstalt, på en arbetsplats eller i en annan inlärningsmiljö,

2) det är uppenbart att den studerande i fråga om sitt hälsotillstånd eller sin funktionsförmåga inte uppfyller förutsättningarna enligt 40 § för antagning som studerande, eller

3) den studerande när han eller hon har ansökt om att bli antagen för att avlägga examen har undanhållit sådan information om beslut om indragning av studierätten som avses i 41 § 2 mom. och som kunde ha utgjort hinder för antagningen.

När utbildningsrelaterade praktiska uppgifter vid en läroanstalt, på en arbetsplats eller i en annan inlärningsmiljö i väsentlig grad förutsätter arbete med minderåriga, kan utbildningsanordnaren dra in studierätten om det behövs för att skydda minderåriga och om den studerande har dömts till straff för ett brott som avses i 17 kap. 18, 18 a eller 19 §, 20 kap., 21 kap. 1—3 eller 6 §, 31 kap. 2 § eller 50 kap. 1, 2, 3, 4 eller 4 a § i strafflagen (39/1889).

Innan studierätten dras in ska utbildningsanordnaren tillsammans med den studerande utreda hans eller hennes möjligheter att ansöka om att få avlägga någon annan examen eller genomgå någon annan utbildning.

Bestämmelser om de examina som omfattas av denna paragraf utfärdas genom förordning av statsrådet.

82 §

Information om indragning av studierätten

Om det finns grundad anledning att misstänka att en studerande har ett i 81 § 1 mom. 2 punkten avsett hinder i anslutning till hälsotillståndet eller funktionsförmågan, kan han eller hon åläggas att genomgå kontroller och undersökningar som utförs av en legitimerad yrkesutbildad person

inom hälso- och sjukvården, om de är nödvändiga för att utreda den studerandes hälsotillstånd eller funktionsförmåga. Utbildningsanordnaren svarar för kostnaderna för kontroller och undersökningar som denne har bestämt att ska utföras.

Utbildningsanordnaren har trots sekretessbestämmelserna rätt att för bedömning av studierätten få ett skriftligt utlåtande av en av utbildningsanordnaren anvisad läkare med självständig rätt att utöva yrket av vilket det framgår att den studerande har genomgått kontroll eller undersökning för utrönande av hälsotillståndet, samt en på kontrollen eller undersökningen grundad bedömning av den studerandes funktionsförmåga med anledning av de krav på hälsotillståndet som avläggandet av examen ställer.

Utbildningsanordnaren har trots sekretessbestämmelserna rätt att av en annan utbildningsanordnare, en yrkeshögskola eller ett universitet få sådana nödvändiga uppgifter om beslut om indragning av studierätten och grunderna för detta som förutsätts för bedömning av studierätten.

Den studerande ska för en sådan bedömning av studierätten som avses i 81 § 2 mom. på begäran av utbildningsanordnaren visa upp ett straffregisterutdrag enligt 6 § 5 mom. i straffregisterlagen (770/1993), om utbildningsrelaterade praktiska uppgifter vid en läroanstalt, på en arbetsplats eller i en annan inlärningsmiljö i väsentlig grad består av arbete med minderåriga.

Utbildningsanordnaren är trots sekretessbestämmelserna skyldig att lämna Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården sådana uppgifter som är nödvändiga för skötseln av de uppgifter som ålagts verket och som gäller pågående behandling av indragning av studierätten i enlighet med 81 § samt beslut om indragning av studierätten och grunderna för detta.

83 §

Återställande av studierätten

Den som har fått sin studierätt indragen med stöd av 81 § 1 mom. 2 punkten kan hos utbildningsanordnaren anhålla om återställande av studierätten. Studierätten ska återställas om den som anhåller om det visar att orsaken till indragningen av studierätten inte längre föreligger. Den som anhåller om återställande av studierätten ska lämna utbildningsanordnaren utlåtanden om sitt hälsotillstånd.

Utbildningsanordnaren är trots sekretessbestämmelserna skyldig att lämna Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården sådana uppgifter som är nödvändiga för skötseln av de uppgifter som ålagts verket och som gäller beslut om återställande av studierätten och grunderna för detta.

84 §

Narkotikatest

Utbildningsanordnaren kan ålägga en studerande att visa upp ett intyg över narkotikatest, om det finns grundad anledning att misstänka att den studerande är narkotikapåverkad i utbildningsrelaterade praktiska uppgifter vid en läroanstalt, på en arbetsplats eller i en annan inlärningsmiljö eller att den studerande är narkotikaberoende. En ytterligare förutsättning är att testet är nödvändigt för att klarlägga den studerandes funktionsförmåga och att den studerande sköter uppgifter som kräver särskild noggrannhet, pålitlighet, självständig omdömesförmåga eller god reaktionsförmåga och där den studerandes handlande under narkotikapåverkan eller narkotikaberoende

1) allvarligt äventyrar den studerandes eller någon annans liv eller hälsa,
2) allvarligt äventyrar säkerheten i trafiken,
3) allvarligt äventyrar skyddet eller integriteten i fråga om uppgifter som skyddas av sekretessbestämmelserna, eller
4) väsentligt ökar risken för olaga handel med och spridning av sådana ämnen som avses i 3 § 1 mom. 5 punkten i narkotikalagen (373/2008) och som innehas av utbildningsanordnaren, en i 70 § avsedd arbetsgivare eller en i 71 § avsedd tillhandahållare av en utbildningsavtalsarbetsplats.

Med intyg över narkotikatest avses ett intyg som utfärdats av en av utbildningsanordnaren anvisad legitimerad yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården och av vilket det framgår att den studerande har genomgått test för utrönande av användning av narkotika som avses i 3 § 1 mom. 5 punkten i narkotikalagen, samt en på testet grundad utredning om huruvida den studerande har använt narkotika för andra än medicinska ändamål så att den studerandes funktionsförmåga är nedsatt. Intyget ska visas upp inom en rimlig tid som bestäms av utbildningsanordnaren. Den studerandes vårdnadshavare ska underrättas om att intyg över narkotikatest krävs.

Utbildningsanordnaren ska i samarbete med aktörer inom studerandevården göra upp skriftliga instruktioner för förebyggande av användningen av berusningsmedel och ingripande i missbruksproblem bland de studerande.

Utbildningsanordnaren svarar för kostnaderna för sådana intyg över narkotikatest som avses i denna paragraf.

På narkotikatestning av studerande tillämpas i övrigt vad som i 19 § i lagen om företagshälsovård (1383/2001) föreskrivs om testning av arbetstagare.

85 §

Disciplin

En studerande kan ges en skriftlig varning, om han eller hon
1) stör undervisningen,
2) beter sig våldsamt eller hotfullt i studiemiljön,
3) gör sig skyldig till fusk eller i övrigt bryter mot ordningen vid läroanstalten eller i en annan studiemiljö,
4) vägrar att visa upp intyg enligt 84 § över narkotikatest, eller
5) enligt en utredning som avses i 84 § har använt narkotika för andra än medicinska ändamål så att hans eller hennes funktionsförmåga är nedsatt.

Om handlingen eller försummelsen är allvarlig eller om den studerande fortsätter att uppföra sig på det sätt som avses i 1 mom. efter en skriftlig varning, kan den studerande avstängas från läroanstalten för viss tid, högst ett år.

En studerande som stör undervisningen, beter sig våldsamt eller hotfullt eller äventyrar någon annans hälsa eller säkerhet kan bli tillsagd att lämna klassrummet eller en annan lokal där undervisningen ges för den tid som återstår av lektionen, eller en tillställning som arrangeras av utbildningsanordnaren.

En studerande kan förvägras rätt att delta i undervisningen för högst tre arbetsdagar, om det föreligger en risk för att säkerheten för en annan studerande eller för en person som arbetar vid läroanstalten eller i ett annat undervisningsutrymme äventyras av elevens våldsamma eller hotfulla beteende eller om undervisningen eller därtill hörande verksamhet försvåras orimligt mycket på grund av den studerandes störande uppförande.

Om en studerande vägrar att genomgå kontroller och undersökningar enligt 82 § 1 mom. för konstaterande av hälsotillståndet, kan den studerande avhållas från studierna till dess att han eller hon går med på behövliga kontroller och undersökningar. En studerande som vägrar att visa upp ett straffregisterutdrag enligt 82 § 4 mom. kan avhållas från studierna till dess att han eller hon går med på att visa upp ett straffregisterutdrag.

86 §

Disciplin på internatboenden

Utöver det som föreskrivs om disciplin i 85 § kan en studerande som bor på utbildningsanordnarens i 103 § avsedda internatboende ges en skriftlig varning, om han eller hon uppträder våldsamt eller hotfullt i internatboendets lokaler eller bryter mot ordningen på internatboendet.

Om handlingen eller försummelsen är allvarlig eller om den studerande fortsätter att uppföra sig på det sätt som avses i 1 mom. efter en skriftlig varning, kan den studerande sägas upp från internatboendet för viss tid eller för den tid som återstår av studierna.

87 §

Avlägsnande av en studerande som uppför sig störande eller äventyrar säkerheten

Om en studerande inte iakttar en i 85 § 3 mom. avsedd uppmaning att avlägsna sig från klassrummet, en annan undervisningslokal eller utbildningsanordnarens tillställning, har rektorn och läraren rätt att avlägsna den studerande. Rektorn och läraren har också rätt att från läroanstaltens område avlägsna en studerande som inte avlägsnar sig efter att ha fått veta att han eller hon förvägrats rätt att delta i undervisningen i enlighet med 85 § 4 mom.

Om en studerande som ska avlägsnas försöker förhindra detta genom att göra motstånd, har rektorn och läraren rätt att använda sådana maktmedel som behövs för att få honom eller henne avlägsnad och som med hänsyn till den studerandes ålder och situationens hotfullhet eller motståndets allvar och en samlad bedömning av situationen kan anses vara försvarbara.

Rektorn och läraren kan i situationer som avses i 1 och 2 mom. agera tillsammans eller var för sig. Maktmedelsredskap får inte användas för att avlägsna en studerande. En lärare eller rektor som använt sig av maktmedel ska lämna en skriftlig redogörelse för händelsen till utbildningsanordnaren.

Bestämmelser om excess i samband med användning av maktmedel finns i 4 kap. 6 § 3 mom. och 7 § i strafflagen.

88 §

Verkningarna av ett anhängigt åtal eller ett domstolsavgörande på ett disciplinärt förfarande

Under den tid då åtal mot en studerande är anhängigt vid en allmän domstol får inte ett disciplinärt förfarande av samma skäl inledas eller fortsättas mot den studerande.

Om en domstol har frikänt en studerande, får inte ett disciplinärt förfarande av samma skäl inledas eller fortsättas annat än på grund av ett sådant förfarande som inte kan betraktas som ett brott men som kan medföra en disciplinär bestraffning.

Om en domstol har dömt en studerande till straff, får han eller hon inte av samma skäl påföras disciplinstraff. En studerande kan dock avstängas för viss tid från läroanstalten eller sägas upp från internatboendet för viss tid eller för den tid som återstår av studierna, om det är motiverat med hänsyn till den studerandes brott eller omständigheter i samband med det.

89 §

Rätt att omhänderta föremål och ämnen

Rektorn och en lärare har rätt att tillsammans eller var för sig under arbetsdagen frånta en studerande ett förbjudet föremål eller ämne som avses i 80 § 2 mom.

Om en studerande som innehar ett föremål eller ämne som ska omhändertas försöker förhindra omhändertagandet genom att göra motstånd, har rektorn och läraren rätt att använda sådana maktmedel som är nödvändiga för att omhänderta föremålet eller ämnet och som med hänsyn till den studerandes ålder och situationens hotfullhet eller motståndets allvar och en samlad bedömning av situationen kan anses vara försvarbara. Rätten att använda maktmedel gäller enbart föremål och ämnen som äventyrar den studerandes eller andras säkerhet.

Maktmedelsredskap får inte användas vid omhändertagande enligt 1 eller 2 mom. Bestämmelser om excess i samband med användning av maktmedel finns i 4 kap. 6 § 3 mom. och 7 § i strafflagen.

De rättigheter och skyldigheter som anges i denna paragraf gäller också under den tid som den studerande deltar i utbildning eller verksamhet som godkänts av utbildningsanordnaren och som är förenlig med den personliga utvecklingsplanen för kunnandet.

90 §

Rätt att granska de studerandes saker

Rektorn och en lärare har rätt att under arbetsdagen granska de saker som den studerande har med sig och de förvaringsutrymmen vid läroanstalten som den studerande förfogar över och att utföra en ytlig granskning av den studerandes kläder för att omhänderta ett föremål eller ämne som avses i 80 § 2 mom. och med vilket den egna säkerheten eller någon annans säkerhet kan äventyras, om det är uppenbart att den studerande innehar sådana föremål eller ämnen och den studerande trots begäran vägrar att överlämna dem eller inte på ett tillförlitligt sätt visar att han eller hon inte innehar sådana.

Den studerande ska meddelas orsaken till granskningen innan den utförs.

Granskning får utföras endast av en person som är av samma kön som den studerande. Vid granskningen ska förutom den som utför granskningen även en annan myndig person som hör till läroanstaltens personal närvara. På den studerandes begäran ska en person som hör till läroanstaltens personal och som den studerande utser närvara vid granskningen om denna person är tillgänglig.

Avvikelse från det sätt att utföra granskningen på som föreskrivs i 3 mom. får dock göras om det på grund av sakens brådskande natur är absolut nödvändigt med tanke på säkerheten.

De rättigheter och skyldigheter som anges i denna paragraf gäller också under den tid som den studerande deltar i utbildning eller verksamhet som godkänts av utbildningsanordnaren och som är förenlig med den personliga utvecklingsplanen för kunnandet.

91 §

Allmänna principer för omhändertagande och granskning

De åtgärder som avses i 89 och 90 § ska genomföras på ett så säkert sätt som möjligt. Åtgärderna får inte ingripa i den studerandes personliga integritet i större omfattning än vad som är nödvändigt för att trygga studieron och säkerheten. Vid omhändertagande av föremål och ämnen och vid granskning av en studerande ska den diskretion som omständigheterna kräver iakttas. Utbildningsanordnaren ska planera och ge anvisningar för användningen av åtgärderna.

En lärare eller rektor som använt sig av maktmedel enligt 89 § ska lämna en skriftlig redogörelse för händelsen till utbildningsanordnaren. Granskning av en studerande och omhändertagande av föremål och ämnen ska registreras. En minderårig studerandes vårdnadshavare ska så snart som möjligt informeras om omhändertagande och granskning.

92 §

Överlämnande och förstörande av omhändertagna föremål och ämnen

Föremål och ämnen enligt 89 § som fråntagits en studerande ska överlämnas till den studerandes vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare eller till den studerande själv om han eller hon är myndig. Föremålen och ämnena ska dock överlämnas till polisen eller till någon annan i lag föreskriven myndighet, om den studerande, dennes vårdnadshavare eller en annan laglig företrädare inte har laglig rätt att inneha dem.

Före överlämnandet ska föremålet eller ämnet förvaras omsorgsfullt. Överlämnandet ska ske så fort som möjligt efter det att föremålet eller ämnet har omhändertagits. Narkotika, skjutvapen, vapendelar, patroner, projektiler, gassprejer och explosiva varor som har omhändertagits ska omedelbart överlämnas till polisen. De föremål och ämnen som ska överlämnas till den studerande överlämnas efter arbetsdagens slut.

Om vårdnadshavaren inte inom tre månader efter det att han eller hon fått meddelande om omhändertagandet avhämtar föremålet eller ämnet får det bevisligen förstöras. Överlämnande och förstörande av föremål och ämnen ska registreras.

93 §

Förfarandet i ärenden som gäller indragning och återställande av studierätten och i disciplinärenden

Beslut om skriftlig varning till en studerande fattas av rektorn. Beslut om indragning och återställande av studierätten, avstängning för viss tid, uppsägning från internatboende och avhållande från studierna fattas av ett av utbildningsanordnaren tillsatt kollegialt organ. Efter beslut av utbildningsanordnaren får rektorn bestämma att en studerande för högst tre månader ska avstängas eller sägas upp från internatboendet.

I det kollegiala organ som avses i 1 mom. ska det ingå representanter för åtminstone utbildningsanordnaren, studerandevården, lärarna, arbetslivet och de studerande. Utbildningsanordnaren utser organets ordförande och övriga medlemmar för högst tre år i sänder. I ett ärende som gäller indragning eller återställande av studierätten ska utbildningsanordnaren till organet dessutom utse en representant för den studerandes utbildningsavtalsarbetsplats eller, i fråga om läroavtalsutbildning, en representant för arbetsgivaren. Till ordförande för organet ska någon annan medlem utses än den som företräder de studerande. Den medlem som företräder de studerande ska ha fyllt 15 år. Den medlem som företräder de studerande har rätt att närvara och yttra sig på organets möten. Organets röstberättigade medlemmar handlar under tjänsteansvar. Närmare beslut om organets sätt att arbeta och fatta beslut fattas av utbildningsanordnaren. Två eller flera utbildningsanordnare kan också ha ett gemensamt organ.

Innan beslut om indragning av studierätten fattas ska behövlig expertutredning och annan utredning inhämtas och den studerande och dennes vårdnadshavare ges tillfälle att bli hörda.

Innan en studerande avstängs från läroanstalten, sägs upp från internatboendet eller ges en skriftlig varning ska den handling eller försummelse som är orsaken till disciplinstraffet specificeras, behövlig utredning inhämtas och den studerande ges tillfälle att bli hörd. Innan en studerande avstängs från läroanstalten eller sägs upp från internatboendet ska också den studerandes vårdnadshavare höras. Den studerandes vårdnadshavare ska underrättas om andra åtgärder enligt 85 §.

I fråga om disciplinstraff, indragning av studierätten och avhållande från studierna ska ett skriftligt beslut meddelas, och åtgärder enligt 85 § 3 och 4 mom. ska registreras.

I samband med att ett beslut fattas om indragning av studierätten, avstängning för viss tid, uppsägning från internatboende eller avhållande från studierna ska det fattas beslut om verkställighet av beslutet innan det har vunnit laga kraft och om den tidpunkt då verkställigheten inleds.

10 kap.

Studerandes övriga rättigheter och skyldigheter

94 §

Studerandes skyldigheter

En studerande ska i enlighet med den personliga utvecklingsplanen för kunnandet delta i undervisning och yrkesprov samt visa sitt kunnande på andra sätt, om det inte finns grundad anledning till hans eller hennes frånvaro. Inom arbetskraftsutbildning tillämpas dessutom det som i 5 kap. 4 § 2 mom. i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice föreskrivs om en studerandes skyldighet att delta i undervisningen och göra framsteg i sina studier.

Den studerande ska utföra sina uppgifter samvetsgrant och uppträda korrekt.

Bestämmelser om skyldigheten för en studerande att ersätta skada som han eller hon har orsakat finns i skadeståndslagen (412/1974).

95 §

Tystnadsplikt för studerande

På en studerandes skyldighet att hemlighålla vad han eller hon får veta vid utbildning som ordnas på en arbetsplats gäller vad som föreskrivs om tystnadsplikt för arbetstagare och tjänsteinnehavare i motsvarande uppgifter.

96 §

Studierätt

De studerandes studierätt börjar vid en tidpunkt som utbildningsanordnaren bestämmer.

De studerandes studierätt upphör när de har avlagt den examen eller den eller de examensdelar eller genomfört den utbildning till vilken de i enlighet med bestämmelserna i denna lag har blivit antagna som studerande, eller när de anses ha avgått på det sätt som anges i 97 §.

En studerande har rätt att tillfälligt avbryta sin studierätt för den tid som han eller hon utför sådan tjänstgöring som avses i värnpliktslagen (1438/2007), civiltjänstlagen (1446/2007) eller lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor (194/1995) eller får sjukdagpenning eller moderskaps-, faderskaps- eller föräldrapenning enligt sjukförsäkringslagen (1224/2004). Dessutom kan studierätten på begäran av den studerande tillfälligt avbrytas av någon annan grundad anledning.

97 §

När studerande anses ha avgått

En studerande anses ha avgått, om det är uppenbart att han eller hon inte har för avsikt att delta i undervisning eller yrkesprov eller visa sitt kunnande på andra sätt i enlighet med den personliga utvecklingsplanen för kunnandet och inte har uppgett någon grundad anledning till sin frånvaro, eller om han eller hon inte har genomfört den handledande utbildningen inom den tid som anges i 11 §. Utbildningsanordnaren ska i ärendet fatta ett beslut enligt vilket studeranden anses ha avgått.

En studerande anses ha avgått också när han eller hon själv skriftligen meddelar utbildningsanordnaren att han eller hon avgår. Då anses den studerande ha avgått den dag när meddelandet kommer fram till utbildningsanordnaren.

98 §

Studierätt inom arbetskraftsutbildning

Bestämmelserna i 96 § 1 mom. om när studierätten börjar och i 3 mom. om studerandens rätt att tillfälligt avbryta sina studier tillämpas inte inom arbetskraftsutbildning. Inom arbetskraftsutbildning börjar och upphör studierätten vid en tidpunkt som utbildningsanordnaren och närings-, trafik- och miljöcentralen eller arbets- och näringsbyrån kommer överens om. På studierättens upphörande inom arbetskraftsutbildning tillämpas dessutom 5 kap. 5 § i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice.

99 §

Studerandevård

Bestämmelser om rätt till studerandevård och studerandevårdstjänster för studerande inom utbildningen för en yrkesinriktad grundexamen och studerande inom den handledande utbildningen finns i lagen om elev- och studerandevård (1287/2013). Utbildningsstyrelsen meddelar föreskrifter om de centrala principerna samt målen för studerandevården. Utbildningsstyrelsen ska bereda föreskrifterna i samarbete med Institutet för hälsa och välfärd. Utbildningsanordnaren beslutar med stöd av Utbildningsstyrelsens föreskrifter hur studerandevården ska ordnas.

Bestämmelser om studerandehälsovård finns i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010).

När det gäller andra studerande än de som avses i lagen om elev- och studerandevård ska utbildningsanordnaren informera de studerande om de förmåner och tjänster inom studerandevården som är tillgängliga och vid behov ge dem handledning när det gäller att ansöka om dessa förmåner och tjänster. Utbildningsanordnaren ska samarbeta med de myndigheter och andra aktörer som tillhandahåller och ordnar studerandevård. Med studerandevård avses främjande och upprätthållande av de studerandes studieframgång, goda psykiska och fysiska hälsa och sociala välbefinnande samt understödjande verksamheter.

100 §

Rätt till avgiftsfria måltider

En studerande inom heltidsutbildning för en grundexamen eller inom den handledande utbildningen har rätt till avgiftsfria måltider de dagar då den studerandes personliga utvecklingsplan för kunnandet förutsätter att den studerande är närvarande på en utbildningsplats som utbildningsanordnaren anvisar. Dessutom har en studerande även rätt till andra dagliga avgiftsfria måltider inom en utbildning som i enlighet med anordnartillståndet ordnas i en internatskola samt vid utbildning som leder till grundexamina om vilka det föreskrivs genom förordning av statsrådet och där förvärvandet av kunnandet förutsätter att den studerande är närvarande en längre tid än en ordinarie arbetsdag på en utbildningsplats som utbildningsanordnaren anvisar.

Bestämmelserna i 1 mom. tillämpas inte på studerande i läroavtalsutbildning, arbetskraftsutbildning eller personalutbildning.

I fråga om studiernas karaktär av heltidsstudier tillämpas bestämmelserna i 5 a § i lagen om studiestöd (65/1994).

101 §

Studiesociala förmåner för studerande som får särskilt stöd

Studerande som får särskilt stöd enligt 64 § har rätt till sådana assistenttjänster och särskilda hjälpmedel som är en förutsättning för deras studier. Studerande som får krävande särskilt stöd enligt 65 § kan dessutom avgiftsfritt ges läroböcker, annat skolmaterial och personlig arbetsutrustning samt om de är inkvarterade erbjudas behövliga hemresor varje vecka och helpension på internatboende eller på något annat inkvarteringsställe.

Särskilda bestämmelser gäller för andra tjänster och stödåtgärder som ordnas för studerande på grund av deras funktionsnedsättningar.

102 §

Studiesociala förmåner i läroavtalsutbildning

Inom läroavtalsutbildning betalar utbildningsanordnaren efter ansökan den studerande dagpenning och familjebidrag samt ersättning för rese- och inkvarteringskostnader för den tid som den studerande förvärvar kunnande i utbildningsanordnarens inlärningsmiljöer. En studerande har inte rätt till dagpenning eller familjebidrag, om han eller hon för samma tid får lön eller ersättning för inkomstbortfall med stöd av någon annan lag.

En studerande har rätt till ersättning för inkvarteringskostnader, om det förvärvande av kunnande som sker i utbildningsanordnarens inlärningsmiljöer ordnas utanför den studerandes hemkommun enligt lagen om hemkommun (201/1994) eller utanför den kommun där läroavtalsarbetsplats finns, och om studerande inte har rätt till ett avgiftsfritt boende i ett internatboende enligt 103 §

En studerande har rätt till ersättning för resekostnader, om det förvärvande av kunnande som sker i utbildningsanordnarens inlärningsmiljöer förutsätter att den studerande reser över 10 kilometer i en riktning från hemmet eller läroavtalsarbetsplatsen till undervisningsplatsen. Den studerande har rätt till reseersättning för en resa tur och retur per vecka. Av särskilda skäl kan reseersättning betalas dagligen, om den studerande är inkvarterad i sitt hem. Om den studerande får ersättning för dagliga resekostnader, har han eller hon inte rätt till inkvarteringsersättning. Reseersättning betalas endast för resa i hemlandet och enligt det billigaste färdsättet mellan undervisningsplatsen och hemmet eller läroavtalsarbetsplatsen, utifrån den faktiska platsen för avfärden och återresan.

Den studerande har rätt att få förmåner enligt denna paragraf också när han eller hon deltar i ett yrkesprov eller visar sitt kunnande på något annat sätt.

Bestämmelser om beloppet av dagpenningen, familjebidraget och ersättningen för inkvarteringskostnader utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet.

103 §

Internatboende

Utbildningsanordnaren kan ha ett internatboende för de studerande.

Det är avgiftsfritt för de studerande att bo på utbildningsanordnarens internatboende.

I avsikt att främja säkerheten och trivseln i boendemiljön kan utbildningsanordnaren anta en ordningsstadga för internatboendet. Ordningsstadgan kan innehålla sådana regler om praktiska arrangemang och ett korrekt uppförande som behövs för tryggheten och trivseln på internatboendet. Den kan också innehålla närmare regler om föremål och ämnen som avses i 80 § 2 mom. och om hur de får användas och förvaras. Vidare kan det finnas regler som förbjuder användning och innehav av berusningsmedel. Dessutom kan regler meddelas om hur egendom i utbildningsanordnarens internatboende får hanteras och om hur man får vistas och röra sig i internatboendets lokaler och på dess område.

104 §

Beviljande av och rätt till en plats på ett internatboende

Utbildningsanordnaren beslutar om grunderna för beviljande av platser på ett internatboende. När platser beviljas ska jämlika grunder för beviljandet tillämpas och den studerandes behov av en plats på ett internatboende beaktas. Grunderna för beviljande av platser på ett internatboende ska på förhand meddelas dem som ansöker om en sådan plats.

En plats på ett internatboende beviljas för viss tid, dock högst för den tid studierna varar. Rätten till en plats på ett internatboende upphör dock, om

1) den studerande före utsatt tid har avlagt examen, genomfört handledande utbildning eller förvärvat något annat kunnande som ställts som mål för honom eller henne i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet,

2) den studerande anses ha avgått med stöd av 97 §,

3) den studerandes studierätt dras in.

Om den studerande avstängs från läroanstalten för viss tid med stöd av 85 § 2 mom. eller 88 § 3 mom., förvägras rätt att delta i undervisningen med stöd av 85 § 4 mom. eller avhålls från studierna med stöd av 85 § 5 mom. eller om den studerandes studierätt tillfälligt avbryts med stöd av 96 § 3 mom., kan utbildningsanordnaren besluta att den studerandes rätt till en plats på internatboendet upphör tillfälligt för motsvarande tid.

Det som föreskrivs i 103 § 2 mom. och1 mom. i denna paragraf, tillämpas inte på en studerande inom arbetskraftsutbildning eller personalutbildning.

105 §

Avgifter som tas ut av studerande

Den utbildning för en yrkesinriktad grundexamen och den handledande utbildning som avses i denna lag är avgiftsfria för de sökande. Dessutom är de inträdes- och lämplighetsprov som används vid antagningen av studerande avgiftsfria för de sökande. Avgift kan dock tas ut för läromedel och material som den studerande får behålla efter avslutad utbildning.

I utbildning för en yrkesexamen eller specialyrkesexamen samt i övrig yrkesutbildning enligt 8 § kan utbildningsanordnaren ta ut en skälig studieavgift av de studerande för att täcka en del av kostnaderna för ordnande av utbildningen.

De avgifter som avses i 1 och 2 mom. får inte tas ut inom arbetskraftsutbildning och inte heller inom personalutbildning.

Avgift får tas ut för att höja ett godkänt vitsord, om en person vill höja det vitsord som förts in i det betyg över avlagd examen som avses i 57 § eller i det betyg över genomförd handledande utbildning som avses i 58 §.

Utbildningsanordnaren har möjlighet att efter eget gottfinnande låta bli att ta ut eller att sänka en avgift enligt 2 och 4 mom. på grund av att den studerande har det dåligt ställt ekonomiskt. (Nytt 5 mom.)

Om en i denna paragraf avsedd avgift som tas ut av en studerande inte är betald på förfallodagen, får årlig dröjsmålsränta tas ut från förfallodagen med iakttagande av räntelagen (633/1982). Avgiften är direkt utsökbar. Bestämmelser om indrivning av avgifter finns i lagen om verkställighet av skatter och avgifter (706/2007).

Bestämmelser om grunderna för avgifter som avses i denna paragraf utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet.

106 §

Tryggande av de studerandes påverkningsmöjligheter och studerandekårer

Utbildningsanordnaren ska säkerställa att de studerande har möjlighet att påverka utbildningsanordnarens i denna lag avsedda verksamhet och utvecklandet av den samt beslut som gäller de studerande och påverkar deras ställning.

Utbildningsanordnarens läroanstalt ska ha en studerandekår som består av dem som studerar hos utbildningsanordnaren. Utbildningsanordnarens olika läroanstalter kan också ha en gemensam studerandekår. En utbildningsanordnare som i huvudsak ordnar sådan yrkesutbildning som behövs för den egna verksamheten eller för en medlemssammanslutnings verksamhet förutsätts dock inte ha en studerandekår. Utbildningsanordnaren ska säkerställa tillräckliga verksamhetsförutsättningar för studerandekåren.

Studerandekårens uppgift är att främja samarbetet mellan de studerande, öka de studerandes påverkningsmöjligheter och delaktighet och utveckla samarbetet mellan de studerande och utbildningsanordnaren.

Utbildningsanordnaren ska utöver studerandekårsverksamheten på något annat sätt säkerställa de studerandes möjligheter att delta och påverka i frågor som avses i 1 mom. Utbildningsanordnaren ska informera de studerande om de tillgängliga sätten att delta och påverka.

11 kap.

Behandling och utlämnande av uppgifter

107 §

Behandling av känsliga uppgifter

Uppgifter enligt 40, 81, 83 och 84 § om hälsotillståndet hos den som ansöker om att bli antagen och hos studerande får behandlas endast av dem som bereder eller fattar beslut om antagning som studerande, indragning eller återställande av studierätten eller disciplinåtgärder eller ger utlåtanden i sådana frågor.

Uppgifter enligt 82 § om straffregisterutdraget för en studerande som deltar i examensutbildning får behandlas endast av dem som bereder eller fattar beslut om indragning av studierätten.

Utbildningsanordnaren ska definiera de uppgifter som innebär hantering av känsliga uppgifter.

Utbildningsanordnaren ska förvara känsliga uppgifter separat från övriga personuppgifter. De känsliga uppgifterna ska avföras ur registret omedelbart när det inte längre finns någon grund för att bevara dem för de lagstadgade uppdragen, dock senast fyra år från det att uppgifterna fördes in i registret.

På behandlingen av personuppgifter tillämpas personuppgiftslagen (523/1999), om inte något annat föreskrivs i denna lag.

108 §

Offentlighet och rätt att få uppgifter

På den verksamhet som avses i denna lag tillämpas lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999).

En utbildningsanordnare har trots sekretessbestämmelserna vid skötseln av sina uppgifter rätt att av statliga och kommunala myndigheter få sådana statistikuppgifter och övriga motsvarande uppgifter som krävs för planeringen och ordnandet av utbildningen.

Utbildningsanordnaren ska trots sekretessbestämmelserna på begäran ge de statliga undervisningsförvaltningsmyndigheterna de uppgifter som de bestämmer och som krävs för utvärdering, utveckling, statistikföring och uppföljning av utbildningen.

Utbildningsanordnaren ska trots sekretessbestämmelserna på begäran ge de arbetslivskommissioner som avses i 119 § de uppgifter som krävs för att de ska kunna sköta sina uppgifter.

109 §

Rätt att få uppgifter i ärenden som gäller studerande

Arbets- och näringsbyrån, arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenter, närings-, trafik- och miljöcentralen samt närings-, trafik- och miljöcentralernas och arbets- och näringsbyråernas utvecklings- och förvaltningscenter har oberoende av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar av rätten att få uppgifter rätt att avgiftsfritt få de uppgifter som är nödvändiga för genomförande av arbetskraftsutbildning av en utbildningsanordnare som ordnar arbetskraftsutbildning.

En utbildningsanordnare som ordnar arbetskraftsutbildning har oberoende av sekretessbestämmelserna och andra begränsningar av rätten att få uppgifter rätt att avgiftsfritt av arbets- och näringsbyrån, arbets- och näringsförvaltningens kundservicecenter och närings-, trafik- och miljöcentralen få de uppgifter om studerande som är nödvändiga för ordnande av utbildningen.

Utbildningsanordnaren är oberoende av sekretessbestämmelserna skyldig att utan dröjsmål lämna Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården de uppgifter om avlagda examina som förutsätts enligt lagen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (559/1994) och lagen om yrkesutbildade personer inom socialvården (817/2015) samt de bestämmelser som utfärdats med stöd av dem.

Den som har sådan information om de studerandes hälsotillstånd och funktionsförmåga som är nödvändig för skötseln av uppgifter har trots sekretessbestämmelserna rätt att lämna ut den till

1) rektorn eller föreståndaren för en läroanstalt och andra personer som svarar för säkerheten vid läroanstalten, för att en trygg studiemiljö ska kunna garanteras,

2) dem som svarar för studiehandledningen, för att andra studier eller stödtjänster ska kunna anvisas,

3) dem som svarar för studerandehälsovården, för att de studerandes hälsa och säkerhet ska kunna tryggas och för att behövliga stödåtgärder ska kunna anvisas,

4) dem som ansvarar för utbildning som ordnas på en arbetsplats, för att säkerheten för de studerande och för personalen och kunderna på arbetsplatsen ska kunna garanteras, och

5) polisen och den företrädare för utbildningsanordnaren som har det primära ansvaret för att utreda ett hot mot säkerheten, för att ett direkt hot mot säkerheten ska kunna bedömas eller om en studerande vid bedömning av hälsotillståndet konstateras utgöra en fara för andras säkerhet.

Den som fullgör uppgifter som avses i denna lag har oberoende av tystnadsplikten rätt att till polisen anmäla uppgifter som är nödvändiga för bedömningen av ett hot mot liv eller hälsa eller för förhindrande av en hotande gärning, om han eller hon vid fullgörandet av uppgifterna har fått kännedom om omständigheter som ger skäl att misstänka att någon löper risk att bli utsatt för våld.

110 §

Dataöverföring med hjälp av teknisk anslutning

Uppgifter i de register som avses i denna lag får lämnas ut med hjälp av teknisk anslutning till den som har rätt att få uppgifterna. Innan en sådan teknisk anslutning öppnas ska den som lämnar ut uppgifterna försäkra sig om att uppgifterna kommer att skyddas på behörigt sätt.

12 kap.

Ändringssökande

111 §

Begäran om omprövning

Om inte något annat föreskrivs nedan, får omprövning av utbildningsanordnarens beslut enligt denna lag begäras hos regionförvaltningsverket på det sätt som anges i förvaltningslagen, om beslutet gäller

1) tiden enligt 11 § för genomförande av handledande utbildning,
2) antagning som studerande enligt 43 §,
3) särskilt stöd enligt 64 § eller anpassning av bedömningen av kunnandet enligt 64 § 2 mom.,
4) avvikelse enligt 66 § från kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet,
5) skyldigheten enligt 84 § att visa upp ett intyg över narkotikatest,
6) den studerandes rätt enligt 96 § att tillfälligt avbryta sina studier,
7) situationer enligt 97 § då en studerande ska anses ha avgått.

112 §

Sökande av ändring hos förvaltningsdomstolen

Ett sådant beslut av en utbildningsanordnare som avses i denna lag får överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen (586/1996), om inte något annat föreskrivs nedan, om beslutet gäller:

1) i 85 eller 86 § avsedd skriftlig varning till en studerande,
2) i 85 § avsedd avstängning av en studerande från läroanstalten för viss tid,

3) i 85 § avsett avhållande från studierna,
4) i 86 § avsedd uppsägning från internatboende,
5) i 100 § avsedd rätt till avgiftsfria måltider,
6) i 101 § avsedda studiesociala förmåner för studerande som får särskilt stöd,
7) i 102 § avsedda studiesociala förmåner för studerande i läroavtalsutbildning,
8) i 104 § avsedd rätt till en plats på ett internatboende.

Ett beslut som meddelats med anledning av en begäran om omprövning enligt 111 § får överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen, om inte något annat föreskrivs nedan.

113 §

Sökande av ändring hos rättsskyddsnämnden för studerande

Ett sådant beslut av en utbildningsanordnare som avses i denna lag och som gäller indragning eller återställande av studierätten får överklagas genom besvär hos rättsskyddsnämnden för studerande på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen, om inte något annat föreskrivs någon annanstans i lag. Bestämmelser om sökande av ändring i ett beslut av rättsskyddsnämnden för studerande finns i lagen om rättsskyddsnämnden för studerande (956/2011).

114 §

Tid för sökande av ändring

Besvär över ett beslut som gäller skriftlig varning till en studerande, avstängning för viss tid, uppsägning från internatboende, indragning eller återställande av studierätten, avhållande från studierna eller ett ärende som avses i 112 § 2 mom. ska anföras samt omprövning i ett ärende som avses i 111 § begäras inom 14 dagar från delfåendet av beslutet.

Ärenden som avses i denna paragraf ska behandlas skyndsamt.

115 §

Verkställande av disciplinbeslut och beslut om indragning av studierätten

Ett beslut om avstängning av en studerande för viss tid, uppsägning från internatboende, avhållande från studierna eller indragning av studierätten kan verkställas även om det överklagas, om inte förvaltningsdomstolen eller rättsskyddsnämnden för studerande beslutar något annat.

116 §

Besvärsförbud

Ett ärende som gäller sådant förvärvande av kunnande som planerats i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet får inte överklagas genom besvär till den del ärendet gäller tidpunkten eller platsen för genomförandet av studierna. Ändring får inte heller sökas i ett ärende som gäller en studerandes individuella valmöjligheter eller i ett ärende som avses i 85 § 3 och 4 mom.

Ett beslut av förvaltningsdomstolen genom vilket besvär som anförts i ett ärende som avses i 111 § har avgjorts får inte överklagas genom besvär. Inte heller i 55 § avsedda beslut av arbetslivskommissionen eller rektorn som meddelats med anledning av begäran om omprövning får överklagas genom besvär.

117 §

Besvärstillstånd

Om inte något annat föreskrivs någon annanstans i lag, får ett beslut av förvaltningsdomstolen överklagas genom besvär endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

13 kap.

Särskilda bestämmelser

118 §

Personal

Varje sådan läroanstalt och varje sådant verksamhetsställe som en utbildningsanordnare har där det ordnas utbildning eller examina som avses i denna lag ska ha en rektor eller annan föreståndare som svarar för verksamheten och som uppfyller de behörighetsvillkor som gäller för en rektor. Utbildningsanordnaren kan dock besluta att flera verksamhetsställen har en gemensam rektor eller föreståndare som svarar för verksamheten. Tvåspråkiga läroanstalter ska för vardera språkgruppen ha en rektor eller annan föreståndare som svarar för verksamheten, eller en rektor eller annan föreståndare som svarar för verksamheten och som fullständigt behärskar läroanstaltens bägge undervisningsspråk. Vad som någon annanstans i denna lag föreskrivs om rektorer, gäller också andra föreståndare som svarar för verksamheten.

En utbildningsanordnare ska med beaktande av det sätt som utbildningen ordnas på ha ett tillräckligt antal lärartjänster eller lärare i arbetsavtalsförhållande. Utbildningsanordnaren kan dessutom ha timlärare och annan personal.

Bestämmelser om behörighetsvillkoren för rektor och lärare utfärdas genom förordning av statsrådet. Regionförvaltningsverket kan av särskilda skäl bevilja dispens från behörighetsvillkoren. Ett universitet kan i ett enskilt fall förklara en person behörig att ge utbildning på något konstområde i enlighet med vad som närmare föreskrivs genom förordning av statsrådet.

119 §

Tillsättning av arbetslivskommissioner samt deras sammansättning

Utbildningsstyrelsen tillsätter arbetslivskommissioner för högst tre år i sänder och utnämner högst nio medlemmar i varje kommission.Medlemmarna ska företräda arbetsgivare, arbetstagare, undervisningssektorn och, om den självständiga yrkesutövningen i branschen är av betydande omfattning, självständiga yrkesutövare. Dessutom kan Utbildningsstyrelsen på förslag av en ar-

betslivskommission utnämna permanenta sakkunniga i kommissionen. Utbildningsstyrelsen beslutar om arvoden för arbetslivskommissionernas medlemmar och sköter kommissionernas betalningar, bokföring och arkivering.

Arbetslivskommissionernas medlemmar handlar under tjänsteansvar. På jäv för medlemmar i arbetslivskommissionerna tillämpas i 27—29 § i förvaltningslagen.

Närmare bestämmelser om tillsättning av arbetslivskommissioner och om kommissionernas sammansättning och beslutsfattande får utfärdas genom förordning av statsrådet.

120 §

Arbetslivskommissionernas uppgifter

Utbildningsstyrelsen beslutar om arbetsfördelningen mellan arbetslivskommissionerna enligt examina. I fråga om arbetsfördelningen enligt examina ska utöver den yrkesskicklighet och det kunnande som ska visas i yrkesinriktade examina även antalet enskilda examina och deras omfattning samt antalet utbildningsanordnare som ordnar examina och antalet personer som avlägger examina beaktas.

Arbetslivskommissionerna ska

1) delta i kvalitetssäkringen i fråga om genomförandet av yrkesprov och bedömningen av kunnandet och lämna uppgifter om brister de iakttagit till undervisnings- och kulturministeriet samt på begäran ge undervisnings- och kulturministeriet utlåtanden om de enskilda utbildningsanordnarnas planer för hur bedömningen av kunnandet ska genomföras i fråga om varje examen,

2) delta i utvecklandet av yrkesutbildningens examensstruktur samt i utvecklandet av yrkesinriktade examina och av grunderna för dem i samarbete med undervisnings- och kulturministeriet och Utbildningsstyrelsen, och

3) behandla en i 55 § avsedd begäran om rättelse av bedömningen av kunnandet hos en studerande som deltar i examensutbildning.

Utbildningsstyrelsen ålägger de arbetslivskommissioner som den utser att utöver de uppgifter som avses i 2 mom. eller med avvikelse från arbetsfördelningen enligt examina

1) svara för ordnande och övervakning av prov som avses i 15 § i lagen om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare och för utfärdandet av intyg och betyg som avses i 5 § 3 mom. i den lagen,

2) behandla en i 55 § i denna lag avsedd begäran om rättelse av bedömningen av kunnandet hos en studerande som deltar i examensutbildning, när begäran gäller gemensamma examensdelar som avses i 13 § 2 mom. eller delområden av sådana,

3) behandla en i 55 § i denna lag avsedd begäran om omprövning av bedömningen av kunnandet hos en studerande som deltar i examensutbildning, när begäran gäller examensdelar som i enlighet med examensgrunderna kan höra till flera olika examina och den studerande endast avlägger en eller flera examensdelar.

Närmare bestämmelser om arbetslivskommissionernas uppgifter får utfärdas genom förordning av statsrådet.

121 §

Sekretariatet för arbetslivskommissionerna

I samband med Utbildningsstyrelsen finns ett sekretariat för arbetslivskommissionerna. Sekretariatet har till uppgift att bistå arbetslivskommissionerna i deras uppgifter enligt 120 §.

122 §

Straffrättsligt tjänste- och skadeståndsansvar

På en utbildningsanordnares personal, på bedömare av kunnandet och på medlemmar i arbetslivskommissionerna tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar när dessa personer utför i denna lag avsedda uppgifter. Bestämmelser om skadeståndsansvar finns i skadeståndslagen.

123 §

Information om möjligheterna att avlägga examina och om utbildningen

Utbildningsanordnaren ska se till att information om möjligheterna att avlägga examina och om utbildningen samt om hur man söker sig till utbildningen finns allmänt tillgänglig. Bestämmelserna i denna paragraf gäller inte personalutbildning.

Närmare bestämmelser om de frågor som det ska lämnas information om får utfärdas genom förordning av statsrådet.

124 §

Samarbetsskyldighet för utbildningsanordnare

Utbildningsanordnarna ska samarbeta med arbets- och näringslivet, andra anordnare av yrkesutbildning, anordnare av gymnasieutbildning, högskolor, anordnare av den grundläggande utbildningen samt offentliga aktörer och privata sammanslutningar och stiftelser som bedriver ungdomsarbete i regionen. Dessutom ska en utbildningsanordnare samarbeta med de arbetslivskommissioner till vars ansvarsområde de examina hör som utbildningsanordnaren ordnar.

När det gäller studerande under 18 år ska utbildningen ordnas i samarbete med vårdnadshavarna.

När utbudet av arbetskraftsutbildning planeras ska utbildningsanordnarna samarbeta med arbets- och näringsbyrån samt med närings-, trafik- och miljöcentralen. En utbildningsanordnare som ordnar arbetskraftsutbildning i enlighet med sitt anordnartillstånd ska på inbjudan av närings-, trafik- och miljöcentralen delta i diskussioner som gäller planering av utbudet av arbetskraftsutbildning.

125 §

Prognostisering av kompetensbehoven

Utbildningsanordnaren ska prognostisera kompetensbehoven inom sitt verksamhetsområde med beaktande av behovet av arbetskraft och befolkningsutvecklingen inom det området.

126 §

Utvärdering av utbildningen och kvalitetsledning

Utbildningsanordnaren ska utvärdera de examina, den utbildning och den övriga verksamhet som den ordnar samt deras kvalitet och effekter. Utbildningsanordnaren svarar för kvaliteten på de examina, den utbildning och den övriga verksamhet som den ordnar och för en kontinuerlig förbättring av kvalitetsledningen. Utbildningsanordnaren ska också regelbundet delta i extern utvärdering av sin verksamhet och sina kvalitetsledningssystem och publicera viktiga resultat av utvärdering som den har ordnat.

Närmare bestämmelser om utvärderingen och om utvecklandet av den får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Bestämmelser om Nationella centret för utbildningsutvärdering finns i lagen om Nationella centret för utbildningsutvärdering (1295/2013).

127 §

Finansiering

Bestämmelser om finansiering som beviljas för verksamhet enligt denna lag finns i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (1705/2009).

14 kap.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

128 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20 .

Genom denna lag upphävs lagen om grundläggande yrkesutbildning (630/1998) och lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998), nedan *de upphävda lagarna*. En hänvisning någon annanstans i lagstiftningen till de upphävda lagarna avser efter ikraftträdandet av denna lag en hänvisning till denna lag.

Bestämmelserna i 2 kap. om examensstruktur, samt om dimensioneringsgrunder för och omfattningen och uppbyggnaden av examina och examensdelar samt om examensgrunder tillämpas på de examensgrunder som träder i kraft efter ikraftträdandet av denna lag.

Grunderna för yrkesinriktade grundexamina träder i kraft den 1 augusti 2018. Bestämmelser om ikraftträdandet av grunderna för yrkesexamina och specialyrkesexamina utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet. Grunderna för yrkesexamina och specialyrkesexamina träder i kraft tidigast den 1 januari 2018 och senast den 1 januari 2019.

Utbildningsstyrelsen ska när den bestämmer examensgrunderna se till att utbildningsanordnarna ges tillräckligt med tid för att ta dem i bruk vid de tidpunkter som anges i 4 mom.

129 §

Övergångsbestämmelser om examensgrunder

Efter denna lags ikraftträdande kan en utbildningsanordnare anta en studerande för att avlägga en examen i enlighet med de examensgrunder som bestämts med stöd av de upphävda lagarna tills examensgrunder enligt 128 § 4 mom. för motsvarande nya examen gäller, dock inte yrkesinriktad grundexamen som avläggs som fristående examen. En studerande som har antagits för att avlägga en yrkesinriktad grundexamen övergår den 1 augusti 2018 till att avlägga examen i enlighet med de examensgrunder som bestäms med stöd av denna lag.

Studerande som har börjat avlägga en examen före ikraftträdandet av denna lag och studerande enligt 1 mom. som har börjat avlägga en yrkes- eller specialyrkesexamen har till och med den 31 december 2021 rätt att avlägga examen i enlighet med de grunder som bestämts med stöd av de upphävda lagarna. En studerande får dock övergå till att avlägga sin examen i enlighet med de examensgrunder som bestäms med stöd av denna lag. Efter den tidpunkt som nämns i detta moment övergår den studerande till att avlägga examen i enlighet med de examensgrunder som bestäms med stöd av denna lag.

130 §

Övergångsbestämmelser om handledande utbildning

Utbildningsstyrelsen ska bestämma de i denna lag avsedda grunderna för den utbildning som handleder för yrkesutbildning och för den utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv så att utbildningsanordnarna kan ta i bruk utbildningsgrunderna när denna lag träder i kraft.

De studerande som före ikraftträdandet av denna lag har inlett utbildning som handleder för grundläggande yrkesutbildning i enlighet med de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av lagen övergår vid ikraftträdandet av lagen till att genomföra i denna lag avsedd utbildning som handleder för yrkesutbildning. De studerande som före ikraftträdandet av denna lag har inlett utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv i enlighet med de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av lagen övergår vid ikraftträdandet av lagen till att genomföra motsvarande utbildning som avses i denna lag. På studietiden för studerande tillämpas dock de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag.

131 §

Övergångsbestämmelse om skydd av namn på examina och examensbenämningar

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 17 § får för de examina som avlagts före ikraftträdandet av denna lag användas de namn på examina och de examensbenämningar som gäller vid ikraftträdandet.

132 §

Övergångsbestämmelser om försök

De försök som inletts enligt beslut som fattats med stöd av de upphävda lagarna innan denna lag trädde i kraft slutförs i enlighet med det beviljade försökstillståndet. De examens- eller utbildningsgrunder som ska iakttas vid försöket gäller medan försöket varar.

133 §

Övergångsbestämmelser om ändring av tillstånd att ordna utbildning

De tillstånd att ordna grundläggande yrkesutbildning och yrkesinriktad tilläggsutbildning som beviljats med stöd av de upphävda lagarna och de avtal om ordnande av fristående examina som ingåtts med stöd av dem upphör att gälla vid ikraftträdandet av denna lag, om inte något annat förskrivs i 134 §. annat förskrivs i 134 §. Undervisnings- och kulturministeriet ändrar, på det sätt som anges i denna paragraf, utan ansökan och avgiftsfritt de med stöd av de upphävda lagarna beviljade tillstånden att ordna utbildning till tillstånd enligt denna lag att ordna yrkesutbildning.

De anordnartillstånd som beviljats med stöd av de upphävda lagarna ändras så att de motsvarar denna lag på så sätt att rätten att bevilja och ordna examina gäller de yrkesinriktade grundexamina som utbildningsanordnaren med stöd av lagen om grundläggande yrkesutbildning har beviljats tillstånd att ordna samt de yrkes- och specialyrkesexamina i fråga om vilka examenskommissionen har ingått avtal med utbildningsanordnaren om ordnande av fristående examina med stöd av lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning. Avvikelse från det som föreskrivs i detta moment kan dock av särskilda skäl göras på basis av utbildningsanordnarens faktiska verksamhet.

Om en utbildningsanordnare enligt ett med stöd av de upphävda lagarna beviljat tillstånd att ordna utbildning har

1) getts rätt att ordna utbildning som handleder för grundläggande yrkesutbildning, ändras den till en rätt att ordna i denna lag avsedd utbildning som handleder för yrkesutbildning,

2) getts rätt att ordna utbildning som förbereder för uppgifter som yrkes- och trafikflygare, flygledare eller uppgifter i den spårbundna stadstrafiken, ändras den till en rätt att ordna sådan utbildning som förbereder för sådana yrkesuppgifter som motsvarar utbildning enligt 8 § 2 mom.,

3) getts rätt att vara ett i 10 § i lagen om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare avsett utbildningscentrum, beviljas motsvarande rätt i det nya anordnartillståndet,

4) fått som särskild utbildningsuppgift att sörja för att det ordnas specialundervisning och utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv, anvisas utbildningsanordnaren en motsvarande uppgift enligt 27 § 2 mom.,

5) getts rätt att ordna utbildning vid en internatskola, beviljas motsvarande rätt i det nya anordnartillståndet,

6) påförts sådana uppgifter som motsvarar i 27 § 4 mom. avsedda skyldigheter, villkor eller utvecklingsuppgifter och andra uppgifter, ska motsvarande skyldigheter, villkor och uppgifter anges i det nya tillståndet, om inte något annat följer av särskilda skäl.

De nya anordnartillstånden beviljas så att de undervisnings- och examensspråk som avses i 24 § motsvarar undervisningsspråket enligt ett tillstånd att ordna utbildning som har beviljats med stöd av de upphävda lagarna samt tillstånd att ordna utbildning på främmande språk. När beslut fattas om det verksamhetsområde som avses i 25 §, ska man beakta det som i de med stöd av de upphävda lagarna beviljade tillstånden att ordna utbildning bestäms om de kommuner där utbildning får ordnas och även beakta utbildningsanordnarens faktiska verksamhetsområde. När beslut fattas om det minimiantal studerandeår som avses i 26 §, ska man beakta det som i de med stöd av de upphävda lagarna beviljade tillstånden att ordna utbildning bestäms om antalet studerande, läroavtal, studerandeårsverken eller studerandearbetsdagar samt det antal studerande, läroavtal, studerandeårsverken eller studerandearbetsdagar hos utbildningsanordnaren som har finansierats i enlighet med lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet.

134 §

Övriga övergångsbestämmelser om tillstånd att ordna utbildning och avtal om ordnande av fristående examina

Om en utbildningsanordnare enligt ett med stöd av de upphävda lagarna beviljat tillstånd att ordna utbildning har rätt att ordna förberederande utbildning eller läroavtalsutbildning för en examen för vilken utbildningsanordnaren inte beviljas i denna lag avsett tillstånd att ordna examina, upphör de tillstånd att ordna utbildning som beviljats med stöd av de upphävda lagarna att gälla den 31 december 2019. Utbildningsanordnaren ska skaffa genomförandet av yrkesprov som avses i 52 § och den bedömning av kunnandet som avses i 53 § av en utbildningsanordnare som har beviljats ett i denna lag avsett tillstånd att ordna examen i fråga. Utbildningsanordnaren kan efter ikraftträdandet av denna lag dock inte anta nya studerande till en utbildning enligt ett sådant tillstånd att ordna utbildning som beviljats med stöd av de upphävda lagarna. Om en studerande inte har slutfört sina studier senast den 31 december 2019 ska utbildningsanordnaren hänvisa den studerande att söka sig till en annan utbildningsanordnares utbildning.

Om utbildningsuppgiften enligt ett med stöd av lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning beviljat tillstånd att ordna utbildning enbart omfattar sådan annan yrkesinriktad tilläggsutbildning som motsvarar i 8 § 1 punkten avsedd utbildning som fördjupar eller kompletterar yrkeskompetensen, upphör tillståndet att ordna utbildning att gälla den 31 december 2021. Med avvikelse från det som föreskrivs i 9 § kan utbildning också ordnas i form av personalutbildning. Utbildningsanordnaren ska se till att de studerande slutför den utbildning som de inlett innan tillståndet att ordna utbildning upphör att gälla.

En i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning avsedd arrangör av fristående examina som inte beviljas sådant tillstånd att ordna utbildning som avses i denna lag ska hänvisa studerande som före denna lags ikraftträdande börjat avlägga en examen och vars personliga tillämpning arrangören av fristående examina svarat för i enlighet med 8 a § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning att söka sig till en examensutbildning eller ett yrkesprov som ordnas av en annan utbildningsanordnare.

135 §

Övergångsbestämmelser om personlig tillämpning

En personlig utvecklingsplan för kunnandet utarbetas inte, om den studerande avlägger examen i enlighet med de examensgrunder som bestämts med stöd av de upphävda lagarna eller om den studerande har inlett handledande utbildning före ikraftträdandet av denna lag. I fråga om en sådan studerande förblir den studerandes personliga studieplan som gjorts upp med stöd av 29 a § i lagen om grundläggande yrkesutbildning, den studerandes individuella studieprogram som gjorts upp med stöd av 17 § i den lagen eller det dokument om personlig tillämpning som gjorts upp med stöd av 8 a § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning i kraft vid ikraftträdandet av denna lag. Bestämmelserna i 5 kap. i denna lag tillämpas dock på uppdateringen av planer som utarbetats med stöd av de upphävda lagarna.

136 §

Övergångsbestämmelser om rättelse av bedömningen av kunnandet

Rättelse av sådan bedömning av kunnandet som den studerande fått del av före ikraftträdandet av denna lag begärs i enlighet med de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet. Rättelse av ett sådant beslut om rättelse av bedömningen av kunnandet som avses i 25 c § 2 mom. i lagen om grundläggande yrkesutbildning och i 15 c § 2 mom. i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning begärs dock i enlighet med 55 § 3 mom., om beslutet om rättelse har fattats den 15 november 2017 eller senare.

137 §

Övergångsbestämmelser om särskilt stöd och om avvikelse från kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet

Om en studerande avlägger en examen i enlighet med de examensgrunder som bestämts med stöd av de upphävda lagarna eller har inlett handledande utbildning före ikraftträdandet av denna lag, förblir ett med stöd av 20 § 1 mom. i lagen om grundläggande yrkesutbildning fattat beslut om ordnande av specialundervisning och en med stöd av det momentet utarbetad individuell plan för hur undervisningen ska ordnas i kraft vid ikraftträdandet av denna lag. Detsamma gäller ett med stöd av 19 a § 2 mom. i den lagen fattat beslut om anpassning samt ett med stöd av 21 § i den lagen fattat beslut om särskilda studiearrangemang. Bestämmelserna i 5 kap. i denna lag tillämpas dock på uppdateringen av den ovan avsedda individuella planen för hur undervisningen ska ordnas.

138 §

Övergångsbestämmelser om läroavtalsutbildning och inlärning i arbetet

Ordnandet av läroavtalsutbildning och en period av inlärning i arbetet som har inletts före ikraftträdandet av denna lag slutförs i enlighet med de bestämmelser om läroavtalsutbildning och inlärning i arbetet som gällde vid lagens ikraftträdande.

139 §

Övergångsbestämmelser som gäller utbildningsanordnarens personal

Med avvikelse från vad som i 4 § i lagen om kommunala tjänsteinnehavare (304/2003) föreskrivs om offentligt ansökningsförfarande, kan en kommun eller samkommun som är utbildningsanordnare anställa en lärare som vid ikraftträdandet av denna lag är anställd i arbetsavtalsförhållande i motsvarande tjänsteförhållande utan offentligt ansökningsförfarande, om han eller hon uppfyller behörighetskraven. Anställning i tjänsteförhållande utan offentligt ansökningsförfarande förutsätter att lärarens anställningsförhållande har fortgått utan avbrott efter ikraftträdandet av denna lag.

I 1 mom. avsedd anställning i tjänsteförhållande utan offentligt ansökningsförfarande ska ske senast den 31 december 2018.

140 §

Övergångsbestämmelser om examenskommissioner

Examenskommissioner som har tillsatts med stöd av lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning fortsätter sin verksamhet till och med den 31 juli 2018. Examenskommissionerna utfärdar i enlighet med de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag betyg över avlagda examensdelar som har bedömts före ikraftträdandet samt över examina i fråga om vilka de examensdelar som krävs för examen har avlagts före ikraftträdandet. På kommissionernas verksamhet tillämpas bestämmelserna i 7 och 7 a § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning och bestämmelser som utfärdats med stöd av de paragraferna.

Det sekretariat för fristående examina som avses i 7 c § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning får fortsätta sin verksamhet till och med den 31 juli 2018. På sekretariatet tillämpas bestämmelserna i den paragrafen och bestämmelser som utfärdats med stöd av den paragrafen.

Från och med den 1 september 2017 kan examenskommissionerna inte ingå eller säga upp avtal om fristående examina som avses i 7 d § i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning. Det som föreskrivs i detta moment tillämpas dock inte om en ansökan om att ordna fristående examina har blivit anhängig före den tidpunkten. (Nytt)

141 §

Övergångsbestämmelser om prestationsregister för fristående examina

Bestämmelserna i 7 § 5 mom. i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning tillämpas i fråga om Utbildningsstyrelsens och examenskommissionernas uppgifter i prestationsregister för fristående examina och bestämmelserna i 18 a, c och d § i den lagen tillämpas i fråga om examenskommissionernas uppgifter enligt 140 § fram till den 31 juli 2018.

Utbildningsstyrelsen för prestationsregistret för fristående examina från och med den 1 augusti 2018. På prestationsregistret för fristående examina tillämpas vad som i 7 § 5 mom. i lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning föreskrivs om Utbildningsstyrelsens uppgifter samt vad som i 18 b § i den lagen föreskrivs om tiden för bevarandet av uppgifter.

142 §

Förordningar som förblir i kraft

Följande förordningar som har utfärdats med stöd av de upphävda lagarna förblir alltjämt i kraft:

1) förordningen om behörighetsvillkoren för personal inom undervisningsväsendet (986/1998),

2) undervisningsministeriets förordning om grunderna för vissa avgifter som tas ut av elever och studerande (1323/2001),

3) statsrådets förordning om utvärdering av utbildning (1061/2009), och

4) statsrådets förordning om förfarandet vid ansökan till yrkesutbildning, gymnasieutbildning och förberedande utbildning efter den grundläggande utbildningen (294/2014).

2.

Lag

om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet

I enlighet med riksdagens beslut

upphävs i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (1705/2009) 1 § 1 mom. 3 punkten, ~~5 § 2 punkten,~~ 25, 27 och 27 a §, 31 § 4 mom., 32 § 2 mom. samt 45 a och 46 §,

sådana de lyder, 1 § 1 mom. 3 punkten, 31 § 4 mom. och 32 § 2 mom. i lag 1410/2014, ~~5 § 2 punkten i lag 926/2010,~~ 25 § delvis ändrad i lagarna 1511/2011, 892/2013, 1410/2014, 248/2015

och 1486/2016, 27 § delvis ändrad i lagarna 926/2010, 1511/2011 och 189/2015, 27 a § i lag 1607/2015, 45 a § i lag 1486/2016 och 46 § i lag 1112/2015,

ändras det inledande stycket i 1 § 1 mom., 1 § 1 mom. 2 punkten och 4 mom., 3 § 1 punkten, 5 § 1 och 2 punkten, 6 §, rubriken för 7 §, 7 § 1 och 3 mom., rubriken för 8 §, 8 § 1 och 4 mom., 9, 10, 23 och 23 b §, det inledande stycket i 31 § 1 mom., 32 § 1 och 4 mom., 48 § 1, 4 och 6 mom., 49—51 §, 57 § 2 mom. 2 och 3 punkten, 58 § 1 mom. och 59 §,

av dem 1 § 1 mom. 2 punkten och 4 mom., 3 § 1 punkten, 5 § 1 punkten, rubriken för 7 §, rubriken för 8 §, 8 § 4 mom., 23 §, det inledande stycket i 31 § 1 mom., 32 § 1 mom. och 57 § 2 mom. 2 och 3 punkten sådana de lyder i lag 1410/2014, 5 § 2 punkten sådan den lyder i lag 926/2010, 6 § sådan den lyder i lagarna 1410/2014 och 1486/2016, 7 § 3 mom., 8 § 1 mom., 48 § 1 och 4 mom. och 50 § sådana de lyder i lag 1486/2016, 10 § sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 926/2010 och 1486/2016, 23 b § sådan den lyder i lagarna 1607/2015 och 1486/2016, 48 § 6 mom. sådant det lyder i lag 486/2013 samt 49 och 59 § sådana de lyder delvis ändrade i lag 1511/2011, samt

fogas till lagen nya 9 a och 10 a § samt ett nytt 3 a kap. som följer:

1 §

Tillämpningsområde

I denna lag föreskrivs om statsandelar och statsunderstöd som beviljas kommuner, samkommuner, registrerade sammanslutningar, stiftelser och statliga affärsverk för driftskostnader samt om annan finansiering av sådan verksamhet som regleras i

— —

2) lagen om yrkesutbildning (/),

— —

För andra kostnader än driftskostnader för lokaler, inventarier och annan lös egendom som används i verksamhet som avses i lagen om yrkesutbildning beviljas finansiering med iakttagande av 9 § i denna lag. Med avvikelse från vad som föreskrivs i 1 mom. tillämpas lagen inte på finansiering av sådan utbildning som avses i 22 § 2 mom., 33 eller 35 § i lagen om yrkesutbildning.

— —

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) undervisningsverksamhet anordnande av verksamhet enligt de lagar som nämns i 1 § 1 mom. 1 och 2 punkten och sådan verksamhet enligt lagen om grundläggande utbildning och lagen om grundläggande konstundervisning som avses i 2 § 2 mom. 1, 2, 3 a, 3 b, 4 och 8—10 punkten,

— —

5 §

Grunden för beräkning av finansieringen

Finansieringen för driftskostnaderna bestäms enligt kalkylerade grunder. Finansieringen bestäms

1) för gymnasier på basis av antalet studerande samt de per studerande bestämda priserna per enhet,

2) för en särskild utbildningsuppgift i gymnasier på grundval av den relativa andel som utbildningsanordnarens prestationer utgör av alla utbildningsanordnares prestationer och tilläggsfinansieringen för den särskilda utbildningsuppgiften,

— —

6 §

Kommunens statsandel och grunden för statsandelen för utbildning som avses i gymnasielagen

För kostnader som föranleds av de verksamheter som nämns i 5 § 1 och 2 punkten beviljas kommunen i statsandel det belopp som fås när grunden för kommunens statsandel, som beräknats enligt 2 mom., minskas med kommunens självfinansieringsandel som beräknats enligt 8 §.

Grunden för kommunens statsandel fås genom sammanräkning av produkten av antalet studerande inom gymnasieutbildning som ordnas av kommunen och inom utbildning som förbereder invandrare och främmandespråkiga för gymnasieutbildning och de per studerande bestämda priserna per enhet samt den tilläggsfinansiering för en särskild utbildningsuppgift i gymnasiet som avses i 24 a § och som bildas så att den relativa andel som prestationerna inom den särskilda utbildningsuppgift som anordnas av kommunen utgör av alla utbildningsanordnares prestationer multipliceras med den nationella tilläggsfinansieringen för den särskilda utbildningsuppgiften.

När kommunen beviljas statsandelar åren 2017—2019 beaktas 98,96 procent av grunden för statsandelen enligt 2 mom. för sådan utbildning som avses i gymnasielagen.

7 §

Finansiering av gymnasieutbildning som ordnas av samkommuner och privata utbildningsanordnare

För i gymnasielagen avsedd gymnasieutbildning beviljas samkommuner och privata utbildningsanordnare finansiering till ett belopp som motsvarar statsandelsgrunden och som beräknats på det sätt som föreskrivs i 6 § 2 mom. enligt antalet studerande hos utbildningsanordnarna, priserna per enhet och tilläggsfinansieringen för en särskild utbildningsuppgift.

— —

Åren 2017—2019 beviljas samkommunerna för sådan utbildning som avses i gymnasielagen 98,96 procent av den finansiering som avses i 1 mom.

8 §

Kommunens självfinansieringsandel av driftskostnaderna för utbildning som avses i gymnasielagen

Kommunens självfinansieringsandel av driftskostnaderna för gymnasieutbildning utgör 58,11 procent och av driftskostnaderna för utbildning som förbereder invandrare och främmandespråkiga för gymnasieutbildning 50 procent av det belopp som fås när det belopp som beräknats enligt 2 och 3 mom. divideras med antalet invånare i hela landet och det därigenom erhållna beloppet multipliceras med kommunens invånarantal.

— —

Till följd av att kommunens finansieringsandel för yrkeshögskolor stryks läggs till kommunens självfinansieringsandel i fråga om gymnasieutbildningen årligen ett belopp på 14,69 euro per invånare på 2017 års nivå. När det årliga beloppet beräknas beaktas den uppskattade förändringen i kostnadsnivån för finansåret och förändringen i antalet invånare i hela landet.

9 §

Anslag för yrkesutbildning

Undervisnings- och kulturministeriet beviljar anordnare av yrkesutbildning finansiering för de uppgifter som det föreskrivs om i lagen om yrkesutbildning inom ramen för det anslag som tas in i statsbudgeten och inom ramen för kommunens finansieringsandel enligt 9 a § 1 mom. (anslag för yrkesutbildning). Som finansiering beviljas på kalkylerade grunder basfinansiering, prestationsbaserad finansiering och genomslagsfinansiering. Därtill beviljas strategifinansiering.

Det statliga anslag och den kommunala finansieringsandel som avses i 1 mom. och som anvisats för anordnare av yrkesutbildning det föregående året höjs med undantag av poster av engångsnatur så att höjningen motsvarar den årliga höjningen av kostnadsnivån enligt yrkesutbildningsindexet. Yrkesutbildningsindexet består av det allmänna förtjänstnivåindexet, konsumentprisindexet och partiprisindexet. Närmare bestämmelser om uträkningen av yrkesutbildningsindexet och beaktandet av höjningen av kostnadsnivån utfärdas genom förordning av statsrådet.

Privata utbildningsanordnare beviljas dessutom ersättning för mervärdesskatt med iakttagande av 32 i §.

9 a §

Kommunens självfinansieringsandel vid finansiering av yrkesutbildning

Kommunens finansieringsandel vid finansiering av yrkesutbildning är det belopp som fås när det i 9 § 1 mom. avsedda statliga anslaget multipliceras med talet 1,3614. Kommunernas finansieringsandel motsvarar dock högst nivån för 2017.

Kommunens självfinansieringsandel vid finansiering av yrkesutbildning är det belopp som fås när det belopp av kommunens finansieringsandel som avses i 1 mom. divideras med antalet invånare i hela landet och det därigenom erhållna beloppet multipliceras med kommunens invånarantal.

10 §

Finansiering som beviljas anordnare av yrkesutbildning samt kommunens statsandel

Anordnare av yrkesutbildning beviljas basfinansiering, prestationsbaserad finansiering och genomslagsfinansiering till en sådan andel av det belopp av varje finansieringsandel enligt 32 a § som motsvarar den relativa andel som utbildningsanordnarens prestationer utgör av alla utbildningsanordnares prestationer. Av det belopp enligt 32 a § som basfinansieringsandelen utgör dras dock först av det sammanräknade beloppet av de höjningar enligt prövning som avses i 32 e §.

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 1 mom. beviljas en kommun som ordnar yrkesutbildning i statsandel ett belopp som fås när man från det belopp som beräknats i enlighet med 1 mom. drar av kommunens självfinansieringsandel enligt 9 a § 2 mom.

10 a §

Beviljande av finansiering för yrkesutbildning finansåren 2018—2020

Vid beräkning av den i 10 § 1 mom. avsedda finansieringen för finansåren 2018 och 2019 görs det i anslaget för yrkesutbildning en kalkylerad ökning som är 10 272 000 euro enligt nivån 2017.

Av den finansiering som finansåren 2018 och 2019 beviljas de kommuner och samkommuner som ordnar yrkesutbildning dras det belopp av som fås när 10 272 000 euro enligt nivån 2017 divideras med de prestationer som används som grund för bestämmande av basfinansieringen för kommuner och samkommuner som ordnar yrkesutbildning och multipliceras med de prestationer som används som grund för bestämmande av basfinansieringen för utbildningsanordnaren i fråga.

Finansåret 2020 fogas till det anslag som tas in i statsbudgeten 10 272 000 euro enligt nivån 2017.

23 §

Genomsnittliga priser per enhet

Genom förordning av statsrådet utfärdas årligen bestämmelser om de genomsnittliga priser per enhet för gymnasieutbildning och grundläggande konstundervisning som läggs till grund för finansieringen för det följande finansåret, med iakttagande av 54 § 2 mom. och 57 § i lagen om statsandel för kommunal basservice.

Priserna per enhet bestäms av undervisnings- och kulturministeriet. De priser per enhet som avses i 24 § i denna lag bestäms så att de belopp som beräknas enligt priserna per enhet och som läggs till grund för finansieringen sammanlagt motsvarar de belopp som beräknas på basis av de genomsnittliga priserna per enhet.

23 b §.

Avdrag från det genomsnittliga priset per enhet

Från de genomsnittliga priser per enhet som beräknats i enlighet med 23 § 1 mom. dras årligen följande belopp av:

1) i fråga om gymnasieutbildning 1 048,52 euro,
2) i fråga om grundläggande konstundervisning 2,41 euro.

Trots vad som föreskrivs i 1 mom. ska det genomsnittliga priset per enhet för gymnasieutbildning dock vara minst 5 954,28 euro och det genomsnittliga priset per enhet för grundläggande konstundervisning minst 74,92 euro.

31 §

Kostnader som inte beaktas vid beräkningen av priser per enhet

Som driftskostnader för gymnasier och sådan grundläggande konstundervisning som finansieras enligt antalet undervisningstimmar betraktas inte

— —

32 §

Beaktande av mervärdesskatten i priserna per enhet för privata utbildningsanordnare

För privata utbildningsanordnare höjs priserna per enhet för gymnasier och grundläggande konstundervisning och den tilläggsfinansiering för en särskild utbildningsuppgift som avses i 24 a § så att höjningen motsvarar den andel som den mervärdesskatt som de privata utbildningsanordnarna betalat utgör av de mervärdesskattefria kostnader som dessa utbildningsformer orsakar de privata utbildningsanordnarna.

— —

Den förhöjning som avses i 1 mom. beaktas inte när de genomsnittliga priserna per enhet föreskrivs enligt 23 § 1 mom. och inte heller när priserna per enhet bestäms enligt 2 mom. i den paragrafen.

3 a kap.

Grunderna för bestämmande av finansiering för yrkesutbildning

32 a §

Finansieringsandelar

Basfinansieringens andel är 50 procent, den prestationsbaserade finansieringens andel 35 procent och genomslagsfinansieringens andel 15 procent av det belopp som fås när beloppet för strategifinansiering enligt 32 h § dras av från anslaget för yrkesutbildning.

32 b §

Studerandeår

Med studerandeår avses 365 dagar då den studerande beaktas som grund för finansieringen. Den studerande beaktas som grund för finansieringen från den dag då den studerandes studierätt börjar fram till den dag då studierätten upphör. Den studerande beaktas dock inte som grund för finansieringen om den studerandes studier t tillfälligt avbryts. När studierätten bestäms tillämpas bestämmelserna i lagen om yrkesutbildning i fråga om när studierätten börjar, studierätten upphör, studierätten tillfälligt avbryts, den studerande avhålls från studierna eller den studerande avstängs från läroanstalten för viss tid.

Om det i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet som avses i 44 § i lagen om yrkesutbildning eller i 8 § i den nämnda lagen avsedd utbildning i övrigt har överenskommits att den studerande inte studerar alla regelbundna studiedagar, beaktas den studerande som grund för finansieringen endast till den del det är fråga om studiedagar som har överenskommits i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet.

Närmare bestämmelser om beaktande av en studerande som grund för finansieringen utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet.

32 c §

Beslut om målinriktade studerandeår

Undervisnings- och kulturministeriet beslutar årligen inom ramen för statsbudgeten och för finansåret om det målinriktade antalet studerandeår för utbildningsanordnare samt om det där innefattade målinriktade antalet studerandeår inom arbetskraftsutbildningen. Det målinriktade antalet studerandeår för utbildningsanordnaren får inte understiga det minsta antal studerandeår som anges i anordnartillståndet.

Ministeriet kan under finansåret öka det målinriktade antalet studerandeår för utbildningsanordnare eller det målinriktade antalet studerandeår för utbildning som ordnas i form av arbetskraftsutbildning.

I samband med de beslut som avses i 1 och 2 mom. kan ministeriet också besluta om det målinriktade antalet studerandeår för en viss examen eller utbildning, i fråga om det minsta antal studerandeår som anges i anordnartillståndet dock endast när det gäller arbetskraftsutbildning.

Ministeriet ska höra utbildningsanordnaren före beslut som gäller studerandeår enligt denna paragraf. Ministeriet ska höra arbets- och näringsministeriet före beslut som gäller studerandeår för arbetskraftsutbildning enligt denna paragraf.

32 d §

Basfinansiering

Basfinansieringen bestäms utifrån det i 32 c § 1 mom. avsedda målinriktade antal studerandeår som har viktats med en viktkoefficient som baserar sig på det faktiska antalet studerandeår under året före det år som föregår finansåret.

Antalet faktiska studerandeår viktas på följande grunder:

1) kostnaderna för att ordna olika examina som ingår i examensstrukturen, handledande utbildning och övrig yrkesutbildning samt ordnande av i 63 § i lagen om yrkesutbildning avsedda studier som stöder studiefärdigheterna,
2) examenstyper och ordnande av utbildning i form av läroavtalsutbildning,
3) ordnande av särskilt stöd som avses i 64 § i lagen om yrkesutbildning eller ordnande av krävande särskilt stöd som avses i 65 § i den lagen,
4) ordnande av inkvartering enligt 103 § i lagen om yrkesutbildning,
5) ordnande av personalutbildning som avses i 9 § i lagen om yrkesutbildning,
6) ordnande av arbetskraftsutbildning som avses i lagen om yrkesutbildning,
7) ordnande av fängelseundervisning.

Ett studerandeår räknas som prestation för den utbildningsanordnare som har utarbetat en i 44 § i lagen om yrkesutbildning avsedd personlig utvecklingsplan för kunnandet eller som ansvarar för anordnandet av utbildning som avses i 8 § i nämnda lag.

Närmare bestämmelser om beräkningen av det vägda antalet prestationer och viktkoefficienterna för de grunder som anges i 2 mom. utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet.

32 e §

Höjning av basfinansieringen efter prövning

Den basfinansiering som beviljas utbildningsanordnare kan efter prövning höjas av särskilda skäl som hänför sig till utbildningsanordnarens verksamhet. Undervisnings- och kulturministeriet beslutar på ansökan om höjning efter prövning.

32 f §

Prestationsbaserad finansiering

Den prestationsbaserade finansieringen bestäms utifrån kompetenspoängen för examensdelar och antalet examina som avlagts under året före det år som föregår finansåret.

Kompetenspoängen för examensdelar viktas på följande grunder:
1) kostnaderna för att ordna olika examina som ingår i examensstrukturen,
2) examenstyper,
3) ordnande av särskilt stöd som avses i 64 § i lagen om yrkesutbildning eller ordnande av krävande särskilt stöd som avses i 65 § i den lagen.

Examina viktas på följande grunder:
1) kostnaderna för att ordna olika examina som ingår i examensstrukturen,
2) examenstyper,
3) ordnande av särskilt stöd som avses i 64 § i lagen om yrkesutbildning eller ordnande av krävande särskilt stöd som avses i 65 § i den lagen,
4) den studerandes utbildning efter grundstadiet.

En examensdel räknas som prestation för den utbildningsanordnare som har utarbetat en i 44 § i lagen om yrkesutbildning avsedd personlig utvecklingsplan för kunnandet. En examen räknas som prestation för den utbildningsanordnare som har utfärdat ett i 57 § i lagen om yrkesutbildning avsett examensbetyg. Om examen har ordnats i form av i 27 § 1 mom. i lagen om yrkesut-

bildning avsedd läroavtalsutbildning, beaktas examen dock som prestation för den anordnare som har skaffat läroavtalsutbildningen.

En examensdel beaktas inte som grund för prestationsbaserad finansiering om den har erkänts utifrån tidigare förvärvat kunnande så att den som avlagts examen inte har visat sitt kunnande genom yrkesprov eller på något annat sätt enligt 52 § i lagen om yrkesutbildning. Vad som föreskrivs i detta moment tillämpas dock inte om kunnandet i examensdelen har bedömts vid anskaffning av utbildning enligt 30 § i den lagen.

Som grund för prestationsbaserad finansiering beaktas högst 120 kompetenspoäng per målinriktat studerandeår under finansåret i fråga. Om de faktiska studerandeåren för en utbildningsanordnare under finansåret i fråga har överskridit ett sådant maximalt antal studerandeår för en viss examen som anges i anordnartillståndet eller som bestäms med tanke på målinriktade studerandeår, beaktas dessa examensdelar eller examina till den överskridande delen inte som grund för prestationsbaserad finansiering, om inte utbildningsanordnaren uppger någon grundad anledning till överskridningen.

Närmare bestämmelser om beräkningen av det vägda antalet prestationer, viktkoefficienterna för de grunder som anges i 2 och 3 mom. samt beräkningsgrunderna för de begränsningar som avses i 6 mom. utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet.

32 g §

Genomslagsfinansiering

Genomslagsfinansieringen bestäms på följande grunder:

1) sysselsättning och övergång till fortsatta studier i fråga om dem som avlagt examen eller examensdelar,

2) studeranderespons, och

3) arbetslivsrespons.

Vid beräkning av examen och examensdelar som prestation för utbildningsanordnaren tillämpas vad som föreskrivs i 32 f § mom. 4.

Närmare bestämmelser om bestämmande och beräkning av grunderna för genomslagsfinansieringen utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet.

32 h §.

Strategifinansiering

Strategifinansieringens andel är högst fyra procent av anslaget för yrkesutbildning. Som strategifinansiering beviljas de understöd för yrkesutbildning som avses i 44 § 1 mom.

Närmare bestämmelser om grunderna för beviljande av strategifinansiering får utfärdas genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet.

32 i §

Ersättning för mervärdesskatt till privata anordnare av yrkesutbildning

Privata anordnare av yrkesutbildning ersätts för andelen mervärdesskatt i de kostnader som utbildningsanordnaren har för anskaffningar som anknyter till utbildningstjänster enligt 39 och 40 § i mervärdesskattelagen (1501/1993) och till annan än affärsekonomisk verksamhet. Ersättningen ska basera sig på uppgifterna i det senast fastställda bokslutet.

En privat anordnare av yrkesutbildning kan även i fråga om en sådan fastighet och sådana anläggningstillgångar som en kommun eller samkommun har överlåtit till en privat sammanslutning eller stiftelse för verksamhet som avses i lagen om yrkesutbildning efter ansökan beviljas en ersättning som högst motsvarar beloppet av den mervärdesskatt som betalas för de överlåtelser som sker för nämnda ändamål.

32 j §

Bestämmande av prestationer för nya utbildningsanordnare

Om ett nytt anordnartillstånd har beviljats efter det att utbildningsordnare har slagits samman, delats upp eller efter någon annan motsvarande omorganisering av verksamheten eller om en ändring har inträtt i utbildningsanordnarens ställning som juridisk person, bestäms utbildningsanordnarens prestationsbaserade finansiering och genomslagsfinansiering utifrån de faktiska prestationerna för sådana utbildningsanordnare som varit föremål för en ovan avsedd omorganisering.

Andra än nya utbildningsanordnare som avses i 1 mom. beviljas finansiering i form av basfinansiering till dess att de faktiska prestationer som ligger till grund för prestationsbaserad finansiering och genomslagsfinansiering kan tillämpas. Bristen på prestationsbaserad finansiering och genomslagsfinansiering kan i förekommande fall kompenseras med en behovsprövad höjning av basfinansieringen. Vi koefficienten för det målinriktade antalet studerandeår beträffande andra än nya utbildningsanordnare som avses i 1 mom. bedöms utifrån den plan för antalet studerandeår för enskilda examina och utbildningar som ingår i ansökan om anordnartillstånd.

Den i 32 i § 1 mom. avsedda ersättningen för mervärdesskatt för en ny utbildningsanordnare bestäms utifrån en kalkyl som ministeriet bestämmer till dess att de första uppgifterna om faktiska prestationer som behövs för att bestämma ersättningen är tillgängliga.

48 §

Beräkning av antalet studerande och elever

För gymnasier beräknas finansieringen för finansåret enligt det genomsnittliga antalet studerande det år som föregår finansåret. Dessutom kan sådana kalkylerade förändringar i antalet studerande beaktas som orsakas av lag eller förordning, en föreskrift eller ett beslut av en statlig myndighet som grundar sig på lag eller förordning, eller av statsbudgeten. Vid beräkningen av priserna per enhet tillämpas dock antalet elever och studerande hösten det år som föregår finansåret. När verksamheten inleds beräknas finansieringen enligt det kalkylerade antalet studerande.

— —

En studerande, en elev eller de studerandeår enligt 32 b § som bestäms utifrån den studerandes studierätt kan under samma tid räknas som en sådan prestation som utgör grund för finansiering inom endast en utbildning som omfattas av tillämpningsområdet för denna lag. Studeranden, eleven eller studerandeåren beaktas då som grund för finansieringen i den utbildning som studeranden eller eleven först har börjat genomgå.

— —

Närmare bestämmelser om beräkningen av det antalstuderande och elever som ska användas när finansieringen bestäms och om beaktande av en studerande, en elev eller studerandeår som grund för finansieringen i de situationer som avses i 4 mom. får utfärdas genom förordning av statsrådet.

— —

49 §

Fastställande av antalet prestationer som används vid beräkning av finansieringen

Undervisnings- och kulturministeriet fastställer årligen inom ramen för statsbudgeten det antal undervisningstimmar, ledda timmar och årsverken som läggs till grund för finansieringen för det följande finansåret.

Undervisnings- och kulturministeriet fastställer utifrån de uppgifter som utbildningsanordnarna har lämnat med stöd av 58 § antalet prestationer som används som grund för den prestationsbaserade finansieringen och genomslagsfinansieringen av yrkesutbildningen för följande finansår och beloppet av de ersättningar för mervärdesskatt som avses i 32 i § 1 mom. De studerandeår, examina, examensdelar och andra prestationer som inte har anmälts inom utsatt tid kan lämnas obeaktade som grund för finansieringen.

50 §

Beviljande och justering av finansiering

Undervisnings- och kulturministeriet beviljar utan ansökan kommunen eller en annan anordnare av verksamhet enligt någon av de lagar som nämns i 1 och 2 § de statsandelar som avses i 6 §, 10 § 2 mom. och 19—22 §, sådan finansiering för driftskostnader som avses i 7 §, 10 § 1 mom. och 11 § samt den ersättning för mervärdesskatt som avses i 32 i § 1 mom.

Med undantag för den statsandel som avses i 10 § 2 mom., den finansiering som avses i 10 § 1 mom., 11 § och 24 a § och den ersättning för mervärdesskatt som avses i 32 i § 1 mom. justerar undervisnings- och kulturministeriet före utgången av finansåret den finansiering som beviljats i enlighet med 1 mom. så att den överensstämmer med det genomsnittliga antalet studerande under finansåret.

51 §

Utbetalning av finansiering för driftskostnader

Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning betalar ut den finansiering för driftskostnader som avses i 50 §, den höjning av basfinansieringen efter prövning som avses i 32 e

§ och den ersättning för mervärdesskatt som avses i 32 i § 1 mom. till kommunen eller en annan anordnare av verksamhet enligt någon av de lagar som nämns i 1 och 2 §, med iakttagande av 49 § i lagen om statsandel för kommunal basservice. Statsunderstöd betalas före utgången av kalenderåret. Strategifinansiering enligt 32 f § i denna lag och ersättning för mervärdesskatt enligt 32 i § 2 mom. betalas före utgången av finansåret.

57 §

Statsbidragsmyndighet

— —

Utbildningsstyrelsen är statsbidragsmyndighet i ärenden som gäller

— —

2) inledande och utvecklande av verksamhet inom yrkesutbildning och för försök som gäller sådan verksamhet, samt för behövliga specialuppgifter i samband med verksamheten, dock inte strategifinansiering enligt 32 h §, om inte undervisnings- och kulturministeriet beslutar något annat,

3) statsunderstöd som avses i 45 § 2 och 3 mom.

— —

58 §

Tillställande och granskning av uppgifter

Kommunen, samkommunen och en privat verksamhetsanordnare ska till statsbidragsmyndigheten lämna in de uppgifter baserade på budgeten, ekonomiplanen, bokslutet och verksamhetsberättelsen samt de övriga uppgifter som behövs för bestämmande av finansiering enligt denna lag och som gäller kostnader, verksamhetens omfattning och andra prestationer som används som grund för finansieringen. Närmare bestämmelser om de uppgifter som ska lämnas in kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

— —

59 §

Förhandlingsförfarande

Innan undervisnings- och kulturministeriet lägger fram sitt förslag till de anslag för statsandelar för driftskostnader som ska tas in i det följande finansårets statsbudget ska ministeriet förhandla om priserna per enhet och om anslaget för yrkesutbildning med Finlands Kommunförbund rf.

Ministeriet ska också förhandla med Finlands Kommunförbund rf om vilka uppgifter som ska anses vara behövliga när det gäller att bestämma och fastställa priserna per enhet samt bestämma statsandelarna och finansieringen av yrkesutbildning, samt om hur dessa uppgifter ska lämnas in till statsbidragsmyndigheten.

---

1. Denna lag träder i kraft den 20 och gäller till och med den 31 december 2020.

2. Lagen tillämpas första gången på finansiering som för finansåret 2018 beviljas för utbildning som avses i lagen om yrkesutbildning. Beträffande tilläggsfinansiering för en särskild utbildningsuppgift i gymnasierna tillämpas lagen första gången på gymnasiefinansiering som beviljas för finansåret 2019. Lagens 9 § 2 mom. tillämpas första gången på finansiering som beviljas för finansåret 2020.

3. Med avvikelse från vad som föreskrivs i 32 a § är basfinansieringens andel 95 procent, den prestationsbaserade finansieringens andel 5 procent och genomslagsfinansieringens andel 0 procent finansåren 2018 och 2019. Finansåret 2020 är basfinansieringens andel 70 procent, den prestationsbaserade finansieringens andel 20 procent och genomslagsfinansieringens andel 10 procent. Finansåret 2021 är basfinansieringens andel 60 procent, den prestationsbaserade finansieringens andel 30 procent och genomslagsfinansieringens andel 10 procent.

4. Med avvikelse från vad som föreskrivs i 32 d § viktas under finansåren 2018 och 2019 det målinriktade antalet studerandeår på basis av det faktiska antalet studerande och antalet studerandeårsverken och studerandearbetsdagar under året före det år som föregår finansåret. ~~Som antalet studerande, studerandeårsverken och studerandearbetsdagar samt som grund för bestämmande av viktkoefficienten används uppgifterna om den slutliga finansiering för finansåret som en utbildningsanordnare beviljats med stöd av de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag.~~ Vid bestämmande av studerandeår motsvarar en studerande och ett studerandeårsverke ett studerandeår. Finansåren 2018 och 2019 används arbetskraftsutbildning eller fängelseundervisning inte som grund för viktningen.

5. Med avvikelse från vad som föreskrivs i 32 f § används under finansåren 2018 och 2019 inte avlagda examensdelar som grund för bestämmande av den prestationsbaserade finansieringen eller ordnandet av särskilt stöd eller krävande särskilt stöd som grund för viktningen. Finansåren 2016 och 2017 beaktas en examen som avlagts som fristående examen som prestation för den utbildningsanordnare som har beviljats finansiering på basis av ordnandet av förberedande utbildning. Om examen eller examensdelen är utbildning avlagd under finansåren 2018 eller 2019 enligt det som avses i 134 mom. 1 i lagen om yrkesutbildning, räknas examen eller examensdelen som prestation för den utbildningsanordnaren, som för den studerande har utarbetat en plan som motsvarar den personliga utvecklingsplanen för kunnandet enligt 44 § i nämnda lag.

6. Med avvikelse från vad som i 32 f § 1 mom. föreskrivs om kompetenspoängen för examensdelar, bestäms kompetenspoängen för examensdelar enligt grunderna för yrkesinriktade grundexamina, som bestäms med stöd av lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning (631/1998), på basis av kompetenspoängen för motsvarande examensdelar enligt grunderna för yrkesinriktade grundexamina, som bestäms med stöd av lagen om grundläggande yrkesutbildning (630/1998). Kompetenspoängen för examensdelar enligt grunderna för yrkesexamina och specialyrkesexamina, som bestäms med stöd av lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning, bestäms så att talet 150 i fråga om yrkesexamina och talet 180 i fråga om specialyrkesexamina divideras med det antal examensdelar som i enlighet med reglerna om examensgrundernas uppbyggnad krävs för avläggandet av en examen.

7. Med avvikelse från vad som föreskrivs i 32 g § används under finansåren 2020 och 2021 inte arbetslivsrespons eller sysselsättning och övergång till fortsatta studier i fråga om dem som avlagt examensdelar som grund för bestämmande av genomslagsfinansieringen.

8. Med avvikelse från vad som föreskrivs i 32 i § 1 mom. grundar sig den ersättning för mervärdesskatt som beviljas finansåren 2018 och 2019 på det genomsnittliga beloppet mervärdesskatt som bestäms i enlighet med de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet av denna lag

och som har ställts i relation till den basfinansiering som utbildningsanordnaren beviljas under finansåret i fråga.

9. Den 45 a § som gäller när lagen träder i kraft ska finansåret 2018 tillämpas på den finansiering av utbildning som avses i paragrafens 2 mom. om utbildningen har inletts innan lagen träder i kraft. (Nytt)

3.

Lag

om ändring av 40 § i lagen om grundläggande undervisning

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om grundläggande utbildning (628/1998) 40 § 4 mom., sådant det lyder i lag 1288/2013, som följer:

40 §

Hemlighållande och behandling av personuppgifter

— —

Om en elev som är under 18 år övergår till undervisning, verksamhet eller utbildning som en annan utbildningsanordnare ordnar i enlighet med denna lag, gymnasielagen (629/1998) eller lagen om yrkesutbildning (/), ska den tidigare utbildningsanordnaren trots bestämmelserna om sekretess utan dröjsmål lämna uppgifter som är nödvändiga för ordnande av undervisningen eller utbildningen till den nya utbildningsanordnaren. Motsvarande uppgifter kan lämnas också på begäran av den nya utbildningsanordnaren.

— —

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av 18 a § i gymnasielagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i gymnasielagen (629/1998) 18 a §, sådan den lyder i lag 766/2004, som följer:

18 a §

Rätt för andra än gymnasiestuderande att avlägga studentexamen

Andra än studerande som avlägger gymnasiets lärokurs får delta i studentexamen och studentexamensprov, om de har avlagt
1) gymnasiets lärokurs eller motsvarande lärokurs vid ett utländskt gymnasium,
2) en yrkesinriktad grundexamen enligt lagen om yrkesutbildning (/) eller en motsvarande tidigare examen,
3) en annan examen eller andra studier i minst två år, än vad som avses i 2 punkten, förutsatt att examen eller studierna bygger på grundläggande utbildning eller motsvarande tidigare lärokurs, samt de extra studier som föreskrivits av den nämnd som avses i 18 b §.
En studerande som avlägger en examen enligt 1 mom. 2 punkten kan delta i studentexamen medan han eller hon fortfarande studerar inom den grundexamensutbildningen. En studerande kan delta i examen tidigast efter att ha förvärvat kunnande som motsvarar minst 90 kompetenspoäng.

Denna lag träder i kraft den 20 .

5.

Lag

om ändring av 3 § i lagen om fritt bildningsarbete

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om fritt bildningsarbete (632/1998) 3 § 2 mom., sådant det lyder i lag 1765/2009, som följer:

3 §

Övriga uppgifter samt samarbete

— —

Bestämmelser om grundläggande utbildning, gymnasieutbildning, yrkesutbildning och grundläggande konstundervisning som läroanstalterna för fritt bildningsarbete ordnar finns i lagen om grundläggande utbildning (628/1998), gymnasielagen (629/1998), lagen om yrkesutbildning (/) och lagen om grundläggande konstundervisning (633/1998).

— —

Denna lag träder i kraft den 20 .

6.

Lag

om ändring av 37 och 37 a § i universitetslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i universitetslagen (558/2009) 37 § 1 mom. och 37 a § 2 mom., sådana de lyder, 37 § 1 mom. i lag 1172/2014 och 37 a § 2 mom. i lag 954/2011, som följer:

37 §

Behörighet för studier som leder till högskoleexamen och för specialiseringsutbildning

Till studier som leder till endast lägre högskoleexamen eller till både lägre och högre högskoleexamen kan den antas som har avlagt

1) examen som avses i lagen om anordnande av studentexamen (672/2005),

2) sådan yrkesinriktad grundexamen, yrkesexamen eller specialyrkesexamen som avses i lagen om yrkesutbildning (/), eller

3) utländsk utbildning som i landet i fråga ger behörighet för motsvarande högskolestudier.

— —

37 a §

Tillgänglighet och förutsättningar för antagning som studerande

— —

I fråga om studier som avses i 43 a § ska som hinder för antagning som studerande också betraktas beslut om indragning av studierätten enligt 81 § i lagen om yrkesutbildning, 33 § i yrkeshögskolelagen (932/2014) eller 43 a § i denna lag, om omständigheter som har samband med skyddet för andras hälsa och säkerhet förutsätter det.

— —

Denna lag träder i kraft den 20 .

Utöver det som föreskrivs i 37 § 1 mom. kan till studier som leder till endast lägre högskoleexamen eller till både lägre och högre högskoleexamen den antas som enligt de bestämmelser som gällde vid lagens ikraftträdande är behörig för studier som leder till lägre högskoleexamen eller till både lägre och högre högskoleexamen.

7.

Lag

om ändring av 25 och 26 § i yrkeshögskolelagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i yrkeshögskolelagen (932/2014) 25 § 1 mom. och 26 § 2 mom. som följer:

25 §

Behörighet för yrkeshögskolestudier

Till studier som leder till yrkeshögskoleexamen kan antas den som har avlagt eller fullgjort
1) gymnasiets lärokurs eller examen som avses i lagen om anordnande av studentexamen (672/2005),
2) sådan yrkesinriktad grundexamen, yrkesexamen eller specialyrkesexamen som avses i lagen om yrkesutbildning (/), eller
3) utländsk utbildning som i landet i fråga ger behörighet för högskolestudier.

— —

26 §

Tillgänglighet och förutsättningar för antagning som studerande

— —

I fråga om studier som avses i 33 § ska som hinder för antagning som studerande också betraktas beslut om indragning av studierätten enligt 81 § i lagen om yrkesutbildning, 33 § i denna lag eller 43 a § i universitetslagen, om omständigheter som har samband med skyddet för andras hälsa och säkerhet förutsätter det.

— —

Denna lag träder i kraft den 20 .

Utöver vad som föreskrivs i 25 § 1 mom. kan till studier som leder till yrkeshögskoleexamen antas den som enligt de bestämmelser som gällde vid lagens ikraftträdande är behörig för studier som leder till yrkeshögskoleexamen.

8.

Lag

om ändring av lagen om Sameområdets utbildningscentral

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om Sameområdets utbildningscentral (252/2010) 1 § 1 mom., 2 § 2 mom., 3 och 7 §, 8 § 1 mom. samt 11, 12 och 15 § som följer:

1 §

Läroanstaltens syfte

Sameområdets utbildningscentral är en statlig läroanstalt som hör till undervisnings- och kulturministeriets ansvarsområde.

— —

2 §

Läroanstaltens hemort samt undervisnings- och examensspråk

— —

Utbildningscentralens undervisnings- och examensspråk är finska och samiska.

3 §

Yrkesutbildning

På den grundläggande yrkesutbildning som ordnas vid utbildningscentralen tillämpas lagen om yrkesutbildning (/), om inte annat följer av denna lag.

7 §

Rättigheter och skyldigheter för dem som studerar samiska och samisk kultur

På antagning av studerande som studerar samiska och samisk kultur ska 38 § 1 mom. och 39 § i lagen om yrkesutbildning tillämpas.

Bestämmelser om de studerandes rätt till en trygg studiemiljö finns i 80 § i lagen om yrkesutbildning. Den ordningsstadga eller andra ordningsbestämmelser som avses i den paragrafens 4 och 5 mom. är gemensamma för de studerande som avses i 3 och 4 § i denna lag.

8 §

Studiesociala förmåner för dem som studerar samiska och samisk kultur

De studerande som studerar samiska och samisk kultur i en utbildning som räcker minst en termin har rätt till avgiftsfria måltider på det sätt som föreskrivs i 100 § i lagen om yrkesutbildning samt till en plats på utbildningsanordnarens internatboende på det sätt som föreskrivs i 103 § 2 mom. i den lagen. Av andra studerande får avgifter för material, måltider och inkvartering tas ut. Undervisningen är avgiftsfri. Avgifterna bestäms i tillämpliga delar med beaktande av vad som i lagen om grunderna för avgifter till staten föreskrivs om avgifter för offentligrättsliga prestationer. Närmare bestämmelser utfärdas vid behov genom förordning av undervisnings- och kulturministeriet.

— —

11 §

Studerandekår

Utbildningscentralen har en studerandekår. Till den kan studerande för grundexamen inom den yrkesutbildning som avses i 3 § höra. Till studerandekåren kan också andra studerande inom den yrkesutbildning som avses i 3 § och studerande som avses i 4 § höra, om de studerar vid utbildningscentralen åtminstone en termin. Studerandekårens uppgift är att främja samarbetet mellan de studerande. Beslut om hur studerandekårens verksamhet organiseras fattas av direktionen.

12 §

Instruktion

I utbildningscentralens instruktion ska det föreskrivas närmare om de allmänna grunderna för anordnandet av utbildningen samt om förvaltningen, förvaltningsorganens och personalens uppgifter, delegationen, studerandekåren och annan intern verksamhet. I instruktionen föreskrivs dessutom om de allmänna grunderna för anordnandet av undervisningen i samiska och samisk kultur. Instruktionen godkänns av utbildningscentralens direktion.

15 §

Tystnadsplikt

Utöver det som föreskrivs i 3 § tillämpas på tystnadsplikten för utbildningscentralens organ och personal 108 § 1 och 3 mom. samt 109 § 5 mom. i lagen om yrkesutbildning.

Denna lag träder i kraft den 20 .

9.

Lag

om ändring av lagen om studiestöd

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om studiestöd (65/1994) 4 § 3 mom., 6 § 1 mom. 3 punkten och 7 § 9 mom.,

sådana de lyder, 4 § 3 mom. i lagarna 1243/2013 och 1402/2015, 5 a § 3 mom. i lag 249/2015, 6 § 1 mom. 3 punkten i lag 1402/2015 och 7 § 9 mom. i lag 249/2015, som följer:

4 §

Studier som berättigar till studiestöd

— —

Studiestöd för studier i andra läroanstalter beviljas studerande som

1) genomför utbildning enligt lagen om yrkesutbildning (/),

2) genomför gymnasieutbildning enligt gymnasielagen (629/1998) eller utbildning som förbereder invandrare och personer med ett främmande språk som modersmål för gymnasieutbildning,

3) genomför annan än i 1—2 punkten nämnd utbildning i en folkhögskola eller ett idrottsutbildningscenter enligt lagen om fritt bildningsarbete (632/1998) eller i utbildningscentralen enligt lagen om Sameområdets utbildningscentral (252/2010), eller

4) genomför yrkesutbildning som motsvarar utbildning som avses i 1 punkten och som övervakas av myndigheter inom något annat område än undervisningsmyndigheterna.

— —

6 §

Begränsningar i fråga om studiestödet

Studiestöd beviljas inte den som

— —

3) deltar i läroavtalsutbildning eller arbetskraftsutbildning som ordnas enligt lagen om yrkesutbildning,

— —

7 §

Tidsbegränsningar

— —

I en annan läroanstalt kan studiestöd beviljas för högst 12 månader efter den regelrätta studietiden. Med den regelrätta studietiden avses inom utbildning för grundläggande yrkesexamen högst fyra år och i fråga om andra studier den föreskrivna studietiden eller tiden för genomförande av studierna utan förlängning eller tiden för genomförande av studierna enligt läroplanen eller undervisningsprogrammet, om tiden inte är angiven i lagstiftningen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

10.

Lag

om ändring av 2 § i lagen om stöd för skolresor för studerande i gymnasieutbildning och yrkesutbildning

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om stöd för skolresor för studerande i gymnasieutbildning och yrkesutbildning (48/1997) 2 § 1 mom. 2 och 3 punkten, sådana de lyder i lag 53/2011, som följer:

2 §

Utbildning som berättigar till stöd för skolresor

Berättigad till stöd för skolresor är en studerande som är bosatt i Finland och som bedriver heltidsstudier i Finland
— —
2) inom utbildning som leder till yrkesinriktad grundexamen enligt 5 § i lagen om yrkesutbildning (/),
3) inom handledande utbildning enligt 7 § i lagen om yrkesutbildning,
— —

_____

Denna lag träder i kraft den 20 .

_____

11.

Lag

om ändring av 1 § i lagen om förvaltning av utbildning som ordnas av staten och privata

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om förvaltning av utbildning som ordnas av staten och privata (634/1998) 1 § 1 mom. som följer:

1 §

Tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på utbildning som ordnas av staten eller en registrerad sammanslutning eller stiftelse och om vilken föreskrivs i
1) lagen om grundläggande utbildning (628/1998),
2) gymnasielagen (629/1998),
3) lagen om yrkesutbildning (/),
4) lagen om fritt bildningsarbete (632/1998),
5) lagen om grundläggande konstundervisning (633/1998).

— —

Denna lag träder i kraft den 20 .

12.

Lag

om ändring av 1 § i lagen om en referensram för examina och övriga samlade kompetenser

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om en referensram för examina och övriga samlade kompetenser (93 / 2017) 1 § 1 mom. som följer:

1 §

Lagens tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på examina och på lärokurser för den grundläggande utbildningen och gymnasiet om vilka det föreskrivs i följande lagar och i förordningar som utfärdats med stöd av dem:
1) lagen om grundläggande utbildning (628/1998),
2) gymnasielagen (629/1998),
3) lagen om yrkesutbildning (/),
4) yrkeshögskolelagen (932/2014),
5) universitetslagen (558/2009),
6) lagen om Försvarshögskolan (1121/2008),

7) lagen om Brottspåföljdsområdets utbildningscentral (1316/2006),
8) lagen om Polisyrkeshögskolan (1164/2013),
9) lagen om Räddningsinstitutet (607/2006).

— —

Denna lag träder i kraft den 20 .

13.

Lag

om ändring av 4 § i lagen om allmänna språkexamina

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om allmänna språkexamina (964/2004) 4 § 1 mom. som följer:

4 §

Anordnande av examina

Utbildningsstyrelsen avtalar om anordnande av allmänna språkexamina för en viss tid av högst fem år i sänder. Avtal kan ingås med högskolor, statliga ämbetsverk och inrättningar och sådana utbildningsanordnare eller huvudmän för läroanstalter som har tillstånd att ordna utbildning enligt lagen om grundläggande utbildning (628/1998) eller gymnasielagen (629/1998) eller tillstånd att ordna examina och utbildning enligt lagen om yrkesutbildning (/) eller att driva läroanstalt enligt lagen om fritt bildningsarbete (632/1998) eller med en kommun eller samkommun i egenskap av anordnare av grundläggande utbildning samt vid behov med andra registrerade samfund eller stiftelser med tillräcklig sakkunskap.

— —

Denna lag träder i kraft den 20 .

14.

Lag

om ändring av 5 § i lagen om registret över rättstolkar

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om registret över rättstolkar (1590/2015) 5 § 1 mom. som följer:

5 §

Förutsättningar för registrering

Registernämnden antecknar på ansökan i registret över rättstolkar en tolk
1) som har uppnått myndighetsåldern och vars handlingsbehörighet inte har begränsats,
2) som har
a) avlagt specialyrkesexamen i rättstolkning enligt den examensstruktur som anges i bestämmelser som utfärdats med stöd av lagen om yrkesutbildning (/) eller en motsvarande tidigare examen, eller
b) avlagt en högskoleexamen som lämpar sig för tolkuppdrag och genomfört studier i rättstolkning som omfattar eller motsvarar minst 35 studiepoäng,
3) som har lämnat registernämnden en skriftlig försäkran och som inte under de tre år som föregått ansökan har strukits ur registret över rättstolkar med stöd av 7 § 1 mom. 3 eller 4 punkten.
— —

Denna lag träder i kraft den 20 .

15.

Lag

om ändring av 2 § i lagen om Nationella centret för utbildningsutvärdering

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Nationella centret för utbildningsutvärdering (1295/2013) 2 § 2 punkten underpunkt b, sådan den lyder i lag 792/2014, som följer:

2 §

Uppgifter

Utvärderingscentret har till uppgift att

— —

2) i enlighet med den utvärderingsplan som avses i 5 §

b) genomföra en sådan utvärdering av inlärningsresultaten som gäller uppnåendet av målen för de examensgrunder som avses i 15 § i lagen om yrkesutbildning (/) samt de grunder för läroplanen som avses i 5 § i lagen om grundläggande konstundervisning (633/1998),

— —

— —

Denna lag träder i kraft den 20 .

16.

Lag

om ändring av 1 § i lagen om rättsskyddsnämnden för studerande

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om rättsskyddsnämnden för studerande (956/2011) 1 § 1 mom., sådant det lyder i lag 1409/2011, som följer:

1 §

Uppgifter och behörighet

Rättsskyddsnämnden för studerande (*nämnden*) är första besvärsinstans i ärenden som gäller indragning och återställande av studierätt enligt lagen om yrkesutbildning (/), yrkeshögskolelagen (934/2014) och universitetslagen (558/2009).

— —

Denna lag träder i kraft den 20 .

17.

Lag

om ändring av 49 § i lagen om statsandel för kommunal basservice

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om statsandel för kommunal basservice (1704/2009) 49 § 2 mom. 5 punkten, sådan den lyder i lag 1485/2016, som följer:

49 §

Utbetalning av statsandelar och hemkommunsersättningar

— —

Finansministeriet samt undervisnings- och kulturministeriet ger in följande uppgifter till Servicecentret för statens ekonomi- och personalförvaltning för utbetalning av de belopp som avses i 1 mom.:

— —

5) i 6, 7, 10, 11, 19—22, 29 och 32 e § samt 32 i § 1 mom. i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet avsedda statsandelar och finansieringar,

— —

Denna lag träder i kraft den 20 .

18.

Lag

om ändring av lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (916/2012) 14 kap. 3 § 1 mom.,
ändras 1 kap. 3 § 1 mom. 9 punkten, 5 kap. 1—4 och 6 § samt 6 kap. 3 § 1 mom. 1 punkten,
av dem 1 kap. 3 § 1 mom. 9 punkten sådan den lyder i lag 1366/2014 och 6 kap. 3 § 1 mom. sådant det lyder i lag 1456/2016, samt

fogas till 13 kap. 3 § 3 mom. en ny 7 punkt som följer:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

— —

9) *anställningsförhållande* ett avtalsförhållande mellan en arbetsgivare och en arbetstagare enligt 1 kap. 1 § i arbetsavtalslagen (55/2001) och 1 kap. 1 § i lagen om sjöarbetsavtal (756/2011) och ett avtalsförhållande mellan en arbetsgivare och en läroavtalsstuderande (*läroavtalsutbildning)* enligt lagen om yrkesutbildning (/),

— —

5 kap.

Arbetskraftsutbildning

1 §

Arbetskraftsutbildningens mål

Genom arbetskraftsutbildning förbättras de vuxnas yrkesskicklighet, möjligheter att få arbete eller behålla sitt arbete och deras färdigheter att bedriva verksamhet som företagare samt främjas tillgången på yrkeskunnig arbetskraft och uppkomsten av ny företagsverksamhet.

2 §

Ordnande av arbetskraftsutbildning

Närings-, trafik- och miljöcentralen eller arbets- och näringsbyrån kan anskaffa yrkesinriktad utbildning som arbetskraftsutbildning, om syftet med utbildningen inte är att avlägga en examen eller en examensdel, och utbildning i företagsamhet samt integrationsutbildning enligt 20 § i lagen om främjande av integration, med undantag av läs- och skrivundervisning.

Bestämmelser om övrig arbetskraftsutbildning finns i lagen om yrkesutbildning. Detta kapitel tillämpas på arbetskraftsutbildning enligt lagen om yrkesutbildning med iakttagande av det som föreskrivs i den lagen. Det som föreskrivs om arbetskraftsutbildning på något annat ställe i denna lag tillämpas också på arbetskraftsutbildning enligt lagen om yrkesutbildning.

3 §

Antagning av studerande

Som studerande kan antas personer som är lämpade för utbildningen och för det yrke eller den uppgift som utbildningen siktar på, om de har ett av arbets- och näringsbyrån konstaterat utbildningsbehov. En person under 20 år som har fullgjort sin läroplikt kan antas till annan utbildning än integrationsutbildning endast om det inte är möjligt eller annars ändamålsenligt att genomföra utbildningen som frivilliga studier.

Arbets- och näringsbyrån beslutar om antagningen av studerande till arbetskraftsutbildning. Närmare bestämmelser om antagningsförfarandet får utfärdas genom förordning av statsrådet.

Själva antagningstillfället och lämplighetsproven i anslutning till antagningen till arbetskraftsutbildningen är avgiftsfria för dem som söker sig till arbetskraftsutbildning.

4 §

Studerandes rättigheter och skyldigheter

En studerande har rätt att få undervisning enligt utbildnings- eller undervisningsplanen och rätt att avlägga studier under den tid arbetskraftsutbildningen pågår.

Den studerande ska regelbundet delta i undervisningen och göra framsteg i sina studier på det sätt som avses i utbildnings- eller studieplanen.

På arbetskraftsutbildning tillämpas vad som i lagen om yrkesutbildning föreskrivs om

1) rätt till en trygg studiemiljö i 80 1 och 2 mom.,
2) narkotikatest i 84 §,
3) disciplin och disciplin på internatboenden i 85 och 86 §,
4) avlägsnande av en studerande som uppför sig störande eller äventyrar säkerheten i 87 §,
5) verkningarna av ett anhängigt åtal eller ett domstolsbeslut på ett disciplinärt förfarande i 88 §,
6) förfarandet i disciplinärenden i 93 § 3—6 mom.,
7) tystnadsplikt för studerande i 95 §,
8) sökande av ändring i utbildningsanordnarens beslut i 12 kap.

6 §

Inlärning i arbetet i anslutning till utbildningen

Under tiden för en period med inlärning i arbetet i anslutning till utbildning står den studerande inte i anställningsförhållande till anordnaren eller utbildningsproducenten, om inte den studerande och den som anordnar perioden med inlärning i arbetet har kommit överens om något annat. Om det har avtalats att inlärningen ska genomföras i ett anställningsförhållande, ska 2 och 3 mom. inte tillämpas.

Utbildningsproducenten, den som anordnar en period med inlärning i arbetet och den studerande ska ingå ett tidsbegränsat skriftligt avtal om perioden. På avtalet och på utbildningsproducentens uppgifter tillämpas vad som i 4 kap. 9 § föreskrivs om avtal om arbetsprövning och arbets-

och näringsbyråns uppgifter. I avtalet ska det dessutom överenskommas om den lärare som ansvarar för handledningen och hur och under vilken tid handledningen genomförs.

Den som anordnar en period med inlärning i arbetet ansvarar för den studerandes skydd i arbetet under den perioden med iakttagande av arbetarskyddslagen. Utbildningsproducenten är skyldig att ordna grupplivförsäkring för de studerande under samma period.

6 kap.

Arbetssökandes frivilliga studier som stöds med arbetslöshetsförmån

3 §

Förutsättningar för studierna

Bestämmelserna i detta kapitel tillämpas på studier som betraktas som heltidsstudier enligt 2 kap. 10 § 2 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa och

1) om vilka det föreskrivs i lagen om yrkesutbildning, yrkeshögskolelagen eller universitetslagen och som leder till yrkesinriktad grundexamen, yrkesexamen eller specialyrkesexamen eller till lägre eller högre högskoleexamen som avläggs vid universitet eller yrkeshögskola, eller som syftar till att studeranden avlägger delar av nämnda examina, förvärvar tilläggsutbildning eller fortbildning enligt nämnda lagar eller deltar öppen undervisning vid universitet och yrkeshögskola,

— —

13 kap.

Arbets- och näringsbyråns kundinformationssystem

3 §

De olika registrens informationsinnehåll

— —

I registret över serviceproducenter kan för kundbetjäningen införas följande uppgifter:

— —

6) andra uppgifter om serviceproducenten som behövs för planeringen och ordnandet av offentlig arbetskrafts- och företagsservice,

7) uppgifter om arbetskraftsutbildning enligt lagen om yrkesutbildning och utbildningsanordnaren samt uppgifter om ansökan, urval och uppföljning i anslutning till utbildningen,

— —

Denna lag träder i kraft den 20 .

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 5 kap. 2 § 1 mom. får arbetskraftsmyndigheten anskaffa arbetskraftsutbildning vars syfte är avläggande av en yrkesexamen eller en examensdel hos Stiftelsen Utbildning Nordkalotten, om personens arbetskraftsutbildning har börjat senast den 31 december 2019.

På arbetskraftsutbildning som har börjat före lagens ikraftträdande tillämpas de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

Om en arbetssökandes frivilliga studier har börjat stödas med arbetslöshetsförmån före lagens ikraftträdande och stödet fortgår utan avbrott eller indelat i perioder efter lagens ikraftträdande, tillämpas på stödet de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

19.

Lag

om ändring av 24 § i lagen om främjande av integration

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om främjande av integration (1386/2010) 24 § 1 mom. 3 punkten som följer:

24 §

Förutsättningar för frivilliga studier

När kriterierna i 23 § uppfylls kan som frivilliga studier stödjas studier

— —

3) om vilka det föreskrivs i lagen om yrkesutbildning (/), yrkeshögskolelagen (351/2003) eller universitetslagen (558/2009) och som leder till yrkesinriktad grundexamen, yrkesexamen, specialyrkesexamen eller till lägre eller högre högskoleexamen som avläggs vid universitet eller yrkeshögskola, eller som syftar till att avlägga delar av nämnda examina, samt tilläggsutbildning eller fortbildning enligt nämnda lagar och öppen undervisning vid universitet och yrkeshögskolor,

— —

Denna lag träder i kraft den 20 .

Om en invandrares frivilliga studier har börjat stödas med arbetslöshetsförmån före lagens ikraftträdande och stödet fortgår utan avbrott eller indelat i perioder efter lagens ikraftträdande, tillämpas på stödet de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

20.

Lag

om ändring och temporär ändring av 1 kap. 5 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) 1 kap. 5 § 1 mom. 3 punkten och temporärt 15 punkten, sådana de lyder, 1 kap. 5 § 1 mom. 5 punkten i lag 764/2011 och 15 punkten i lag 1457/2016, som följer:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

5 §

Definitioner

I denna lag avses med

— —

3) *anställningsförhållande* sådant arbete som utförs på grundval av ett arbetsavtal enligt 1 kap. 1 § i arbetsavtalslagen (55/2001) eller 1 kap. 1 § i lagen om sjöarbetsavtal (756/2011) eller på grundval av ett läroavtal enligt lagen om yrkesutbildning (/) och som inte utförs i egenskap av företagare enligt 6 §,

— —

15) *sysselsättningsfrämjande service* jobbsökarträning, karriärträning, arbetskraftsutbildning och arbetssökandes frivilliga med arbetslöshetsförmån stödda studier enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice, prövning enligt 4 kap. 5 § 1 mom. 1 och 2 punkten i den lagen, arbetskraftsutbildning enligt lagen om yrkesutbildning, frivilliga studier enligt 22—24 § i lagen om främjande av integration och arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte enligt lagen om arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte.

— —

Denna lag träder i kraft den 20 . Lagens 1 kap. 5 § 1 mom. 15 punkten gäller till utgången av 2018.

21.

Lag

om ändring av 17 § i hälso- och sjukvårdslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) 17 § 1 och 4 mom., sådana de lyder i lag 1293/2013, som följer:

17 §

Studerandehälsovård

Den kommunala primärvården ska ordna studerandehälsovårdstjänster för de studerande vid gymnasier, läroanstalter som ger yrkesutbildning och högskolor i kommunen, oberoende av de studerandes hemvist. Studerandehälsovården för högskolestuderande kan med kommunens samtycke också ordnas på något annat sätt som Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården har godkänt. Till studerandehälsovården hör också hälso- och sjukvården under den tid den studerande deltar i annan utbildning som ordnas på arbetsplatsen än sådan som baserar sig på ett läroavtal och i arbetspraktik.

— —

Studerandehälsovården är en del av studerandevården enligt lagen om elev- och studerandevård och 99 § 3 mom. i lagen om yrkesutbildning (/). Den myndighet som svarar för den kommunala primärvården ska delta i utarbetandet av läroplanen enligt 11 § i gymnasielagen (629/1998) och av sätten att ordna studerandevården som utbildningsanordnaren beslutar om på basis av Utbildningsstyrelsens föreskrift enligt 99 § 1 mom. i lagen om yrkesutbildning till den del den gäller studerandevården och samarbetet mellan läroanstalten och hemmet.

Denna lag träder i kraft den 20 .

22.

Lag

om ändring av 22 § i lagen om Polisyrkeshögskolan

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om Polisyrkeshögskolan (1164/2013) 22 § 1 mom. som följer:

22 §

Behörighet för studier som leder till yrkeshögskoleexamen

Till studier som leder till yrkeshögskoleexamen kan som studerande antas den som har avlagt eller fullgjort
1) examen som avses i lagen om anordnande av studentexamen (672/2005) eller gymnasiets lärokurs,
2) sådan yrkesinriktad grundexamen, yrkesexamen eller specialyrkesexamen som avses i lagen om yrkesutbildning (/),
3) tjänsteexamen för polisbefäl, polisunderbefälsexamen, tjänsteexamen för polisunderbefäl, grundexamen för polis eller tjänsteexamen för polismanskap enligt tidigare bestämmelser, eller
4) en utländsk utbildning, som i landet i fråga ger behörighet för högskolestudier.

— —

Denna lag träder i kraft den 20 .
Utöver vad som föreskrivs i 22 § 1 mom. kan för studier som leder till yrkeshögskoleexamen som studerande antas den som enligt de bestämmelser som gällde vid lagens ikraftträdande är behörig för studier som leder till yrkeshögskoleexamen.

23.

Lag

om ändring av körkortslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i körkortslagen (386/2011) 3 § 10 punkten, 5 § 3 mom., 38 § 4 mom., 40 § 1 mom. 4 punkten, 84 § 4 mom. samt 91 § 2 mom. 2 punkten, av dem 40 § 1 mom. 4 punkten sådan den lyder i lag 1081/2012 samt 84 § 4 mom. och 91 § 2 mom. 2 punkten sådana de lyder i lag 70/2015, som följer:

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

— —

10*) inrättning som utbildar trafiklärare* utbildningsanordnare som har av undervisnings- och kulturministeriet beviljat tillstånd att ordna examina och utbildning enligt 23 § i lagen om yrkesutbildning (/) och som ger utbildning för specialyrkesexamen för trafiklärare,

— —

5 §

Ålderskrav

— —

Ålderskravet i 1 mom. 9 b-punkten gäller också erhållande av körkort för kategori D för körning enligt 6 § i lagen om yrkeskompetens, om det gäller en sådan yrkesinriktad grundexamen enligt den punkten som omfattar minst 180 kompetenspoäng, förutsatt att studeranden har förvärvat kunnande motsvarande minst 90 kompetenspoäng avsedd för verksamhet i uppgifter som bussförare för persontrafik och fått 280 timmar utbildning för grundläggande yrkeskompetens för bussförare. Körkort för kategori D gäller bara i Finland innan innehavaren uppfyller ålderskravet i 9 a-punkten.

— —

38 §

Förutsättningar för att få börja i bilskola

— —

En elev inom sådan utbildning för yrkesinriktad grundexamen som är avsedd för uppgifter som lastbils- och bussförare och som står under övervakning av Utbildningsstyrelsen får utan krav på körkort för kategori B det år då han eller hon fyller 16 år delta i den förarutbildning för körkort i grupp 2 som ges i samband med denna utbildning. Körundervisning i trafiken får ges först när eleven har fyllt 17 år. Med buss får körundervisning i trafiken ges först när eleven har körkort för kategori B och med en fordonskombination för kategori E när eleven har körkort för dragbil.

— —

40 §

Undervisningstillstånd för annan utbildning än för körkort för kategori B

På beviljande av undervisningstillstånd för annan utbildning än för körkort för kategori B tillämpas bestämmelserna i 39 § med följande undantag:

— —

4) när det gäller undervisningstillstånd för körkort i kategorierna i grupp 2 krävs det, utöver vad som föreskrivs i 39 §, att undervisningen ges genom läroavtal för examensutbildning inom transportbranschen i samband med sådan av arbetsgivaren given utbildning som är jämförbar med yrkesutbildning för bilförare, att eleven har körkort för kategori B och dessutom körkort för dragbil, om utbildning för körkort för fordonskombinationer ingår i undervisningen, och att den som ansöker om undervisningstillstånd har trafiklärartillstånd för utbildning för kategorierna C och D,

— —

84 §

Undervisningspersonal

— —

Den som genomgår en med undervisnings- och kulturministeriets tillstånd ordnad utbildning för specialyrkesexamen för trafiklärare får med avvikelse från kravet på trafiklärartillstånd arbeta som lärare vid en bilskola om han eller hon har tillstånd för undervisningspraktik och, när det gäller undervisning enligt 2 mom., om studeranden har inlett studier för att avlägga den berörda examensdelen.

— —

91 §

Tillstånd för undervisningspraktik

— —

En förutsättning för att undervisningspraktiken ska kunna utvidgas till att gälla undervisning enligt 84 § 2 mom. eller för att tillstånd ska kunna beviljas för annan praktik är att

— —

2) studeranden har inlett examensutbildning för en valfri examensdel som motsvarar undervisningen eller har hänvisats till ett yrkesprov för examensdelen,

— —

Denna lag träder i kraft den 20 .

24.

Lag

om ändring av lagen om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om yrkeskompetens för lastbils- och bussförare (273/2007) 5 § 3 mom., 9 § 1 mom., 10 § 1 mom., 15 § 1 mom. och 26 § 6 mom.,

av dem 9 § 1 mom. sådant det lyder i lag 389/2011, 10 § 1 mom. sådant det lyder i lag 1315/2009, 15 § 1 mom. sådant det lyder i lag 71/2015 och 26 § 6 mom. sådant det lyder i lag 1113/2015, som följer:

5 §

Utbildning för grundläggande yrkeskompetens

— —

Den som godkänns i provet får ett betyg över genomförd utbildning för grundläggande yrkeskompetens eller snabbförvärvad grundläggande yrkeskompetens. Anteckningen om genomförd utbildning kan också ingå i ett betyg över avlagd yrkesexamen som ett av undervisnings- och kulturministeriet godkänt utbildningscentrum utfärdat på basis av ett betyg som avses ovan.

9 §

Undantag i fråga om minimiåldern för bussförare

Den som har avlagt yrkesinriktad grundexamen som är inriktad på uppgifter som bussförare och har förvärvat grundläggande yrkeskompetens för bussförare får med avvikelse från 8 § 2 mom. framföra bussar i klass D1 eller klass D i Finland, med undantag för Åland, om han eller hon har fyllt 18 år och har erhållit körrätt för fordonet. I körkortslagen föreskrivs om villkor för erhållande av körrätt för buss. Bestämmelser om de begränsningar som gäller utövande av bussföraryrket före 20 års ålder finns i 2 mom.

— —

10 §

Utbildningscentrum

Som utbildningscentrum för utbildning för grundläggande yrkeskompetens kan godkännas en utbildningsanordnare som har av undervisnings- och kulturministeriet beviljat tillstånd att ordna examina och utbildning enligt 23 § i lagen om yrkesutbildning (/) eller av Trafiksäkerhetsverket beviljat tillstånd att hålla bilskola och meddela förarundervisning för erhållande av körrätt för lastbil eller buss eller fordonskombinationer av dessa. Ett utbildningscentrum som har godkänts för utbildning för grundläggande yrkeskompetens har också rätt att ordna fortbildning, om Trafiksäkerhetsverket har godkänt det utbildningsprogram som används för fortbildningen.

— —

15 §

Prov

För anordnande och övervakning av prov i anslutning till utbildning som ges vid de utbildningscentrum som är godkända av undervisnings- och kulturministeriet samt för utfärdande av de betyg som avses i 5 § 3 mom. svarar under Utbildningsstyrelsens tillsyn den arbetslivskommission som avses i 119 § i lagen om yrkesutbildning.

— —

26 §

Ändringssökande

— —

På sökande av ändring i ett beslut av ett utbildningscentrum som godkänts av undervisnings- och kulturministeriet tillämpas 55 och 111—117 § i lagen om yrkesutbildning.

Denna lag träder i kraft den 20 och gäller till och med den 31 december 2020.

25.

Lag

om ändring av 6 § i straffregisterlagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i straffregisterlagen (770/1993) 6 § 5 mom., sådant det lyder i lag 215/2012, som följer:

6 §

— —

Dessutom får en studerande ett i 2 mom. avsett straffregisterutdrag beträffande sig själv för att i sådana praktiska uppgifter i läroanstalten, på en arbetsplats eller i en annan inlärningsmiljö eller under praktik som har samband med utbildningen kunna åta sig en uppgift som i väsentlig grad består i att arbeta med minderåriga och där ett utdrag på begäran ska visas upp för utbildningsanordnaren eller högskolan i enlighet med lagen om yrkesutbildning (/), yrkeshögskolelagen (932/2014) eller universitetslagen (558/2009). Utdraget är avgiftsfritt.

— —

Denna lag träder i kraft den 20 .

26.

Lag

om ändring av 26 b och 33 f § i djurskyddslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i djurskyddslagen (247/1996) 26 b § 1 mom. och 33 f §, sådana de lyder, 26 b § 1 mom. i lag 1389/2015 och 33 f § i lag 584/2013, som följer:

26 b §

Behörigheten för dem som håller broilrar och handledning av dem som hanterar broilrar

En fysisk person som håller broilrar och ansvarar för skötseln av minst 500 fåglar ska ha kompetens som motsvarar minst en examensdel, fastställd av Utbildningsstyrelsen, med specialisering på slaktfjäderfä. Över kompetensen ska dessutom finnas ett intyg över genomförd examensdel utfärdat av en utbildningsanordnare som har av undervisnings- och kulturministeriet beviljat tillstånd att ordna examina och utbildning enligt lagen om yrkesutbildning (/). Med broiler avses en fågel av arten *Gallus gallus* som föds upp för slakt.

— —

33 f §

Anordnare av utbildning enligt avlivningsförordningen

Utbildning som innefattar sådan kompetens som avses i avlivningsförordningen får ges av en utbildningsanordnare som har av undervisnings- och kulturministeriet beviljat tillstånd att ordna examina och utbildning enligt lagen om yrkesutbildning (/) för en sådan examen som innehåller kunnande enligt det kompetensbevis som förutsätts i avlivningsförordningen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Med avvikelse från 26 b § 1 mom. godkänns som intyg även ett intyg enligt de bestämmelser som gällde vid lagens ikraftträdande.

27.

Lag

om ändring av 159 och 195 § i miljöskyddslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i miljöskyddslagen (527/2014) 159 § 2 mom., sådant det lyder i lag (/), och 195 § som följer:

159 §

Kompetens som krävs av dem som hanterar ämnen som bryter ned ozonskiktet samt vissa fluorerade växthusgaser och hur kompetensen visas

— —

En person som avses i 1 mom. ska visa sin kompetens i enlighet med ozonförordningen eller F-gasförordningen eller i enlighet med krav som föreskrivits med stöd av dem. Den som arbetar inom branschen för kyl-, luftkonditionerings- och värmepumpsanläggningar, inklusive branschen för hantering av kylenheter i lastbilar och släpfordon med kylaggregat, ska visa sin kompetens i en yrkesexamen och utbildningsanordnaren ska utfärda ett intyg för den som visat sin kompetens på det sätt som föreskrivs i lagen om yrkesutbildning (/). Den som arbetar inom branschen för släckanläggningar, branscher som kräver hantering av elektriska brytare eller branschen för luftkonditioneringsanläggningar i motorfordon och den som tar till vara fluorerade växthusgaser från anordningar som innehåller lösningsmedel baserade på dessa gaser ska visa sin kompetens vid ett prov ordnat av ett sådant organ med tillräcklig sakkunskap som Säkerhets- och kemikalieverket har godkänt. Som organ med tillräcklig sakkunskap räknas läroanstalter inom dessa branscher, företag som svarar för certifieringen av personer

och importörer av anordningar eller utrustning. Den som har visat sin kompetens genom ett godkänt prov tilldelas ett intyg.

— —

195 §

Sökande av ändring i vissa fall

Över myndighetsbeslut som gäller typgodkännande samt över Säkerhets- och kemikalieverkets beslut enligt 162 § att utfärda eller återkalla ett certifikat får besvär anföras på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen.

Parter får begära omprövning av beslut som fattats av sådana besiktningsorgan och motsvarande inrättningar som avses i 26 § 2 mom. hos den som fattat beslutet, på det sätt som anges i förvaltningslagen. I ett beslut genom vilket en begäran om omprövning har avslagits får ändring sökas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen.

I en bedömning av kompetens som har visats i en yrkesexamen i enlighet med 159 § 2 mom. får ändring sökas på det sätt som anges i lagen om yrkesutbildning.

Den vars kompetens har bedömts får begära omprövning av ett beslut om utfärdande av betyg som ett av Säkerhets- och kemikalieverket eller Finlands miljöcentral godkänt sakkunnigt organ har fattat med stöd av 159 §. Omprövning begärs hos den som har fattat beslutet och på det sätt som anges i förvaltningslagen. I ett beslut genom vilket en begäran om omprövning har avslagits får ändring sökas hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen. Över förvaltningsdomstolens beslut får besvär anföras hos högsta förvaltningsdomstolen, om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

Denna lag träder i kraft den 20 .

28.

Lag

om upphävande av vissa bestämmelser i lagen om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Genom denna lag upphävs 5 § 1 a-punkten, 6 § 1 mom. och 2 mom. 1 punkten, 7 § 1 mom., 32 § 1 mom. och 50 § 2 mom. i lagen om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (/20).

2 §

Denna lag träder i kraft den 20 .

Utskottets förslag till uttalanden

1. *Riksdagen förutsätter att regeringen skyndsamt lämnar ett lagförslag till riksdagen om ändringar i arbetsavtalslagen och lagstiftningen om tjänsteförhållanden som behövs för att tillåta arbete med läroavtal på lika villkor inom alla branscher trots bestämmelsen om skyldighet att erbjuda extra arbete.*

2. *Riksdagen förutsätter att undervisnings- och kulturministeriet under övergångsperioden för finansieringsreformen följer upp vilka konsekvenser finansieringssystemet inom yrkesutbildningen har på villkoren för att ordna yrkesutbildning och lämnar en rapport till kulturutskottet för kännedom årligen i början av höstsessionen. Samtidigt ska ministeriet också bedöma om basfinansieringen är tillräckligt stor.*

3. *Riksdagen förutsätter att undervisnings- och kulturministeriet bereder en utredning om hur sammanhängande utbildningsvägarna för studerande som behöver särskilt stöd är och om vilka utbildningsmöjligheter dessa studerande har.*

4. *Riksdagen förutsätter att undervisnings- och kulturministeriet stöder och följer upp och utifrån det bedömer hur reformen av yrkesutbildningen har utfallit. Ministeriet ska bland annat bedöma konsekvenserna för tillgången till utbildning i regionalt och språkligt hänseende, för en nedgång i antalet studerande som avbryter studierna, för utbildningsgarantin*

och för en ökning av antalet läroavtals- och utbildningsavtalsplatser inom respektive branscher i överensstämmelse med målen för reformen. Om det kommer fram ändringsbehov som kräver att bestämmelserna preciseras eller ändras, ska regeringen skyndsamt vidta åtgärder, bereda nödvändiga ändringar och lägga fram dem för riksdagen. Regeringen bör noga följa vilka faktiska konsekvenser bestämmelserna får för de grundlagsfästa kulturella rättigheterna.

Helsingfors 20.6.2017

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Tuomo Puumala cent
vice ordförande Sanna Lauslahti saml
medlem Outi Alanko-Kahiluoto gröna
medlem Li Andersson vänst
medlem Ritva Elomaa na
medlem Eeva-Johanna Eloranta sd
medlem Jukka Gustafsson sd
medlem Marisanna Jarva cent
medlem Kimmo Kivelä na (delvis)
medlem Hanna Kosonen cent
medlem Sari Multala saml
medlem Mikaela Nylander sv
medlem Ulla Parviainen cent
medlem Pekka Puska cent
medlem Sari Raassina saml (delvis)
medlem Pilvi Torsti sd
ersättare Petri Honkonen cent (delvis).

Sekreterare var

utskottsråd Marja Lahtinen
utskottsråd Kaj Laine.

RESERVATION

Motivering

Reformen av yrkesutbildningen på andra stadiet är en reform med mycket betydande konsekvenser. Ungefär hälften av de årskullar som slutför den grundläggande utbildningen går vidare till yrkesutbildning. Vid utfrågningen av de sakkunniga underströks att det hade varit på sin plats att se över hela andra stadiet när reformen bereddes och lagstiftningen reviderades. I ungdomsutbildningen bör gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen vara en sammanhängande process för de som går ut den grundläggande utbildningen. Dessutom bör vi ha kvar modellen med två utbildningsvägar. Exempelvis Kommunförbundet uttryckte en viss oro för att en uppdelning av utbildningssystemet på andra stadiet på sikt kan försämra möjligheterna att få utbildning för de som går ut den grundläggande utbildningen. I stället borde lagstiftningen ha tagit ett större och djupare grepp om andra stadiet.

Vi välkomnar till största delen målen med reformen, men om det ska kunna nås på bästa sätt behöver finansieringen av yrkesutbildningen förbättras avsevärt. I det rådande finansiella läget är det osäkert om reformmålen kan nås och därför föreslår vi att finansieringen omprövas.

Om man vill dra in på anslagen, hade det varit vettigare att göra neddragningarna mer strategiskt i samband med reformen och slå ut dem över flera år. På så sätt hade de ställt till med så lite skada som möjligt för reformen av yrkesutbildningen. Som det är nu blir reform lätt synonymt med nedskärning, och även de positiva målen riskerar att komma i skymundan när anslagen ska kapas.

Det viktigaste målet med reformen av yrkesutbildningen bör vara att minska ojämlikheten i utbildning — inte att öka den genom att skapa strukturer som är blinda för ojämlikhet.

En positiv nyhet är att yrkesutbildningen blir mer kompetensbaserad och studerandeorienterad. I bästa fall kan inlärningen på arbetsplatsen och mer individanpassade studievägar hjälpa de unga som inte lämpar sig för studier i skolform att komma in på utbildning på andra stadiet. Det kan samtidigt förhindra att de marginaliseras och hoppar av utbildningen. Men i kombination med gigantiska nedskärningar är risken att reformen i stället får ungdomarna att hoppa av utbildningen och att fler unga är utan examen.

Arbetslivsorientering är ett av de viktigaste målen med yrkesutbildningen. Den nya yrkesutbildningen måste byggas upp och genomföras utan att arbetslivet belastas för mycket av handledning eller bedömning. Det måste avsättas tillräckligt stora resurser för det ökande lärandet i arbetet samtidigt som man förvissar sig om att verksamheten är högkvalitativ och att arbetsplatserna satsar tillräckligt mycket på att handleda de studerande. Dagens och morgondagens arbetstagare är de viktigaste målgrupperna för yrkesutbildningen. Yrkesutbildning som håller hög kvalitet och stärker förutsättningarna för livslångt lärande skapar en viktig ram för både unga och vuxna att ha framgång i arbetslivet.

Också i fortsättningen kommer det att vara en stor samhällelig fråga hur det ska gå att få alla unga som går ut den grundläggande utbildningen att gå vidare till utbildning på andra stadiet. Frågan

kan inte lösas bara som en angelägenhet som berör yrkesutbildningen, utan det krävs åtgärder både inom den grundläggande utbildningen och i handledningen i övergången mellan utbildningsstadierna. Det måste klart och tydligt sägas ut att alla som går ut den grundläggande utbildningen inte har förutsättningar att genast gå vidare till studier på andra stadiet. De behöver bättre studiefärdigheter, mer handledning och förberedande utbildning. Den handledande utbildning för yrkesutbildning, tionde klassen och den intensifierade kontakten mellan handledningstjänsterna är välkomna inslag. Å andra sidan måste man försäkra sig om att hela den årskull som går ut den grundläggande utbildningen i hela landet har möjligheter att gå vidare till utbildning på andra stadiet. Det betyder att yrkesutbildning måste vara tillgänglig på ett vettigt avstånd från bostadsorten. Tyvärr är propositionen ganska knappordig i sin beskrivning av hur man med anordnartillstånd och nationell handledning kan försäkra sig om att utbudet på yrkesutbildning är tillräckligt stort och regionalt heltäckande.

Finansiering

I statsbudgeten för 2017 skärs anslaget till utgifter inom yrkesutbildning ner med 190 miljoner euro. Det har lett till uppsägningar och mindre närundervisning. Många har uttryckt sin oro för att kvaliteten på yrkesutbildningen kommer att försämras. Den stora reformen genomförs i ett läge när uppskattningsvis 40 procent av neddragningarna ännu inte har genomförts. Av allt att döma kommer läget att försämras ytterligare.

De tuffa nedskärningarna ger redan nu avtryck inom yrkesutbildningen. Inte minst uppsägningarna av personal gör det svårare att genomföra reformen samtidigt som relationerna mellan utbildningsanordnarna och de anställda är spända. Arbetsklimatet har försämrats av nedskärningarna. De gigantiska uppsägningarna gör att den kvarvarande personalen får större arbetsbörda och bränner ut sig. Det i sin tur har direkta återverkningar för de studerande och deras välbefinnande och studieframgångar.

Regeringen inför reformen i helt galen ordning. Först inför den enorma nedskärningar, och sedan är nästa steg att genomföra en reform.

Den finansiella modellen för yrkesutbildningen är en så genomgripande ändring att det är svårt att bedöma vilka styreffekter den kommer att få. Även om det är motiverat att göra det finansiella systemet mer verkningsfullt och effektivt, finns det en oro för att det inte innehåller tillräckligt många incitament för att anta unga eller vuxna med dåliga förutsättningar att avlägga examen som studerande.

De negativa styreffekterna bedöms i en enkät som undervisnings- och kulturministeriet gjorde bland utbildningsanordnarna i januari 2017. De refereras i propositionen. Respondenterna ansåg det mest sannolikt att reformen kommer att ha negativa styreffekter för selekteringen till utbildningen. Hela 82 procent av dem ansåg att finansieringen inte i tillräcklig grad sporrar dem att välja svårare studerande för utbildningen. En annan potentiell negativ effekt ansågs vara att utbildningsanordnarna bara koncentrerar sig på att åstadkomma prestationer och att till exempel arbetsmöjligheterna för de studerande då får mindre uppmärksamhet och att utbildningsanordnarna sänker sina kvalitetskrav. De här signalerna bör tas på allvar.

Risken är att marginaliseringsproblematiken ökar om man kan misstänka att det finansiella systemet ökar selekteringen och inte är något incitament för att anta personer med svagare kunskaper till utbildningen. På sidan 160 i propositionen säger regeringen att det faktum att det ges ut anslag för examensdelar kan sporra utbildningsanordnaren att anta studerande med svagare inlärningsfärdigheter, eftersom utbildningsanordnaren får medel också för enskilda examensdelar. Då kan målet vara att avlägga examensdelar i stället för hela examina, och det i sin tur minskar risken för avbrutna studier. Det är bra om rätt att avlägga examensdelar kan ha positiva effekter för möjligheterna för personer med sämre inlärningsfärdigheter att få en utbildningsplats. Men det är något som är galet med sådana mål.

Studerande med sämre inlärningsfärdigheter bör få stöd och handledning för att hitta fram till studier som förbättrar deras färdigheter och därmed deras förutsättningar att avlägga examen. Att erbjuda dem möjligheten att avlägga examensdelar skjuter på sätt och vis bara fram inlärningsproblemen utan att lösa dem. På sidan 160 i propositionen säger regeringen vidare att en betydande ökning av prestations- och genomslagsfinansieringen kan leda till att utbildningsanordnarna inte har några incitament för att ta emot studerande med sämre förutsättningar att avlägga examensdelar eller hela examina eller att hitta ett arbete efter studierna än andra sökande. Det är mest sannolikt att en sådan effekt förekommer i tillväxtcentra, eftersom de har större befolkningsunderlag och kan erbjuda fler möjligheter att välja kunder. I regioner med mindre befolkning har utbildningsanordnarna däremot inga större möjligheter att välja vilka studerande de vill ha.

Syftet att trygga utbildningen för en hel åldersklass och se till att också studerande med sämre inlärningsfärdigheter får utbildning ska genomföras med minimiantalet studerande i anordnartillstånden, en tillräcklig stor andel basfinansiering och genom att se till att finansieringssystemet tar hänsyn till de kostnader som föranleds av stödåtgärder, till exempel specialundervisning och handledningen av studerande som inte har en tidigare yrkesinriktad examen på andra stadiet. Också studerande med ett främmande språk som modersmål ska beaktas i finansieringsmodellen. Den mest väsentliga frågan är sannolikt om de inbyggda incitamenten är tillräckligt bra för att sökande med sämre inlärningsfärdigheter ska tas in i jämförelse med andra inbyggda egenskaper som motiverar utbildningsanordnarna att handla på något annat sätt.

Det behövs en ny finansieringsmodell när anslagen blir budgetbaserade och yrkesutbildningen revideras i grunden. En av de största frågorna är fortfarande om man inom ramen för systemet kan styra utbildningsanordnarna att ordna yrkesutbildning för målgrupper av varierande slag. Tack vare den prestationsbaserade finansieringen och genomslagsfinansieringen kommer utbildningen att ge större effekt. Nackdelen är att det blir större selektering. Marginaliseringen bland ungdomar är ett av de största problemen i Finland och det kommer fram i att de unga inte går vidare från grundskolan till andra stadiet eller att de hoppar av yrkesutbildningen. För att dessa grupper ska ha bättre möjligheter att utbilda sig måste de få utbildning som handleder för yrkesutbildning. Dessutom måste undervisningen i inlärningsfärdigheter utsträckas till hela yrkesutbildningen. Men för att de nya verktygen ska fungera måste finansieringssystemet motivera utbildningsanordnarna att ta in sökande med sämre kunskaper. Indelningen i finansiella andelar är alltför mycket inriktad på andelen genomslagsfinansiering. Viktkoefficienten för genomslagsfinansiering måste sänkas till tio procent, och koefficienten för basfinansiering höjas från 50 till 60 procent. Andelen basfinansiering garanterar utbildningsanordnarna stabil finansiering, och de kan också ta in sökande med sämre inlärningsfärdigheter än genomsnittet.

Det kan uppstå en del frågor att lösa när finansieringen bestäms utifrån kostnadsgrupper och inte utifrån utbildningsområden och olika stora höjningar. I propositionen placerar regeringen tekniska utbildningar i en kostnadsgrupp som är lägre än de faktiska kostnaderna. Vidare är det oroväckande att kompetensområdet för transportservice för grundexamen i logistik enligt planerna ska placeras kostnadsgrupp 3. Dessutom är det problematiskt med avseende på en kompetensöversyn att finansieringsförordningen bland annat säger att examensdelen ingår i kostnadsgrupp 1 om den studerande inte har för avsikt att avlägga hela examen. Det kommer att minska anslagen till tekniska områden där man upplever att det behövs en omfattande översyn och uppdatering av kompetensen, exempelvis för introduktion av robotik. Inom tekniska områden har kompetensbehoven i arbetslivet förändrats mycket snabbt. De har därför ett stort behov av examensinriktad fortbildning och skräddarsydd utbildning.

Det väcker många frågor när finansieringssystemet blir alltmer prestationsbaserat. I den nya finansieringsmodellen ska finansieringen till enskilda utbildningsanordnare motsvara den relativa andelen av utbildningsanordnarens faktiska prestationer i relation till alla utbildningsanordnares prestationer. Därför lönar det sig inte för en utbildningsanordnare att samarbeta med andra anordnare. I stället uppstår det konkurrens om utbildningsprestationerna, vilket strider mot propositionens mål att öka samarbetet. När vi samtidigt går över från ett kostnadsbaserat finansieringssystem till ett budgetbaserat finansieringssystem är den ena utbildningsanordnarens vinst den andra utbildningsanordnarens förlust.

Yrkes- och specialyrkesexamina kunde nyligen fira tjugoårsjubileum och de har varit en stor nationell kompetensinnovation. Våra examina av lovordats internationellt (bl.a. EU och OECD) och lyfts fram som en konkret modell för att ge arbetslivet och befolkningen i arbetsför ålder flexibla möjligheter att förbättra sin kompetens. Tack vare adekvata offentliga anslag har tusen och åter tusen människor kunnat förbättra sitt arbetsliv samtidigt som produktiviteten ökat.

De föreslagna koefficienterna gör att det är ekonomiskt olönsamt för utbildningsanordnarna att ordna utbildning för yrkes- och specialyrkesexamina. Det sätter hela systemet på spel.

Konsekvensen är att utbudet på yrkes- och specialyrkesexamina minskar betydligt och att den arbetsföra befolkningen, företagen och den offentliga sektorn får stora svårigheter att anlita kompetenstjänster. För att inte tala om att ojämlikheten i utbildning ökar.

Det är möjligt att utbudet snedvrids och fokuseras på yrkesinriktade grundexamina, trots att befolkningen i arbetsför ålder och arbetslivet i själva verket behöver examina som kompletterar och uppdaterar deras kompetens.

Koefficienterna måste höjas ordentligt för att tillgången till yrkes- och specialyrkesexamina ska kunna tryggas också i fortsättningen med avseende på behoven i arbetslivet och sammanhängande arbetsliv för människor. Koefficienterna måste följa nuvarande praxis:

Viktkoefficienten för yrkes- och specialyrkesexamina ska vara 0,85 för basfinansiering.

Viktkoefficienten för yrkes- och specialyrkesexamina ska vara 0,85 för prestationsbaserad finansiering.

Betänkande KuUB 7/2017 rd
Reservation

Det finns ingen heltäckande konsekvensanalys av reformen, och det är omöjligt att utifrån utkastet till lag sluta sig till vad anslagen kommer att vara. Andelen basfinansiering måste vara tillräckligt stor för att utbildningsanordnarna ska kunna förutse hur framtiden ser ut i finansiellt hänseende. För lite basfinansiering leder till ständig osäkerhet för utbildningsanordnarna och gör det svårt att planera personalstyrkan och utbildningsutbudet. För utbildningsgarantin är det av största vikt att höja basfinansieringen till 60 procent trots att finansieringsmodellen är inriktad på att de studerande ska få jobb eller fortsätta studera.

Basfinansieringen bestäms utifrån den målinriktade studerandevolymen som fastställs årligen. Undervisnings- och kulturministeriet ska årligen besluta om antalet målinriktade studerandeår för varje utbildningsanordnare under det kommande finansåret. Antalet får inte underskrida minimiantalet studerandeår enligt anordnartillståndet. Med hänsyn till en förutsägbar finansiering vore önskvärt att variationen för den årliga finansieringen till en enskild utbildningsanordnare är högst 1—3 procent jämfört med prestationsbeslutet för föregående år.

Den resultatbaserade finansieringen måste vara öppen, tydlig och lättanalyserbar. Strategifinansieringen måste stödja de som har stärkt sin finansiella bas strukturellt. För att minska den administrativa bördan måste systemen för datainsamling byggas upp i tid och insamlingen bara inriktas på väsentlig information.

Brist på jämlikhet

Reformeringen av yrkesutbildningen på andra stadiet är den största utbildningspolitiska reformen på tjugo år, och den gäller uppskattningsvis 300 000 studerande. Omkring hälften av dem som går ut grundskolan går vidare till någon yrkesutbildning. Dessutom uppskattas att 150 000 vuxna studerar inom den yrkesinriktade vuxenutbildningen. När den yrkesprovsbaserade utbildningen för vuxna och den läroplansbaserade utbildningen för unga slås ihop administrativt kommer två målgrupper att omfattas av samma lagstiftning, och dessa målgruppers behov och färdigheter avviker väsentligt från varandra. Propositionen har mycket stor inverkan på båda målgruppernas framtid och tillgodoseendet av de grundlagstryggade kulturella rättigheterna.

Att varje ung person som går ut grundskolan ska få studieplats är ett mål som vi måste hålla fast vid. Det kräver ett tillräckligt heltäckande skolnät också i norra och östra Finland. Dessutom måste vi sörja för att det finns utbildning på svenska. De enorma nedskärningarna inom yrkesutbildningen ökar ojämlikheten. Nedskärningarna har redan nu lett till att små läroanstalter utanför Trängselfinland tvingats lägga ned. Det är svårare för unga som kommer från socialt svårare förhållanden att flytta till annan ort.

Det är mer aktuellt än någonsin att minska ojämlikheten när Folkpensionsanstalten bestämt att också mindre bemedlade 18-åriga gymnasieelever förväntas ta studielån. Därför behöver vi åtgärder bland annat för en övergång till gratis läromedel i utbildningen på andra stadiet. Vi föreslår också att regeringen utreder möjligheten att införa en sådan finansieringsmodell som medger att stöd öronmärks för studerande med invandrarbakgrund. På detta sätt går det att minska skillnaderna i inlärning på andra stadiet och åtgärda bristen på jämlikhet.

Betänkande KuUB 7/2017 rd
Reservation

Målet för den grundläggande yrkesutbildningen är att utveckla de studerandes yrkeskompetens och att styra in dem i arbetslivet eller till fortsatt utbildning. Detta kräver åtgärder som förebygger studieavhopp, och som tanke framgår detta av motiveringen till propositionen. Utbildningsanordnarna uppger siffror för avhopp som varierar mellan 2,3 och 19,6 procent enligt uppföljningen 2013—2014. De utbildningsanordnare som effektivt har bidragit till genomströmningen med hjälp av statsunderstöd och projekt har fått ner siffran till ungefär 5 procent. Utvecklingsresurser bör i form av statsunderstöd allokeras till utbildningsanordnare som uppvisar avhoppssiffror som ligger klart över denna gräns.

Vi är liksom Kommunförbundets angelägna om att man när tillstånd att ordna utbildning meddelas bör se till det bestäms en utbildningsuppgift som gäller dem som gått ut grundskolan och som utbildningsanordnarna sedan kan ansöka om att få ordna. På detta sätt kan regional tillgång och tillgänglighet i fråga om utbildning tryggas när antalet elever som går ut grundskolan reglerar det kvantitativa utbudet på utbildning. Dessutom bör riksdagen i budgeten reservera tillräckliga anslag för utbildningsuppgiften avseende dem som avslutat sin grundläggande utbildning. Det beskrivna tillägget till styrsystemet kommer för sin del att styra utbildningsanordnarna att sörja för utbildningen av hela åldersklassen och att märkbart minska de opåkallade avhoppen.

Enligt bestämmelserna ska den inte kunna antas som studerande som på grund av sitt hälsotillstånd eller sin funktionsförmåga inte kan genomföra utbildningsrelaterade praktiska uppgifter vid en läroanstalt, på en arbetsplats eller i en annan inlärningsmiljö vid så kallade Sora-examina, om inte hindret kan undanröjas med rimliga åtgärder.

Också unga med funktionsnedsättning har lika rätt till utbildning, och denna rättighet måste tillgodoses. När yrkesutbildningen nu reformeras måste vi också tillgodose den rätt som studerande som behöver särskilt krävande stöd har att få stöd för sitt lärande vid yrkesläroanstalter. Programmen Valma och Telma måste utvecklas så att var och en tryggas en faktisk möjlighet utifrån sina egna förutsättningar att gå vidare till yrkesläroanstalt, till att avlägga examen eller en del av en examen och därefter ut i arbetslivet. Lagförslaget bör kompletteras med en explicit skyldighet till rimliga anpassningar och stödinsatser som studerande med funktionsnedsättning behöver både när det gäller bedömning av funktionsförmågan och när det gäller studierna.

Klar, begriplig och tillgänglig information är något som absolut krävs för att likabehandling av de studerande ska uppnås. Behovet av information på lätt finska eller svenska ökar hela tiden. Enligt en uppskattning som centret för lättläst, Selkokeskus, gjort 2014 är allmänspråket för svårt för omkring en halv miljon finländare (430 000—560 000 personer, dvs. 8—12 procent av befolkningen). Bland dem finns något fler pojkar och män än flickor och kvinnor, och en liten del av dem kan inte läsa ens rent mekaniskt. Av alla barn och unga behöver 8–12 procent lättläst material som stöd för att kunna förstå.

Närundervisning och tillräcklig handledning

Den minskande närundervisningen inom yrkesutbildningen ger upphov till farhågor. Många som söker sig till yrkesutbildning vill uttryckligen ha inlärningsstöd av lärare och skola. Den begränsade närundervisningen försvagar inlärningsresultaten och ökar risken för avhopp. På vissa områden kan bristen på närundervisning till och med äventyra arbetarskyddet och patientsäkerheten.

Betänkande KuUB 7/2017 rd
Reservation

Av propositionen framgår att den som i dag söker till yrkesutbildning inte får några som helst garantier för hur mycket närundervisning och handledning som ingår i examen, och dessutom varierar situationen starkt mellan olika studieinriktningar och orter. Också i fråga om digitala lärmiljöer är formuleringarna i lagen ytterst bristfälliga.

Kompetensgrunden och kravet på individuellt anpassad yrkesutbildning är förvisso viktiga prioriteringar, men de kräver en stor omställning bland utbildningsanordnarna i fråga om verksamhetskultur. De omfattande nedskärningarna i finansieringen av yrkesutbildningen gjordes snabbt och förskottsvis utan någon övergångsperiod. I nuläget måste de som ordnar utbildning vara särskilt skickliga på att bygga upp en sådan verksamhetskultur som förnyar sig och där det traditionella tänket med grupper av studerande och närundervisning i stället blir ett utbudsbaserat lärmiljötänkande där det centrala är hur man ska garantera den studerandes individuella behov av närundervisning och närhandledning. Ett orosmoment är också hur man ska se till att det finns möjlighet för gruppstöd för de studerande som nu ska ha individuella studievägar. Stöd från andra studerande förbättrar de studerandes välbefinnande och välmåendet på arbetsplatsen. Man kan också fråga sig hur den handledning och bedömning som gäller identifiering och erkännande av kompetens ska säkerställas. Kommer med andra ord basfinansieringen att räcka till också för de ökande behoven av handledning när yrkesutbildningen ska individualiseras (detta har varit en utmaning inom den yrkesprovsbaserade utbildningen).

Debatten om närundervisning handlar till syvende och sist om huruvida anslagsnivån i statsbudgeten är tillräckligt hög. Med andra ord handlar det om hur de tillgängliga resurserna kan utnyttjas så bra som möjligt. Vi tycker att det måste preciseras vad lagens krav på ett tillräckligt antal lärartjänster betyder i praktiken. Undervisnings- och kulturministeriet ska enligt lagen bedöma om en utbildningsanordnare har ett tillräckligt antal lärartjänster när det beviljar tillstånd att ordna utbildning. Det finns i dagsläget inga riktlinjer för denna bedömning.

De senaste årtiondena har undervisningen och studiehandledningen hela tiden minskat inom yrkesutbildningen. De kraftiga nedskärningar i yrkesutbildningen som regeringen beslutade om i sina ramförhandlingar 2013 förvärrar läget ytterligare, vilket också märks i den offentliga debatten. Föräldrarna har svårt att förstå varför de ungas studier är så pass splittrade. Uppfattningen om att man inte satsar på undervisning och handledning inom yrkesutbildningen har blivit allmännare, vilket oundvikligen inverkar på hur attraktiv utbildningen känns. De yrkesstuderande är juridiskt sett i en betydligt sämre ställning än gymnasisterna när det gäller mängden undervisning och handledning under utbildningen. Till skillnad från gymnasiet har de yrkesstuderande inga garantier för hur mycket och av vem de faktiskt kommer att få undervisning och handledning under utbildningen.

Utbildningsanordnarna motsätter sig i princip alla kvantitativa regler för när närundervisningen, studiehandledningen och stödet är tillräckligt, och de hänvisar då till sin autonomi och till att kvantitativa regler skulle stå i strid med principerna för kompetensbasering och personlig tillämpning. Många anser att närundervisning är ett föråldrat begrepp inom modern yrkesutbildning och att man i stället borde tala om att förvärva kompetens och planer och stöd för detta. Oberoende av vad det kallas är det i grund och botten fråga om att utbildningsanordnarna ska ha tillräckligt med resurser att erbjuda ramar för regelbundna möten mellan studerande och lärare. Det är uttryckli-

gen när dessa möts som yrkesutbildningens utbildande och pedagogiska uppgift fullgörs i praktiken.

Den process för personlig tillämpning som beskrivs i propositionen är till innehållet den största reformen inom yrkesutbildningen. Syftet med den personliga utvecklingsplanen för kunnandet är att på ett och samma ställe samla uppgifterna om tidigare förvärvad kompetens och uppgifterna om avlagda examina, genomgången utbildning och förvärvad behövlig kompetens och yrkesskicklighet. Reformgenomförandet beror i stor utsträckning på hur dynamisk och genuint kundorienterad processen blir. Den tillhörande ansvarsfördelningen och avgränsningen i anslutning till den bör göras klarare.

Yrkesutbildningen måste genomföras som flexibla studier där närundervisning ingår i kombination med annan direktundervisning och lärande på en arbetsplats. Den personliga utvecklingsplanen för kunnandet måste ange hur ytterligare yrkesskicklighet ska förvärvas.

Utbildningsavtal

Enligt propositionen ska det nuvarande lärandet i arbete ersättas med ett utbildningsavtal. Ur företagens synvinkel kommer det i fortsättningen att finnas två separata avtalsformer inom yrkesutbildningen. Detta kommer att väcka många frågor och osäkerhet, åtminstone i ett övergångsskede. Lärande i arbetet är ett etablerat begrepp, och det bör användas även i fortsättningen när en studerande är ute på företag enligt ett utbildningsavtal.

Kvalitativt kommer det lärande som sker på arbetsplatserna att förbättras genom reformen, oavsett om det bygger på läroavtal eller utbildningsavtal. Ansvarsfördelningen mellan aktörerna blir tydligare och kombinationen av arbetsuppgifter och studier kopplas närmare till grunderna för examen. De studerande kommer dessutom att få bättre möjligheter att ta upp uppdagade missförhållanden i samband med lärande i arbetet.

Propositionen presenterar i avsnittet om de ekonomiska konsekvenserna orealistiska kalkyler om vilka besparingar som nås när lärandet på arbetsplatserna ökar. När inlärningen i arbetet ökar måste det finnas resurser för ekonomisk ersättning till arbetsplatshandledarna, för utbildning av handledarna och för den arbetstid de behöver använda för handledningen.

Skillnaden mellan dels ettläroavtal och dess karaktär av anställningsavtal, dels ett utbildningsavtal blir klarare när det anges att parterna i ett utbildningsavtal är utbildningsanordnaren och den arbetsplats som utbildningsavtalet gäller. Det som nu accentueras i propositionen är att den studerande entydigt studerar enligt ett utbildningsavtal och inte är på arbetsplatsen för att jobba. Det är i själva verket så att det som föreslås i fråga om utbildningsavtal under beredningen har ändrats så pass mycket att det finns skäl att fråga om ordet utbildningsavtal i arbetslivet uppfattas på ett helt annat sätt än vad det är fråga om. Det rör sig om att avlägga en del av en examen under handledning på en arbetsplats och inte om ett avtalsrättsligt alternativ jämsides med läroavtal. En bättre benämning kunde vara att man avlägger en del av examen på en arbetsplats.

Det är också problematiskt att ingen övre tidsgräns angetts för studier enligt utbildningsavtal på en arbetsplats. Lagen borde ange en övre tidsgräns för sådan inlärning. Vi anser det inte vara mo-

tiverat att hela examen kan avläggas i delar på samma arbetsplats utan att det i något skede ingås ett anställningsbaserat läroavtal.

I själva verket bör en period av lärande i arbete som pågår i mer än sex månader utan avbrott baseras på läroavtal. Då kommer utbildningsanordnarna, de studerande och arbetslivet att organisera inlärningen på arbetsplatserna indelad i klart mer kortvarig praktik för introduktion i arbetslivet och i mer långvarigt lärande i anställningsförhållande.

En av svagheterna med propositionen är att det utökade lärandet på arbetsplatsen inte anses innebära att utbildningsresurser lyfts över till arbetsplatserna. Det hade behövs en grundligare reform för att expandera inlärningen på arbetsplatsen, det vill säga med regler för hur arbetsplatshandledarna ska använda sin arbetstid, vilka ekonomiska ersättningar som ges och vilka resurser som avsätts för att utbilda arbetsplatshandledarna. I det här fallet hade det också varit motiverat att ge utbildningsanordnarna möjligheter att ersätta arbetsplatserna för utbildningen. På så sätt hade man kunnat säkerställa att de studerande får handledning.

Det är befogat att ställa frågan hur det ska säkerställas att arbetsplatserna kan ge högkvalitativ handledning vid sidan av sitt ordinarie arbete. De har inte bara hand om den dagliga handledningen utan det är huvudsakligen de som planerar och genomför yrkesprov. Vi sällar oss till dem som ifrågasätter om arbetsplatserna i dagsläget har resurser att ordna utbildning. Hur har man tänkt sig att arbetsplatserna ska klara av de ökade uppgifterna med handledning, planering och övervakning utan att de får extra resurser? Läroanstalterna ska övervaka att studierna med utbildningsavtal är lämpligt organiserade med avseende på lärandet. De måste också följa upp hur utbildningsavtalen tillämpas. Vi anser att propositionen i allra högsta grad är motstridig, när regeringen tror att man ska kunna bygga upp ett samarbete mellan läroanstalter och arbetsliv och samtidigt få en kostnadsbesparing på ungefär 100 miljoner.

Inom vissa branscher, exempelvis elektroteknik, kommer det ökande lärandet på arbetsplatsen utan vidare att leda till att yrkeskunnandet blir insnävat och att den allmänna yrkesmässiga kompetensnivån försämras. Bristen på bred allmän kompetens kommer att vara ett problem i fortsättningen både för de studerande själva och för företagen. De studerande kan via yrkesprov ha avlagt en yrkesinriktad examen med godkänt resultat, men ändå har de kompetens bara inom ett mycket snävt område. Utbildningen måste satsa tillräckligt mycket på närundervisning inom teori, arbete, verktyg och mätinstrument inom elektroteknik dels vad gäller antalet prestationer (studiepoäng) för examen, dels vad gäller ekonomiska resurser för närundervisning.

Vi känner också oro för om utbildningsanordnarna har ekonomiska incitament för att få de studerande att ingå läroavtal. I dagsläget får utbildningsanordnarna mindre bidrag för läroavtalsutbildning än för läroanstaltsutbildning. Enligt propositionen får de 1:1 för läroavtal och utbildningsavtal, lika mycket som för läroanstaltsutbildning. Det lockar dem att gå in för lärande på arbetsplatsen, men det i sin tur kan åsidosätta unga med dåliga skolresultat.

Läroavtal

I lagförslaget får läroavtalsutbildning ändrad status som en del av yrkesutbildningen. Det betyder att utbildningen kan genomföras i kombination med utbildningsavtal och annan yrkesutbildning.

Betänkande KuUB 7/2017 rd
Reservation

I dagsläget har utbildningsanordnarna rätt att ordna läroavtalsutbildning inom alla utbildningsområden, om de har anordnartillstånd för läroavtalsutbildning. I fortsättningen kommer rätten att ordna läroavtalsutbildning inte längre att regleras särskilt i anordnartillståndet, utan utbildningsanordnaren ska kunna ordna läroavtalsutbildning för examina som ingår i anordnartillståndet direkt på grundval av tillståndet. Som regel ska utbildningsanordnaren inte kunna ordna examensinriktad läroavtalsutbildning som inte ingår i anordnartillståndet och inte heller anskaffa sådan utbildning av någon annan utbildningsanordnare eller någon annan aktör.

Lagförslaget är alltså en försämring i dagens fungerande samarbetsram. När anordnartillståndet förnyas måste man ta hänsyn till kunskapsinriktad utbildning som anordnaren tillhandahåller andra utbildningsanordnare. Detta för att undervisningsutbudet ska vara tillräckligt heltäckande. Det lokala och regionala näringslivet har självfallet fortfarande ett behov av att utbilda yrkesfolk. Det bör dock beaktas att de nuvarande samarbetsformerna kom till på 1990-talet och är en produkt av de dåtida ministerieanvisningarna.

Personlig tillämpning

Det viktigaste är att betona utbildningsanordnarens ansvar för den personliga tillämpningen av studierna, likaså att ansvarsförhållandena är tydliga. I samband med personlig tillämpning måste det garanteras att de studerande är medvetna om de individuella betoningarnas betydelse och om eventuella begränsningar i fråga om de egna färdigheterna för arbetslivet eller den behörighet för fortsatta studier som utbildningen ger. Den studerandes behov av och möjligheter till olika former av handledning får en framträdande roll.

Den personliga utvecklingsplanen för kunnandet har en nyckelställning särskilt när det gäller att stärka de allmänbildande färdigheter som behövs i högskolestudier. Det är viktigt att varje studerande får tillräckliga förutsättningar och färdigheter för arbetslivet, för studievägar till högskola och för det livslånga lärandet senare i karriären och livet.

Det är viktigt att i den personliga tillämpningen skilja på å ena sidan personlig tillämpning vid registrering av studieprestationer och å andra sidan personlig tillämpning vid inhämtandet av kunskaper. I fråga om kunskapsinhämtandet medför den personliga tillämpningen dock en risk för att den studerandes sociala behov och behov av samhörighet förbigås.

Särskilt för unga studerande är gruppen den centrala inlärningsmiljön och en miljö för tillväxt och utveckling – och det gäller alla studerande, inte bara dem som behöver särskilt stöd. Det finns omfattande forskning som visar att den grupp i vilken den studerande inhämtar sina färdigheter är den viktigaste inlärningsmiljön för den studerande. Bra studerandegrupper integrerar de studerande med studierna och minskar avhoppen, förbättrar studieresultaten och bidrar till snabbare genomströmning. Den observationen är också ett av centrala resultaten av projektet för främjande av genomströmningen i yrkesutbildningen. Också merparten av de färdigheter som krävs i arbetslivet anknyter till sociala situationer, som endast kan läras in genom att tillräckligt ofta växelverka med olika människor i olika situationer.

Enligt den senaste tidens ungdomsforskning saknar de yrkesstuderande unga inte så mycket individuell frihet som kontinuitet, förutsägbarhet och en klar rytm. En sådan miljö kan bara uppstå i

fasta studerandegrupper och under ledning av lärare och andra handledare. Människan växer upp till en individ endast tillsammans med och genom andra människor. Ju bredare och starkare sociala färdigheter en individ har, desto bättre förutsättningar har hon också att växa och blomstra som människa. Dessutom finns det gedigen forskning som visar att det sociala kapitalet är relevant för att förebygga marginalisering och främja hälsa och välfärd, vilket regeringen starkt har förbundit sig till. De studerande måste därför genom reformen garanteras starka, fasta och trygga studerandegrupper och behövlig handledning till hur man agerar i grupp. Det är inte bara en fråga om behov av särskilt stöd eller om en fysiskt trygg studiemiljö, utan om en central miljö för inlärning och personlig tillväxt.

Personalen

Det grundläggande strukturella problemet är att lärarnas anpassning och förnyelsen av lärarrollen kräver stora utvecklingsresurser — och gärna resurser för fortbildning — vilket i praktiken inte är möjligt i den vardag som råder i undervisningsvärlden. Undervisning och handledning är ett tidsintensivt arbete, och särskilt lärarnas administrativa skyldigheter har ökat kraftigt på senare tid. I och med organisationsreformer har förmansresurserna allmänt taget minskat, och det är sannolikt att de kommer att minska ytterligare i fortsättningen. Det betyder att lärarna får allt mindre stöd för sin utveckling av sina chefer. Att utveckla och förändra undervisningen och lärarskapet lyckas inte under de villkoren, såvida inte utbildningsanordnarna åläggs att erbjuda tillräckliga resurser för det i den dagliga praxisen.

Utan goda resurser undergrävs lärarnas ork, arbetsmotivation och engagemang, vilket försvagar undervisnings- och inlärningskvaliteten och i värsta fall kan leda till omfattande sjukfrånvaro eller uppsägningar. Yrkesutbildningen kan bli mindre lockande som arbetsplats, vilket permanentkan sänka utbildningsnivån och därigenom den nationella kompetensen och konkurrenskraften.

När kunskapsinhämtningen och avläggandet av yrkesprov överförs till arbetsplatserna ökar behovet av resurser för den handledning och bedömning som utförs av arbetsplatshandledare och annan personal betydligt. I reformen anvisas dock inga resurser för att stödja dem som utbildar sig på arbetsplatser, och i lagförslaget sägs inte heller något om arbetsplatshandledarnas insats. Lagförslaget innehåller inte heller något om utbildningsanordnarens ansvar för den handledning som ges på arbetsplatsen. Risken är därför att ansvaret för att de studerande får en ändamålsenlig handledning helt och hållet vilar på den goda viljan hos enskilda arbetsplatser och anställda och på eventuella särskilda villkor.

Det grundläggande strukturella problemet i propositionen är att förnyelsen av lärarrollen skulle kräva stora utvecklings- och fortbildningsresurser, som i praktiken inte är möjliga i den vardag som råder i undervisningsvärlden.

En brist i lagförslaget är att det inte har några bestämmelser om utbildningsanordnarens skyldighet att ständigt utveckla lärarnas och arbetsplatshandledarnas kompetens. Forskningen om inlärning i arbetet har visat att de studerandes inlärningsnivå på arbetsplatsen beror på främst två saker: den studerandes möjligheter att delta aktivt på arbetsplatsen samt hur väl lärandet i skolan respektive i arbetet är integrerade med varandra. En tredje viktig faktor är den studerandes motivation.

För att inlärningen i arbetet ska fungera optimalt måste antalet arbetsplatshandledare utökas avsevärt. De måste erbjudas ett utbildningsprogram av rimlig omfattning, och utbildningen måste ingående ta upp ny lagstiftning och frågor som anknyter till handledning och bedömning i allmänhet. Och viktigast av allt är att någonstans hitta den tid och finansiering som krävs för god arbetshandledning. Enligt propositionen kommer det inte att riktas någon särskilt finansiering till arbetsplatserna, trots att en stor del av utbildningspaketet lastas över på arbetslivets ansvar.

Att utveckla och förändra undervisningen och lärarskapet lyckas inte under de villkoren om inte utbildningsanordnarna åläggs att erbjuda tillräckliga resurser för det i den dagliga praxisen. Bortsett från reformen finns det många andra omständigheter som förutsätter att lärarskapet förändras. Hit hör bland annat det faktum att de studerande och deras behov blir allt mer varierande. Samtidigt sker det samhällsförändringar som medför utmaningar för de studerande. Många lärare arbetar i praktiken som speciallärare trots att de inte har utbildning eller annan beredskap för det.

Genom att i lag föreskriva om att personalgruppernas företrädare ska ha rätt att få information kunde man förebygga vissa typer av missbruk, exempelvis systematiskt utnyttjande av studerande för utförande av vissa arbetsuppgifter. Samtidigt skulle de studerandes rättstrygghet stärkas. Förslaget bygger på den rätt till information som personalgrupper har enligt lagen om samarbete inom företag och på fördelningen av det ansvar och de skyldigheter i fråga om utbildningsavtal som utbildningsanordnare och utbildningsavtalsarbetsgivare har enligt den nya lagstiftningen om yrkesutbildning. Därigenom skulle det inte innebära något merarbete att samla in uppgifter hos arbetsgivaren.

Samarbetet på andra stadiet

Högklassig kompetens och yrkesbildning har i dag, och än mer i framtiden, en framträdande roll i arbetslivet. Att utöka samarbetet mellan gymnasierna och yrkesutbildningen utgör ett steg på vägen mot en modern yrkeskompetens. Det är därför oroväckande att propositionen inte i tillräcklig grad behandlar utvecklingen av samarbetet på andra stadiet.

Propositionen kan försvaga samarbetet mellan gymnasierna och yrkesläroanstalterna. Samarbetet mellan gymnasieutbildningen och yrkesutbildningen borde tvärtom utökas, så att utbildningen på andra stadiet bildar en integrerad helhet som omfattar alla som har fullgjort den grundläggande utbildningen. Ju längre avståndet blir mellan yrkesutbildningen och gymnasieutbildningen, desto större är sannolikheten för att en del unga hamnar i detta gap. Och när de en gång fallit till botten är det svårt att ta sig upp på nytt.

Det krävs tydligare finansiering och gränssnitt mellan utbildningarna för att studerande ska kunna klara av utbildning som leder till studentexamen samtidigt som de fullgör en yrkesutbildning. Det vore bra att förtydliga hur man i fortsättningen kan genomföra och finansiera ett samtidigt avläggande av en yrkesinriktad grundexamen och utbildning som leder till studentexamen. Den studieväg som leder till studentexamen erbjuder vid sidan av konceptet Mästare behövliga vägar för de mest begåvade studerande, vars möjligheter ofta faller i skuggan för dem som behöver särskilt stöd eller riskerar marginaliseras. Båda studievägarna uppvisar utmärkta resultat när det gäller såväl sysselsättningseffekt som förutsättningar för fortsatta studier.

Betänkande KuUB 7/2017 rd
Reservation

Studerandevård

Vi känner oro över att antalet studerande som har rätt till kurator- och psykologtjänster enligt den till reformen kopplade lagen om elev- och studerandevård ökar med närmare 50 000. Det finns redan i dag brister i serviceutbudet på olika håll i landet. I samband med landskapsreformen och social- och hälsovårdsreformen måste det säkerställas att studerandevården och studerandehälsovården fortsatt ges som närservice. Särskilt det att elev- och studerandehälsovården begränsas enbart till de studerande som har rätt till studiestöd kan leda till en situation där en del av de studerande får den service som avses i lagen, medan andra studerande inte ens får tillräcklig rådgivning om tillgången till service. Situationen för de som behöver tid till kurator eller psykolog är redan i dag svag. Enligt en enkät som gällde skolhälsovården ansåg bara 43 procent av de studerande på andra stadiet det vara lätt att få tid till kurator och 39 procent det vara lätt att få tid till psykolog. Bara det att det är så här svårt att få tid till mottagningen är orsak nog att ta en närmare titt på brister och resurser i elev- och studerandevården.

Ansökningsprocessen och behörigheten för fortsatta studier

Yrkesutbildningen utgör i dag en betydande väg till högskoleutbildning, och i synnerhet till yrkeshögskolorna. För att säkerställa rekryteringsbasen för yrkeshögskolorna och bryta upp återvändsgränder måste den här studievägen vara stark och utgöra ett faktiskt alternativ också i framtiden.

Studier i så kallade gemensamma ämnen får inte negligeras till förmån för studier och inlärning som i dominerande grad sker på arbetsplatsen. Gemensamma examensdelar är viktiga med tanke på såväl förutsättningarna för fortsatta studier som utvecklingen av färdigheter för livslångt lärande. Dessutom stödjer de till att de studerande klarar av studierna och förkortar därmed studiernas längd. Såväl nationella utvärderingar av studieresultat som internationella bedömningar talar för att de är viktiga och borde utgöra en obligatorisk del av examen. Med tanke på behörigheten för fortsatta studier och den nationella bildningsnivån måste vi absolut säkerställa tillräckliga allmänbildande färdigheter bland annat inom språk- och kommunikationsstudierna.

Den princip om kontinuerlig ansökan som införs genom reformen ökar flexibiliteten, vilket är välkommet. Å andra sidan innebär det en utmaning att ordna mottagningen och handledningen av studerande när de kommer en och en under hela året.

Kontinuerlig ansökan säkerställer ett effektivt bruk av de begränsade studieplatserna och resurserna. Likväl kan propositionens förslag om utbildningsanordnarens beslutsrätt om ansökningstider och andra ansökningsförfaranden i kombination med bristerna i styrsystemet, den mycket kraftigt ökande prestationsbaserade finansieringen och de enorma nedskärningarna inom utbildningen leda till att antalet unga utan examen på andra stadiet ökar. Inom yrkesutbildningen måste behörigheten för fortsatta studier säkras bland annat genom tillräckliga språkstudier.

Konsekvenser för utbildningsanordnarna

I motiveringen sägs att det i fortsättningen är möjligt att bevilja tillstånd till särskilda yrkesutbildningsaktiebolag. Det konstateras att yrkesutbildning i dag anordnas av bland annat folkhögsko-

lor, som samtidigt erbjuder fritt bildningsarbete och gymnasieutbildning. Enligt propositionen ska ett yrkesutbildningsaktiebolag inte kunna ta över annan utbildning än yrkesutbildning. I propositionsmotiven konstateras att aktiebolagsmodellen på grund av tidtabeller inte kan genomföras i samband yrkesutbildningsreformen. Övergången till en modell där den juridiska personen är en privat aktör kan understödjas, men målet att formen ska vara ett aktiebolag bör strykas i motiveringarna till lagen.

Av folkhögskolorna ordnar 38 yrkesutbildning. Yrkesinriktad grundutbildning ordnas av 24 skolor. Den yrkesutbildning som folkhögskolorna erbjuder fokuserar på humanistiska ämnen och den pedagogiska sektorn. Denna utbildning vilar på folkhögskolornas gedigna värdegrund — folkhögskolornas examina är ett resultat av deras bildande uppdrag. Kärnan i folkhögskolornas arbete är en inkluderande pedagogik och internatkonceptet. Deras examina har också direkta kopplingar till det arbetsliv där huvudmännen verkar, exempelvis församlingarnas barn- och familjearbete eller kommunernas och organisationernas ungdomsarbete. Av folkhögskolornas statsandelsfinansiering utgjorde finansieringen för yrkesutbildning cirka 46 procent 2015 (bilaga). Finansieringen har en viktig, i många fall rentav avgörande, verkan för folkhögskolornas verksamhetsbetingelser.

Utbildningen vid internatskola tas upp i propositionen och beaktas i finansieringens viktkoefficienter. Den i propositionen beskrivna processen för anordnartillstånd måste säkerställa att uppgiften att ordna utbildning vid internatskola bibehålls i de läroanstalter där det förekommer i dag.

Då kompetenskraven ständigt ändras måste vi sörja för att vuxenutbildning ordnas i tillräcklig omfattning och enligt principerna för livslångt lärande. Enligt propositionen kan anordnartillståndet innehålla bestämmelser om villkor för och rättighet att ordna examina och utbildningar samt bestämmelser om utvecklingsuppgifter. Folkhögskolornas yrkesutbildning har en särskild uppgift i det finländska samhället. Anordnartillstånden måste också i fortsättningen erkänna sådana typer av uppgifter som gäller värdegrunden och vuxenutbildningen. Vid beräkningen av den prestationsbaserade finansieringen föreslås det en viktning med koefficienten 72 för dem saknar yrkesexamen efter den grundläggande utbildningen och koefficienten 18 för övriga. Syftet med koefficienten uppges vara att uppnå den önskade styreffekten. Finansieringsmekanismen ställer därmed mot varandra å ena sidan de unga som saknar studieplats och å andra sidan vuxna arbetslösa som vill omskola sig. Många av de studerande inom folkhögskolornas yrkesutbildning är vuxna. De föreslagna koefficienterna för den prestationsbaserade finansieringen kan därför ha betydande ekonomiska konsekvenser för folkhögskolorna.

Syftet med utbildning som handleder för grundläggande yrkesutbildning är att stärka studiefärdigheterna och möjligheterna till fortsatta studier för de studerande som behöver detta. Enligt propositionen ska utbildningsanordnarna ansöka särskilt om tillstånd att ordna handledande utbildning. Genom en av riksdagen i slutet av 2015 godkänd lag och till följd av de beslut som undervisnings- och kulturministeriet fattade med stöd av lagen har i dag endast en folkhögskolas huvudman tillstånd att ordna handledande utbildning. Situationen måste absolut korrigeras i samband med den kommande förnyelsen av anordnartillstånd, så att folkhögskolorna får tillgång till detta verktyg som är så viktigt för olika målgruppers studieväg. Folkhögskolorna har bred och relevant kompetens när det gäller att ordna handledande utbildning. De har bland annat stor och riksomfattande erfarenhet av utbildning för invandrare. Enligt propositionsmotiven ska uppgif-

ten att ordna handledande utbildning fastställas för de nuvarande anordnarna då anordnartillstånden förnyas, såvida anordnarna själva inte väljer att avstå från utbildningsformen. Finlands Folkhögskolförening ser det som nödvändigt att anordnarna av yrkesutbildning kan ansöka om tillstånd att ordna handledande utbildning i samband med förnyelsen av anordnartillstånden.

Yrkesutbildningens kvalitet

Den egentliga reformen kommer att ske — eller utebli — i läroanstalternas vardag i form av förändringar i verksamhetskulturen och praxisen. Lärarrollen och förändringar i den har en enorm betydelse för hur det kommer att gå. Därför borde lärarrollen inom yrkesutbildningen stödjas mer.

Det största problemet med reformen är att den nya lagstiftningen inte trovärdigt kan visa hur yrkesutbildningens kvalitet säkras i läroanstalternas dagliga verksamhet och i studierna. Det betyder att man fastställer abstrakta mål utan att exakt ange vad en god utbildning innebär åtminstone i fråga om den studerandes rätt att få undervisning, handledning och kamratstöd för studierna och den personliga tillväxten.

Inom kvalitetssäkringen läggs stor vikt vid påvisandet av kunnande. Trots att yrkesproven ges hög vikt förblir lärarens roll i bedömningsprocessen oklar. På alla andra stadier ligger ansvaret för bedömningen av studierna och den studerande självklart på läraren. Varför är läget ett annat inom yrkesutbildningen?

Bedömningens betydelse kommer att bli än starkare i framtiden, då antagningen till högskolorna i högre grad kommer att bygga på studieresultaten på andra stadiet. Högklassig bedömning stärker därför också den studerandes rättstrygghet.

Rådet för utbildningsutvärdering har lyft fram sin oro över de varierande kvalitetshanteringssystem som finns inom utbildningssektorn. Rådet har framhållit att det i stället bör skapas ett oberoende system, inklusive utvecklingsstöd, som sköts av en oberoende myndighet och är tillräckligt enhetligt och beaktar de olika utbildningssektorernas särskilda behov. Nationella centret för utbildningsutvärdering säger sig ha goda förutsättningar för det eftersom det redan i dag hör till dess lagstadgade uppgifter.

Förslag

Vi föreslår

> att riksdagen godkänner lagförslagen enligt betänkandet men 37, 40, 44, 45, 51, 71, 72, 74, 79 a (ny), 118, 124 och 126 § i lagförslag 1 samt 32 a och 32 g § i lagförslag 2 med ändringar ***(Reservationens ändringsförslag)***
>
> att riksdagen utöver de fyra uttalandena i betänkandet godkänner åtta uttalanden. ***(Reservationens förslag till uttalanden 5—12)***

Reservationens ändringsförslag

1.

Lag

om yrkesutbildning

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

4 kap.

Att söka sig till utbildning samt antagning som studerande

37 §

Att söka sig till utbildning samt ansökningsförfaranden

Var och en har rätt att fritt ansöka om att få att avlägga en i denna lag avsedd examen eller genomföra en i denna lag avsedd utbildning. Utbildningsanordnaren ska ordna ansökningsförfarandet så att ett flexibelt inträde för sökanden säkerställs och att den mottagande personalen och andra studerande ges färdigheter att ta emot de sökande på ett lämpligt sätt.
(2—4 mom. som i KuUB)

40 §

Tillgänglighet vid antagning av studerande

En omständighet som hänför sig till en sökandes hälsotillstånd eller funktionsförmåga får inte vara ett hinder för antagning som studerande. Utbildningsanordnaren ska ordna undervisningen enligt principerna för en planering som lämpar sig för alla. För en studerande med funktionsnedsättning ska utbildningen ordnas med rimliga anpassningar enligt 15 § i diskrimineringslagen (1325/2014). Som studerande kan dock inte den antas som på grund av sitt hälsotillstånd eller sin funktionsförmåga inte kan genomföra utbildningsrelaterade praktiska uppgifter vid en läroanstalt, på en arbetsplats eller i en annan inlärningsmiljö, om kraven på säkerhet vid examina som avses i 81 § så förutsätter och om detta hinder inte kan undanröjas med rimliga åtgärder.
(2—4 mom. som i KuUB)

5 kap.

Personlig tillämpning

44 §

Personlig utvecklingsplan för kunnandet

(1 mom. som i KuUB)
Utbildningsanordnaren ska för varje studerande utse en ansvarig lärare för envar examensdel. Utbildningsanordnaren svarar för att den personliga utvecklingsplanen för kunnandet utarbetas och uppdateras.
(3 och 4 mom. som i KuUB)

45 §

Utarbetande och godkännande av den personliga utvecklingsplanen för kunnandet

(1—4 mom. som i KuUB)
Om förvärv av kunnande ordnas på en arbetsplats i samband med praktiska arbetsuppgifter i form av utbildning som grundar sig på ett läroavtal eller ett utbildningsavtal, ska i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet antecknas den ansvarige arbetsplatshandledaren för den studerande och en lärare som utses av utbildningsanordnaren. (Nytt)
I planen ska definieras behövlig undervisning som meddelas av en lärare, studiehandledning och övrig handledning och stöd i olika studiemiljöer så att det är klart hur många undervisningstimmar en studiepoäng eller en examensdel kräver av den studerande. Om examensutbildning ordnas på en arbetsplats i samband med praktiska arbetsuppgifter ska i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet antecknas den ansvarige arbetsplatshandledaren för den studerande och en lärare som utses av utbildningsanordnaren.(Nytt)
Den studerandes förutsättningar för självständiga studier ska bedömas i samråd med den studerande innan självständiga studier kan skrivas in i den personliga utvecklingsplanen för kunnandet. Innan de självständiga studierna tar vid ska man klargöra den studerandes egen uppfattning om huruvida han eller hon kan nå de uppställda målen genom självständiga studier. (Nytt)

6 kap.

Avläggande av examen eller genomförande av handledande utbildning och bedömning av kunnandet

51 §

Respons på hur kunnandet utvecklats

Studerande ska få respons på hur deras kunnande har utvecklats under avläggandet av examen eller under utbildningen. Under examensutbildningen och den handledande utbildningen bedö-

mer de lärare som svarar för undervisningen och andra företrädare för utbildningsanordnaren som deltar i undervisningen, handledningen och stödet till den studerande hur den studerandes kunnande har utvecklats och ger respons på detta. Under utbildning som ordnas på en arbetsplats görs en bedömning och ges respons också av den ansvariga arbetsplatshandledaren. Om en studerande avlägger en examen eller examensdel utan att delta i examensutbildning, görs bedömningen av hur av hans eller hennes kunnande har utvecklats och ges respons på detta av de bedömare av kunnandet som avses i 54 §, i samband med bedömningen av kunnandet.

(2 mom. som i KuUB)

8 kap.

Utbildning som ordnas på en arbetsplats

71 §

Utbildning som grundar sig på utbildningsavtal

(1 mom. som i KuUB)

Utbildningsavtalet är ett avtal för viss tid, högst sex månader utan avbrott, som i enlighet med den personliga utvecklingsplanen för kunnandet ingås i fråga om enskilda examensdelar när det gäller annan utbildning än sådan som avses i 8 §. Avtal kan också ingås om mindre delar än en examensdel eller om flera examensdelar. Den studerandes personliga utvecklingsplan för kunnandet ska fogas till utbildningsavtalet till den del planen gäller utbildning som grundar sig på ett utbildningsavtal. Av planen ska de praktiska arbetsuppgifter framgå som den studerande kan utföra för att nå det kunnande som har ställts som mål. Utbildningsavtalet och uppdateringar av det ska delges den studerande.

(3—5 mom. som i KuUB)

72 §

Förutsättningar för läroavtal och utbildningsavtal

(1 mom. som i KuUB)

På den arbetsplats där utbildningen sker utses det för den studerande en i fråga om yrkeskunskap, utbildning, arbetslivserfarenhet och handledningsfärdighet kompetent ansvarig arbetsplatshandledare. För en företagare som får läroavtalsutbildning kan arbetsplatshandledaren också vara en person som kommer från en annan arbetsplats eller som i övrigt är lämplig för uppgiften.

74 §

Skyldighet att ordna förutsättningar att nå målen för kunnandet

Utbildningsanordnaren svarar för att de praktiska arbetsuppgifterna inom läroavtalsutbildning och utbildning som grundar sig på ett utbildningsavtal och den handledning som erbjuds den stu-

derande är sådana att den studerande genom att utföra dessa uppgifter kan nå de mål för kunnandet som anges i hans eller hennes personliga utvecklingsplan för kunnandet.
(2 mom. som i KuUB)

79 a § (Ny)

Information till företrädare för personalgrupper

En utbildningsavtalsarbetsgivare ska kvartalsvis informera företrädare för personalgrupper om de studerande i utbildningsavtalsförhållande. Av informationen ska det framgå de studerandes antal, deras placering och praktiska arbetsuppgifter, utbildningsavtalens längd och den eller de perioder då utför uppgifter för arbetsgivaren. Efter att personalgrupperna har fått den information och de rapporter som avses i 1 mom. har de rätt att ställa preciserande frågor till arbetsgivaren. Arbetsgivaren ska besvara frågorna inom skälig tid.

13 kap.

Särskilda bestämmelser

118 §

Personal

(1 och 2 mom. som i KuUB)
Utbildningsanordnaren ska se till att lärarna och andra anställda som handleder de studerande har tillräckliga resurser, kompetens och annan färdighet att handleda de studerande i inhämtandet av kunskap i olika inlärningsmiljöer. (Nytt)
(4 mom. som 3 mom. i KuUB)

124 §

Samarbetsskyldighet för utbildningsanordnare

(1 mom. som i KuUB)
Utbildningsanordnaren ska erbjuda de studerande möjlighet att komplettera sina studieprogram med gymnasiekurser. Anordnare av yrkesutbildning ska i samverkan med anordnare av gymnasieutbildning i regionen bereda och utveckla det regionala utbildningsutbudet inom yrkesutbildningen. (Nytt)
(3 och 4 mom. som 2 och 3 mom. i KuUB)

126 §

Utvärdering av utbildningen och kvalitetsledning

Utbildningsanordnaren ansvarar för att den som avlagt en examen eller en examensdel behärskar det som examensgrunderna kräver. Utbildningsanordnaren ska utvärdera de examina, den utbildning och den övriga verksamhet som den ordnar samt deras kvalitet och effekter. Utbildningsanordnaren svarar för kvaliteten på de examina, den utbildning och den övriga verksamhet som den ordnar och för en kontinuerlig förbättring av kvalitetsledningen. Utbildningsanordnaren ska också regelbundet delta i extern utvärdering av sin verksamhet och sina kvalitetsledningssystem och publicera viktiga resultat av utvärdering som den har ordnat.
(2 och 3 mom. som i KuUB)

2.

Lag

om ändring av lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet

3 a kap.

Grunderna för bestämmande av finansiering för yrkesutbildning

32 a §

Finansieringsandelar

Basfinansieringens andel är 60 procent, den prestationsbaserade finansieringens andel 30 procent och genomslagsfinansieringens andel 10 procent av det belopp som fås när beloppet för strategifinansiering enligt 32 h § dras av från anslaget för yrkesutbildning.

32 g §

Genomslagsfinansiering

Genomslagsfinansieringen bestäms på följande grunder:

Betänkande KuUB 7/2017 rd
Reservation

(1 punkten som i KuUB)
2) avlagda kurser som erbjudits av läroanstalter på andra stadiet, (Ny)
(3 och 4 punkten som 2 och 3 punkten i KuUB)
(2 och 3 mom. som i KuUB)

Reservationens förslag till uttalanden

1—4 som i KuUB

5. Riksdagen förutsätter att anslagen för yrkesutbildningen stegvis höjs till den nivå som rådde före 2017. För att yrkesutbildningsreformen ska bli framgångsrik måste regeringen dessutom föreslå ett betydande extra anslag (84 miljoner euro) i statsbudgeten för 2018 bland annat för att - ge utbildningsanordnarna en högre nivå på basfinansieringen av yrkesutbildningen, - utbilda arbetsplatshandledarna, - utveckla samarbetet mellan gymnasierna och yrkesutbildningen, - anvisa en särskild ersättning till utbildningsanordnare som har i uppdrag att svara för utbildningen av unga som har avslutat sin grundläggande utbildning, - anvisa de utbildningsanordnare utvecklingsresurser där antalet studerande som avbryter sina studier är väsentligt större jämfört med andra utbildningsanordnare, - ordna tilläggsutbildning för lärare.

6. Riksdagen förutsätter att regeringen med en stram tidtabell gör en utvärdering av reformens verkningar och särskilt granskar hur arbetsplatsutbildningen samt jämställdheten och jämlikheten i utbildningen utfaller.

7. Riksdagen förutsätter att undervisnings- och kulturministeriet förtydligar och förbättrar den övergripande kvalitetsledningen och utvärderingssystemet samt inleder ett nationellt utvärderingsprogram med tillräckliga resurser till stöd för detta.

8. Riksdagen förutsätter att studier i allmänna ämnen (yrkesstudier och allmänbildning) inte körs över av utbildning på arbetsplatser. Det bör säkerställas att de mål för undervisningen som framgår av examensgrunderna nås oberoende av studieformen. Behörigheten för fortsatta studier måste tryggas.

9. Riksdagen förutsätter en utbildningsgaranti som garanterar alla som går ut den grundläggande utbildningen en studieplats på andra stadiet. De som går ut den grundläggande utbildningen ska inte sitta hemma eller vara på jobb med bristfällig kompetens och skicklighet. De som inte har färdigheter att direkt fortsätta sin utbildning på andra stadiet ska anvisas en plats i utbildning som förbereder dem för yrkesutbildning eller gymnasiestudier eller i en ungdomsverkstad eller en tiondeklass.

10. Riksdagen förutsätter att man utreder möjligheten att införa en finansieringsmodell som medger att stöd öronmärks för studerande med invandrarbakgrund för att på detta sätt minska skillnaderna i inlärning på andra stadiet och åtgärda bristen på jämlikhet.

Betänkande KuUB 7/2017 rd
Reservation

11. Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att finna lämpliga sätt att i samband med yrkesutbildningsreformen övergå till gratis läromedel på andra stadiet.

12. Riksdagen förutsätter att regeringen börjar bereda ändringar i lagen om samarbete inom företag som förpliktar utbildningsavtalsarbetsgivare att informera personalgrupper om studerande i utbildningsavtalsförhållande.

Helsingfors 20.6.2017

Jukka Gustafsson sd
Eeva-Johanna Eloranta sd
Pilvi Torsti sd
Outi Alanko-Kahiluoto gröna
Li Andersson vänst
Mikaela Nylander sv